Poštnina plačana v gotovini | Leto LVI. | V Ljubljani, v sredo, dne 29. avgusta 1928. | Št. 196. | Posamezna številka 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen pondeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo - Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Spoštovanje domačemu napredku

Nasprotniki ne zamude nobene prilike, da ne bi oklevetali naše oblastne samouprave. Politično borbo vsakdo razume. Mi razumemo tudi, da liberalci vseh vrst ne izbirajo bojnih sredstev. Navadili smo se, da hladno pričakujemo iz nasprotnega tabora vsak dan kako nepoštenost. Navadili so se tega tudi slovenski volivci, Vsa naša javnost je po tej strani otopela, tako da se niti na najhujše javne zlorabe ne zgane ali pa, če se zgane, stori vedno tako, da da čutiti, da se ji zdi samoposebi umevno in da zlasti od SDS kaj poštenega in dobrega niti ne pričakuje.

Vendarle bi vsak Slovenec mislil, da bi nekaj razlike slovenska politična struja in časopisje, ki med Slovenci izhaja, lahko delalo med politično borbo v splošnem in napad na naše domače samoupravno gospodarstvo. SDS napada obe samoupravi in misli, da bo s to divjostjo pridobila glasove in moč, da bo kdaj mogla v tem gospodarstvu soodločevati. Ali ni pri SDS nikogar, ki bi vsaj malo slišal pravo sodbo dežele, ki na vse te posurovelosti odgovarja čisto drugače, kakor pa za svoje izpade vnaprej proračunajo voditelji SDS in njeno časopisje. Ljudstvo po deželi namreč čuti, da se gre za **njegovo** stvar, da se tu blati in napada **naša** ustava, ki je v **neposredni** prid in **neposredno** korist vsakega posameznika namenjena. Ljudstvo s svojim zdravim čutom pa ostro loči med domačim in nedomačim, med takorekoč družinsko in nedružinsko zadevo. Domače zadeve so mu svete in nedotakljive, domače gospodarstvo mora vsakdo spoštovati in kdor ga izpodkopuje, naj gre od hiše. Tako misli naš deželan, pa naj bo kmet, bajtar, obrtnik ali delavec. Zato SDS pljuje v lastno skledo, ko pljuje na oblastno samoupravo.

Najhuje se je tozadevno urezala SDS v razpravi o oblastni davščini. Vsa dežela je zahtevala od oblasti, da dela. Naše kmetijstvo je vsled povojne zanemarjenosti s strani državne uprave popolnoma zaostalo. Ministri SDS in SKS so bili grobokopi zadnjih kmetijskih ustanov v deželi. Vsled nove močne konkurence iz ostalih delov države je postala naša mala kmetija čisto nedonosna. Neukrotljivo teženje za dobičkom in nesrečna spekulacija prvih povojnih let je povzročila, da so razredčeni naši gozdovi in kmet niti za največjo potrebo ne more prodati debla iz gozda. Bile so cele občine, kjer je sistematična živinoreja bila v pozabljenju. Nobenega komada plemenske živine niso imeli v celih okrožjih. Oblast je tu **morala dobiti sredstev** in sicer jih je morala dobiti **takoj**, ker je morala kmetu takoj pomagati, da niso propadli novi stotisočaki in milijoni našega revnega kmetskega premoženja.

O cestah in potih, mostovih in drugih prometnih sredstvih, o regulacijah in izboljšavah posebej sploh ni mogoče govoriti, ker je tu potreba bila tako kričeča, da bi bila obe oblastni skupščini skoro zadušila s tisočerimi in tisočerimi tozadevnimi nujnimi predlogi. Tu ni nič pomagalo še tako odločno stališče, da se nova bremena ne vpeljujejo, kajti škoda je bila vsak dan hujša in jo je bilo mogoče preprečiti le s takojšnjim obnovitvenim delom. Tako lahko naštejemo panogo za panogo delokroga oblastne samouprave, povsod bomo našli isti položaj.

Slovenska ljudska stranka, ki nosi odgovornost za usodo oblastne samouprave, je tu volila manjše zlo, si poiskala sredstev tam, kjer jih je mogoče dobiti, ne da bi jih revni sloji prebivalstva težje občutili, in je po svojih zastopnikih povzročila, da sta obe oblastni skupščini s skoro samimi prostovoljnimi prispevki-davki na manj potrebne in nepotrebne konsumne predmete in luksus — našla sredstva, ki jih od države še dogleden čas ni bilo mogoče dobiti niti ne pričakovati. Ljudstvo samo je ubilo agitacijo KDK. Brezuspešna je bila vsa gonja raznih liberalnih agitatorjev po gostilnih in šnopsarijah, vendar časopisje SDS ne neha in tudi v zadnjo polemiko o davkih vpleta oblastne davščine kot neko novo škodo slovenske dežele. Zato moramo proti temu znova protestirati in podčrtati, da oblastna davščina predstavlja **denar za naše lastno gospodarstvo, denar, ki ostane v deželi in gre izključno za izboljšanje naše domače hiše.**

Čim dalj žive oblastne skupščine, tembolj dokazujejo, da je SLS storila prav, ko je preko vseh pomislekov odločno poskrbela, da morejo delati. Ne samo da so po svoji odlični upravi vzorne oblastne skupščine v državi, njuno gospodarstvo se kaže že blagodejno v sleherni občini in vasi. V naše kmetijstvo je zašlo novo življenje, dvig se pozna v vseh panogah. Zdravstvo, dobrodelne in socialne ustanove se naglo preurejujejo, izpopolnjujejo in grade nove. Vsaka oblastna samouprava ima že dovršene načrte o novih, velikih delih, ki bodo pomenila bistveno izpopolnitev našega javnega skrbstva in bodo našemu narodu v ponos.

Ne pričakujemo, da bi SDS ta napredek, ki vstaja in raste proti njeni volji, priznala. V njenem lastnem interesu pa bi bilo, da o slovenskih samoupravah govori s primerno obzirnostjo. Ljudstvo je za hujskanje proti domačemu napredku zelo občutljivo.

Ogenj v Seljačkem domu ni podtaknjen

Zagreb, 28. avgusta. (Tel. »Slov.«) **Na podlagi avtentičnih informacij od strani zagrebške policije smo v stanu javiti, da so kombinacije, kakor da bi bil ogenj v Seljačkem domu od zlobnih ljudi nalašč podtaknjen, brez vsake podlage. Po vseh izsledenih okolnostih se more malodane z gotovostjo trditi, da je trak od venca, ki je visel v Seljačkem domu in pod sliko pokojnega Radiča, prišel slučajno po pihu v dotiko z eno izmed sveč, ki so gorele pod Radičevo podobo. Ker je izbruhnil ogenj tudi v podstrešju v kupoli nad dvorano, kjer je bil izbruhnil prvi požar, je verjetno, da je ogenj pod streho nastal od isker, ki so priletele v podstrešje skozi odprto okno. Na to se more sklepati že radi tega, ker je konstatirano, da so vrata v podstrešje bila zaprta z wertheimersko ključavnico in kakšen zlikovec sploh ni mogel priti skozi nje v podstrešje. Škoda, ki jo je napravil ogenj, se ceni na 1 milijon dinarjev in je popolnoma krita z zavarovalnino.**

Govorice, da so videli osebe v vojnih uniformah, ki da so izstopile iz avtomobila in se podale v Seljački dom, so se izkazale kot fantastične ali zlobno izmišljene, ker niso priče, ki so bile o tem zaslišane, vedele ničesar o tem izpovedati ali pa so se vpletale v sama protislovja.

Zagreb vzdržuje kleveto

č **Zagreb**, 26. avgusta. (Tel. »Slov.«) Danes se je pod vodstvom policijskega uradnika dr. Bogdanoviča končala preiskava o požaru v Seljaškem domu. Material se je predal državnemu pravdništvu radi nadaljnje preiskave dogodkov. Kolikor se je moglo izvedeti iz izpovedi prič, je ugotovljeno, da je ogenj nastal slučajno.

Glede trditve, da je ogenj podtaknjen, ni nobene priče, ki bi potrdila, da so iz Seljačkega doma neposredno pred požarom odšle tri osebe v vojaški obleki.

Kljub temu del zagrebškega časopisja uporno piše, da je ogenj podtaknjen. V tem se posebno odlikujejo »Jutarnji list«, »Narodni val« in »Hrvat«. Z ozirom na to je dal dr. Maček zvečer izjavo, v kateri pravi: Ni dvoma, da je ogenj podtaknjen. Požar je izbruhnil istočasno na dveh mestih. Med tema dvema mestoma ni nobene medsebojne zveze. To je jasen dokaz, da je treba za požar na krovu mnogo truda, da se povzroči. Streho zapaliti ni lahko, ker ni na njej gorivnega materiala. Nadalje je dejal, da je treba čakati, kaj bo dejala policija, da se vidi, kdo je ogenj podtaknil. Razen tega je obljubil, da se bo o tem vodila stvarna razprava. Iz konca izjave pa se čuti dvom o lastnih trditvah. Posebno pozornost je vzbudilo, da je vodstvo HSS izdalo strog nalog, da se ne smejo ponoviti demonstracije in manifestacije, do katerih je snoči prišlo. Demonstracije so se vršile nemoteno. V vseh zagrebških listih se podčrtava korektno zadržanje policije.

é **Zagreb**, 28. avg. (Tel. »Slov.«) Včerajšnji dogodki so v Zagrebu izzvali mnogo komentarjev. Tisku KDK se je še danes posrečilo vzdržati med meščanstvom razburjenje, in sicer tembolj, ker se je danes po mestu razširila vest, da je na Dunaju nenadoma umrl dr. Ivan Pernar, ki da je podlegel rani, ki jo je dobil v narodni skupščini, in sicer radi napada, ki ga je dobil, ko je čul vest o katastrofi Seljaškega doma. Vendar pa se je ta vest takoj demantirala.

Zagreb, 28. avg. (Tel. »Slov.«) Danes je dal posl. HSS g. Predavec na Seljaškem domu nabiti sledeči letak: »Omladinci, ki bi demonstrirali, bodo izključeni iz stranke.

Silno ogorčenje v Belgradu

r **Belgrad**, 28. avg. (Tel. »Slov.«) **Pisanje zagrebškega časopisja, posebno pa poslednji napadi z ozirom na požar v Seljaškem domu, je tukajšnje kroge zelo ogorčilo. Tako nam je nek prvak četvorne koalicije danes dejal:**

V Zagrebu vedno slabše pišejo. Belgrajsko časopisje pa dnevno prinaša Pribičevićeve izjave, ki vedno bolj zastrupljajo razmere med narodi. Zagrebško časopisje sistematično preko vseh mej žali Belgrad in Srbe, tako težko, da se v resnici ne more več vzdržati. Sicer pa poznamo tisti pregovor: Strah ima velike oči! Ali so tako strahopetni ali tako zlobni, da Belgradu očitajo vse. To ni več navadna ničvrednost. Frankovške duše sipljejo sedaj mržnjo proti nam vsem. Če se to dalje pusti, bodo posledice zelo težke. Predvsem ne razumem, zakaj oblasti ne uporabljajo tiskovnega zakona radi takega pisanja. Tukaj bi morali biti strogi in pravični, in sicer v vsej državi nasproti vsem enako. Ne razumem, kaj to pomeni pri voditeljih KDK, da so po ulicah in s svojim tiskom na tak način porušili vse mostove. Naj bodo prepričani, da bo to samo njim škodovalo. Ne smemo mirno preiti mimo najnovejše obtožbe ob priliki požara v Seljaškem domu. Oni obdolžujejo Belgrad za vse in ta njihova najnovejša obtožba je naravnost škandal.

Tako mnenje vlada tudi v drugih krogih v Belgradu. Ogorčenje proti prvakom KDK je v tukajšnjih krogih nepopisno.

Ministrski predsednik dr. Korošec v Sloveniji

r **Bled**, 28. avg. (Tel. »Slov.«) **Danes dopoldne je prispel na Bled predsednik vlade in notranji minister g. dr. Korošec, ki je bil sprejet v avdienco od Nj. Vel. kralja. O tej avdijenci ni dr. Korošec dal nobene izjave.**

Bled, 28. avg. (Tel. »Slov.«) **Ministrski predsednik g. dr. Korošec se je odpeljal danes v Maribor, kjer se bo mudil jutri 29. t. m. cel dan.**

Naša delegacija za Ženevo.

r **Belgrad**, 28. avg. (Tel. »Slov.«) V zunanjem ministrstvu so dokončali konference z ozirom na zasedanje Društva narodov. Za dnevni red je že zbran ves material. Naša delegacija odpotuje že prihodnje dni. — Sedaj je definitivno sestavljena. Delegacijo bo vodil zunanji minister g. dr. **Marinković**, ki že jutri odpotuje na Bled, kjer bo Nj. Vel. kralju poročal. Dva člana delegacije sta naša poslanika v Londonu Marko **Gjurić** in v Rimu Milan **Rakić**, njuni namestniki pa ljubljanski vseučiliški profesor dr. **Pitamic** in zagrebški vseučiliški profesor dr. **Stražnicki** ter general **Nenadović**. Z delegacijo odpotuje ravnatelj tiskovnega oddelka v zunanjem ministrstvu **Hadži-Gjorgjević**, načelnik oddelka za Društvo narodov v zunanjem ministrstvu **Gjorgjević**, šef kabineta zunanjega ministrstva **Beljanski** in ataše zunanjega ministrstva **Marinković**.

Španski ministr. predsednik Primo de Rivera, ki je pred petimi leti, dne 12. septembra 1923, nasilno vrgel parlamentarno vlado, parlament razpustil in si prisvojil diktatorstvo. Dve leti je vladal s pomočjo vojaškega direktorija. Kasneje je moral, rad ali nerad, osnovati ministrstvo, sestoječe iz civilnih in vojaških članov, in pa posvetovalno zbornico. Prima de Rivera je star 58 let.

Polovična vožnja za hmeljarje

Ljubljana, 28. avg. (Tel. »Slov.«) Direkcija državnih železnic je včeraj obvestila vse železniške postaje na tozadevnih progah, da imajo hmeljarski nabiralci običajno vozno olajšavo oziroma ugodnost za povratek na svoj dom.

Zagrebška mnenja

č **Zagreb**, 28. avg. (Tel. »Slov.«) Danes se je v Zagrebu mnogo razpravljalo o dogodkih v Belgradu v zvezi s sejo glavnega odbora NRS. Javnost zastopa dve stališči. Eno je prijazno samostojnim demokratom, pri katerih se pojavljajo stare simpatije za pašičevce in antipatije do vseh tistih, ki so prišli na oblast potem, ko je Pribičevič zletel iz vlade. Močnejša je skupina, ki izreka svoj desinteresement nad temi dogodki. Sredina zastopa mnenje, da skupina, ki je proti Vukičeviču, ni nič boljša od njega. V tisku se opozarja na obznano Bože Maksimoviča in stališče Trifkovičevo, ki obdolžuje Vukičeviča, da je kompromitiral stališče, da se vidovdanska ustava ne sme spremeniti. Nek politik iz odgovornih vrst hrvatskih strank je izjavil Vašemu dopisniku, da Hrvatom ne more biti vseeno, kako se uredi stanje v NRS. Tisti, ki gredo preko tega, ne razumejo važnosti stvari in kažejo, da ne poznajo naših razmer. Dr. Korošec je kot dalekoviden politik uvidel, da predstavlja Vukičevič najbolj dostopno krilo radikalne stranke, kar se razvidi iz tega, da sta ta dva politika ostala v trajnem sodelovanju. G. Vukičevič je za Hrvate najugodnejša osebnost v srbski stranki. Vobče bi bilo mnogo pametneje, če bi se naši politiki držali dr. Korošca, kakor pa da na ta način vodijo državo v negotovost in sklepajo zveze s Pribičevičem. Tako misli mnogo ljudi v Zagrebu in se z gotovostjo lahko reče, da v vseh strankah.

V drugi vrsti se je mnogo razpravljalo o požaru v Seljaškem domu. Tudi tu se jasno opažata dve stališči. Eno so zavzele zagrebške »Novosti«, ki proti splošnemu razpoloženju pišejo objektivno, drugo stališče pa »Jutarnji list«, »Večer«, in »Hrvat«, dočim se ostali listi vzdržujejo. »Hrvat« danes ostro napada »Novosti«. Sploh so zagrebški listi postali aktualnejši in zanimivejši, ter so nekateri zagrebški listi bili zaplenjeni. Včeraj smo Vam javili o aferi, ki je v ozki zvezi z »Novostmi«. Danes Vam lahko javimo, da se zagrebški list SDS »Riječ« bori z velikimi finančnimi težkočami in bo morda prenehal izhajati, če ne bo pomoči s kake druge strani, Današnja »Riječ« je celo izšla samo na 6 namesto na 8 straneh, kakor po navadi, ter se trdi, da bo list vsaj začasno izhajal samo na 6 straneh. Danes zvečer sta bila zaplenjena lista »Hrvat« in »Narodni val«.

---

r **Sarajevo**, 28. avg. (Tel. »Slov.«) Okrajni glavar v Zenici je izdal naredbo, da se aretira 5 hrvatskih dijakov in delavcev, ki so prišli iz Zagreba ter v Zenici, znanem industrijskem središču, stopili v zvezo z delavci in pričeli organizirati komunistične celice.

r **Belgrad**, 28. avg. (Tel. »Slov.«) Za novega atašeja na konzulatu v Münchenu je imenovan Boža Nikolajević, znani srbski književnik, ki je danes odpotoval na svoje mesto.

Inozemski glas o dr. Korošču

»La Revue des Balkans« objavlja v svoji zadnji številki članek o dr. Koroščevi vladi, ki ga je napisal Léon Savadjian. Člankar podaja razvoj politične in parlamentarne krize, ki je dovedla do tega, da so se merodajni činitelji odločili, da se položaj znova prouči. Vukičevičeva vlada je že napovedala svojo ostavko in politični razgovori za novo kombinacijo so se že bili začeli. Vse to se je zgodilo še pred 20. junijem.

Nato je prišel zločin v skupščini. Kljub temu, da je ves srbski narod globoko in iskreno obsodil zločin, opozicija ni hotela verjeti v to iskrenost. Med Belgradom in Zagrebom je nastala napetost, ki so jo agitatorji temeljito izrabljali. Vlada je 4. julija podala ostavko, toda — in to je važno za bodočega zgodovinarja — ne zaradi zločina, za katerega ni mogla nositi nobene ne bližnje ne daljne odgovornosti. G. Vukičevič je marveč demisijoniral, ker je bilo to predvideno že pred več tedni. Kralj, kot nepristanski arbiter, je želel široko koalicijo ter se je najprej obrnil na Stjepana Radiča, a ta je ponudbo odbil. Radič-Pribičevičeva opozicija je izjavila, da s sedanjim parlamentom noče sodelovati. Pri tem so pa čakali na rešitev nujni zakoni, katerih rešitve ni bilo mogoče odgoditi. Ker so se izjalovili tudi vsi nadaljni poizkusi za sporazum z opozicijo, je kralj 24. julija poveril sestavo vlade g. dr. Korošcu, načelniku Slovenske ljudske stranke.

Videč, da je spričo zadržanja opozicije mogoča samo vlada, opirajoča se na sedanjo večino, je dr. Korošec brzo postavil na noge kombinacijo, sestavljeno iz radikalov, demokratov, slovenskih pučkašev in bosenskih muslimanov.

Dve dejstvi je treba imeti pred očmi v novi vladni kombinaciji. Predvsem dejstvo, da je zasedel mesto ministrskega predsednika g. dr. Korošec, Slovenec, kar kaže, da si Belgrad nikakor ne prisvaja predpravice, da bi vedno dajal voditelje državne politike. Drugič pa dejstvo, da je ohranil portfelj za zunanje stvari g. Voja Marković, ki daje dejanske dokaze o svoji želji, da pride med kraljevino in njenimi sosedi do zaupnih odnošajev in polnega sodelovanja.

Ničešar se ne more prerokovati glede bodočnosti vlade dr. Korošca. Iz vladne izjave pa je razvidno, da hoče izvršiti dolgoročen program. Prva dela v parlamentu kažejo, da ima tudi trdno voljo, da svoj cilj doseže. Toda naš vtis je, da se dežela usmerja nasproti volitvam, ki se bodo vršile, čim se bodo pomirili duhovi po razburjenju, nastalem zaradi zločina 20. junija, tako da bo mogoče apelirati na narodno voljo.

Seveda agitacija, ki jo vodijo opozicijonalne stranke, ne pomirjuje in vehemenca, s katero so na Hrvatskem sprejeli naznanilo nove vladne kombinacije, daje predvideti, s kakšno zagrizenostjo se nameravajo boriti proti vladi pristaši gg. Radiča in Pribičeviča. Sicer je pa opozicija sklenila, da ne pojde v Belgrad in zboruje v Zagrebu; toda vse to nima realne važnosti, kajti niti državna edinost niti narodne ustanove niso v nevarnosti. Vsa ta agitacija ni drugo nego epizoda strankarskih bojev v svobodni demokraciji. Gotovo ni daleč dan, ko bodo prišle stranke opozicije do spoznanja, da je za splošne državne interese neprimerno koristnejše, ako sodelujejo s sedanjo koalicijo v veliki vladi narodne edinosti, kakor pa, da se izčrpavajo v neplodnih in usodnih bojih. Nobenega dvoma tudi ne more biti, da bodo dale prihodnje volitve pristašem Radiča in Pribičeviča imperativen nauk v tem zmislu.

Napori užaljenih veličin v NRS

r **Belgrad,** 29. avgusta. (Tel. »Slov.«) Včerajšnji sklepi glavnega odbora NRS so ostali skoro povsem neopaženi. Kajti akcija glavnega odbora nima takega značaja, da bi se javnost z njegovim delovanjem bolj bavila. Predsednik kluba Velja Vukičevič nadaljuje s svojim delovanjem s političnim odborom na reorganizaciji stranke. Časnikarjem je izjavil, da ne želi odgovarjati na resolucije glavnega odbora. Nek Vukičevičev prijatelj nam je ob tej priliki izjavil:

Vse, kar dela glavni odbor, je znak, da ljudje, ki sedijo v tem glavnem odboru, ne vedo nič pametnejšega, marveč, da se stalno bavijo s stvarmi, ki povzročajo nove potrese v stranki. Niti ta resolucija niti ostale ne bodo niti Vukičeviču, niti nam preprečili, da ne bi šli dalje po poti, kakor sedaj. Zavedajoč se tega, ne sprejemamo nobene akcije glavnega odbora. Na drugi strani izražajo člani glavnega odbora svojo odločno voljo, da nadaljujejo borbo z Vukičevičem. Kakor nam zatrjujejo, bo sklical ožji glavni odbor za sredi septembra sejo širšega glavnega odbora, na kateri bi se imelo razpravljati o korakih proti Vukičeviču in njegovim prijateljem. Kakor smo ponovno poudarjali, tudi ta akcija glavnega odbora ne more imeti uspeha, ker je ogromna večina radikalnih organizacij čvrsto z Vukičevičem, ki ima istotako veliko večino poslancev v radikalnem klubu. Med člani glavnega odbora pa se nahajajo večinoma ljudje, ki so politično brez vsakega vpliva.

Francozi časte Stresemanna

v **Pariz,** 28. avg. (Tel. »Slov.«) Zunanji minister dr. Stresemann je že danes po dvadnevnem bivanju zapustil Pariz. Odhaja na zdravljenje v Baden-Baden in bo imel tam na potovanju v Ženevo še posvetovanje z državnim kancelerjem Müllerjem in drugimi odposlanci nemške delegacije. Dasi je Stresemann odpotoval tajno, je prebivalstvo vsled varnostnih odredb postalo pozorno in prirejalo Stresemannu prisrčne pozdrave. Dr. Stresemann, kateremu so zdravniki priporočali, naj se čuva, in ki je včeraj radi naporov pri slovesnostih podpisa bil zelo utrujen, je danes že veliko bolj svež. K slovesu je prišlo na kolodvor mnogo francoskih osebnosti, od katerih se je dr. Stresemann zelo prisrčno poslovil.

v **Pariz,** 28. avgusta. (Tel. »Slov.«) O včerajšnjem razgovoru med dr. Stresemannom in Poincarejem je vse popolnoma tiho. »Excelsior« napoveduje, da je bil razgovor nadaljevanje razgovorov, ki so se začeli v Thoiryju, in da bo celo prišlo do zaključka najvažnejših nemških zahtev. Dr. Stresemanna je Poincare sprejel z velikimi simpatijami, vendar pa Poincare že prej ni imel namena, da bi se spustil v temeljito razpravo o političnih, gospodarskih in finančnih problemih, za katere tudi ni dobro pripravljen. Vendar pa je razgovor trajal mnogo predolgo, da bi se bila državnika samo površno dotaknila načetih problemov. Že sedaj se lahko reče, da je dr. Stresemann polagal važnost na to, da se načno najvažnejše zahteve njegove vlade, posebno glede predčasne izpraznitve Porenja in glede možnosti splošne ureditve vprašanja odškodnine in vojnih dolgov. Poincare je zastopal francosko trditev, ki odklanja zvezo med politično stranjo porenjskega vprašanja in med njegovo finančno stranjo. Francija hoče samo pred končno ureditvijo vojnih pasiv poučiti se o pravih namenih glede Gdanskega in vprašanja priključitve.

Tudi naša država povabljena k podpisu

r **Belgrad,** 28. avg. (Tel. »Slov.«) Zastopnika zunanjega ministra Šumenkoviča je danes obiskal tukajšnji ameriški poslanik Prince. Pri tej priliki mu je izročil Kellogov pakt z noto ameriške vlade, s katero se poziva naša vlada na sopodpis.

v **Pariz,** 28. avg. (Tel. »Slov.«) Kellog je še včeraj zvečer vse države, ki se niso udeležile podpisa in ki so v odnošajih z Združenimi državami, povabil k pristopu. Rusijo in Ekvador pa je povabila Francija. Še včeraj so dospeli na Quai d' Orsay iz Jugoslavije, Romunije, Danske in Perua brzojavni odgovori, s katerimi te države napovedujejo svoj pristop.

v **Moskva,** 28. avg. (Tel. »Slov.«) Včeraj zvečer je francoski poslanik izročil ljudskemu poverjeniku Litvinovu povabilo Francije k podpisu Kellogove pogodbe. Litvinov je prosil, da se mu da seznam onih držav, ki so razen Rusije bile povabljene k podpisu, in pa diplomatsko dopisovanje, ki se je vršilo pred pogajanji za pogodbo, da bo sovjetska vlada mogla vprašanje proučiti.

v **Dunaj,** 28. avg. (Tel. »Slov.«) Ameriški odpravnik poslov je danes prišel v kabinet zveznega kanclerja in izročil povabilo k podpisu Kellogove pogodbe. Ministrski svet bo pojutrišnjem sklepal o odgovoru.

Italija proti.

v **Milan,** 28. avg. (Tel »Slov.«) Če italijanski listi še posvečajo pažnjo Kellogovi pogodbi ob priliki podpisa, delajo to le, da izražajo svojo črnogledost o njegovem pomenu in učinku. Oficiozna »Tribuna« piše med drugim, da ni treba biti prorok, da se trdi, da ta pogodba poznejšim rodovom ne bo nikak dokument luči in jasnosti. »Tribuna« pravi: To lahko izjavimo tembolj odkrito, ker Italija aureole te mirovne internacionale ni potemnila, temveč so bile druge države, glavne podpisateljice, ki so obdale pariško slovesnost s sumničenjem in nevoščljivostjo. Eno pa je gotovo: S Kellogovo pogodbo je postala ločitev med Združenimi državami in Društvom narodov še bolj končnoveljavna. Ta pogodba je izvrsten alibi za Združene države, ki ima za njeno poljubno uporabo dobro konkurenčno sredstvo nasproti Ženevi.

Mussolinijeva zveza proti Franciji

v **London,** 28. avg. (Tel. »Slov.«) Mussolini je predložil Španiji načrt za zvezno pogodbo med obema državama, ki naj nadomesti sedaj obstoječe prijateljske pogodbe. O odmevu, ki ga ga je ta korak povzročil v Angliji, govori uradni angleški tiskovni brezžični urad danes zvečer sledeče: V Londonu vidijo v tej zvezni pogodbi vznemirjujočo posledico francosko-angleškega mornariškega dogovora in Kellogove pogodbe. Domneva se, da bo ta nova pogodba spremenila ves evropski položaj in ustvarila dve novi fronti s Parizom in Rimom kot nasprotnikoma. Navzlic temu, da je nova pogodba, ki jo predlaga Mussolini, na zunaj nedolžen dokument, ki je v okviru predpisov Društva narodov, se smatra ta pogodba kot končna odmaknitev ponehujoče angl. podpore Italiji. Ta pogodba bi vezala obe najmočnejši sosedi Francije. Otežkočenje uresničenja Mussolinijevih stremljenj na Balkanu, dalje dejstvo, da je novi angleški poslanik v Parizu Tirel ne samo Francozom prijazen, temveč tudi katolik, in ponehujoča angleška podpora italijanske politike v Sredozemskem morju, Arabiji in Abesiniji, je Mussolinija prignalo, da je poiskal podporo Španije v trenutku, ko se Španija čuti nekoliko zapostavljeno, ker ni bila povabljena k prvim podpisateljem Kellogove pogodbe in ker je še vedno negotovo, ali bo Španija dobila mesto v Svetu Društva narodov. Edina težkoča za Mussolinija so simpatije španskega kralja za Anglijo.

Zopet neuspeh razorožitvenih naporov

v **Ženeva,** 28. avg. (Tel. »Slov.«) Danes popoldne je zopet začela delovati komisija za kontrolo oboroževalne industrije. Seja je pokazala da je delo komisije doživelo popoln polom. Pristanek Italije in Japonske, da se vrši kontrola državne in tudi privatne oboroževalne industrije, je bil podan zato, ker sta se državi prepričali, da je ta kontrola brezpredmetna. Poročevalec Salvador je naravnost izjavil, da je bolje, priznati bankerot, kakor pa ga prikriti z načrtom, ki nič ne pove. Nekateri delegati, med njimi tudi francoski odpravnik poslov, so se hoteli zadovoljiti z minimom kontrole, ki bi po pridržkih angleške, italijanske in japonske vlade še ostal.

v **Moskva,** 28. avg. (Tel. »Slov.«) V pismu na generalnega tajnika Društva narodov je Litvinov odklonil nemško povabilo k sodelovanju z Rusijo v posebni komisiji Društva narodov za kontrolo izgotavljanja municije. Dopisnik imenuje prizadevanje Društva narodov za »navidezno delovanje«.

Veleproducent orožja v CSR

v **Praga,** 28. avg. (Tel. »Slov.«) V Prago je danes dospel francoski veleindustrijalec Schneider-Creuzot. V ravnateljstvu Škodovih tovarn je imel daljši razgovor. Jutri pa se odpelje v Plzen, da si ogleda Škodove tovarne. Listi javljajo, da je francoski velindustrijalec prišel na Češko samo kot turist. Z gotovostjo pa se lahko smatra, da gre za važno kupčijsko potovanje.

v **Budimpešta,** 28. avg. (Tel. »Slov.«) Pravi vzrok potovanja Schneidr-Creuzota na Češkoslovaško je najbrže ta: Kakor smo že poročali, se je na konferenci male antante v Bukareštu med drugim tudi sklenilo, da se ustanovi lastna romunska družba za izdelovanje orožja in municije, pri kateri bi bila udeležena romunska država in Škodove tovarne. Tudi za Jugoslavijo se misli ustvariti nekaj enakega. Za čas, dokler se ta načrt ne uresniči, kar bo trajalo kakih pet let, so Škodove tovarne prevzele dobavo orožja in municije v Romunijo in Jugoslavijo, in sicer, kakor se govori, z jamstvom češkoslovaške države. Razen tega se kljub vsem demantijem vzdržuje vest, da so dobile Škodove tovarne veliko naročilo za dobavo orožja in municije Turčiji, baje v vrednosti 600—800,000.000 čeških kron. Zdi se, da je ta visoka konjunktura pravi vzrok za potovanje Schneider-Creuzota.

Ovire proti proglasitvi albanskega kraljestva

v **Milan,** 28. avgusta. (Tel. »Slov.«) Posebni poročevalec »Corriere della Sera« v Tirani poroča, da se v prebivalstvu opaža neka nepotrpežljivost, ker se Ahmed beg Zogu ni že v soboto proglasil za kralja. Včeraj so bili overovljeni mandati novih poslancev, tako da je narodna skupščina sklepčna. Seja skupščine, ki bo odločala o izpremembi vladavine, se pa pričakuje šele v sredo; ni še znano, če bo ta dan Zogu izklican za kralja in če bo še ta dan prisegel.

v **Tirana,** 28. avg. (Tel. »Slov.«) Uradni albanski presbiro je razposlal v inozemstvo nastopni komunike: Manifestacije za izklicanje monarhije in Ahmed beg Zoga za kralja so trajale tudi včeraj ves dan. Demonstranti so do polnoči hodili po glavnih ulicah Tirane in navdušeno vzklikali Ahmed begu Zogu. Tudi v Skadru in v ostalih delih države so bile slične manifestacije. Vse prefekture so poslale ustavodajni narodni skupščini prošnjo, v kateri s poudarkom prosijo, da se izkliče monarhija in Ahmed beg Zogu za kralja.

Čajanka pri našem poslaniku v Berlinu.

v **Berlin,** 28. avg. (Tel. »Slov.«) Jugoslovanski poslanik je včeraj priredil na čast jugoslovanskim odposlancem medparlamentarne unije čajanko, na katero so bili povabljeni tudi številni nemški politiki in časnikarji. Bivši pravosodni minister Marković je podrobno pojasnil razmere v Jugoslaviji. V razgovorih se je izrazila želja po dobrih odnošajih med Nemčijo in Jugoslavijo.

Pogajanja s Češkoslovaško.

v **Praga,** 28. avg. (Tel. »Slov.«) Po izjavi češkoslovaškega trgovinskega ministra Novaka se bodo češkoslovaško-jugoslovanska trgovinska pogajanja pričela jeseni.

Odkritje spomenika kralju Petru

r **Nevesinje,** 28. avgusta. (Tel. »Slov.«) Danes se je na zelo slovesen način odkril spomenik pokojnemu kralju Petru Velikemu kot spomin na hercegovinsko vstajo. Na tej slovesnosti so bili v imenu kralja navzoči general Cadžević, v imenu vlade kmet. minister Andrić, zastopniki številnih prosvetnih organizacij itd. Ob priliki odkrivanja spomenika se je izreklo več lepih govorov. Kralju se je poslala sledeča brzojavka: »V imenu 50.000 Vam udanih podanikov, zbranih na proslavi nevesinjske vstaje, Vam kličemo: Živel Nj. V. kralj Aleksander in njegov dom.«

Hmelj v ČSR.

v **Praga,** 28. avg. (Tel. »Slov.«) Žetev hmelja je po vsem Češkoslovaškem v polnem teku. Kakovost hmelja je v splošnem izvrstna, količina pa mnogo manjša, kakor se je pričakovalo. Splošno se smatra, da bodo cene poskočile. Že danes so trgovci ponujali 4000 Kč za 100 kg. V okolici Žatca se je žetev nekoliko zakasnila.

Neumna kleveta.

v **Praga,** 28. avg. (Tel. »Slov.«) Merodajna mesta označujejo kot zlobno izmišljene inozemske vesti, da je češkoslovaška vlada poslala 56 hrvatsko govorečih tajnih policistov v Zagreb na razpolago belgrajski vladi.

Amnestija.

v **Praga,** 28. avgusta. (Tel. »Slov.«) Pravosodno ministrstvo pripravlja o priliki desetletnice obstoja češkoslovaške republike amnestijo, ki se bo nanašala tudi na politične prestopke, n. pr. proti zakonu o varstvu države in na vojaške zločine.

Politična beležnica

Nič jih ni izkušnja izučila

Zemljoradniške »Novosti«, ki vedno podpirajo KDK, odkrito obsojajo njen poslednji veleizdajniški korak. Potem, ko dolže, da je Belgrad kriv, da je prišlo do te zaostritve odnosov, pravijo:

Toda vodstvo HSS dela veliko napako, če smatra, da lahko računa s pomočjo inozemstva v sporu z Belgradom. Dvomimo, da bi dr. Krnjevič sploh dobil besedo pred berlinskim forumom, toda, če bi potem prišel še kak protest v Ženevo, bo prav gotovo šel v koš lige narodov, kot so šle v koš obtožbe makedonskih organizacij. Slabo je vodstvo HSS precenilo mednarodno politično konjunkturo in zastonj bo čakalo rešitve od Evrope o trenutku, ko sta Anglija in Francija dosegle sporazum o politiki na kontinentu in tudi na Balkanu. Če je vodstvo HSS napravilo usoden sklep, da začne borbo za neodvisnost hrvatskega naroda, je osnovno zgrešilo taktiko, če računa, da mu bo Evropa na krožniku prinesla svobodno Hrvatsko. Ta taktika je že v preteklosti prinesla Hrvatom samo razočaranje in ponižanje in treba se je spomniti, da je g. Radič bil zaprt več mesecev potem, ko se je vrnil iz Londona. Ta izkušnja iz nedavne preteklosti bi morala vplivati na odločitve političnih predstavnikov hrvatskega naroda, da bi danes z drugimi sredstvi vodili borbo, če smatrajo, da se je ne morejo več izogniti. Če se vodstvo HSS smatra poklicanim, da nase sprejme odgovornost in da sklicujoč se na revolucionarno pravo začne borbo z Belgradom, naj ne računa veliko na tožarenje po svetu, ampak naj zaupa »vase in v svoje kljuse«. Samo tako bo njihova borba vzbudila simpatije in odobravanje tudi v Belgradu, se bo hitreje in častno končala, ker med brati ne sme biti zmagovalcev in premaganih. Lahko se bratje ogorčeno prepirajo in bojujejo, toda če ne pozivajo tujca, ki bi jim pral umazano perilo, se lahko obnovi skupnost v slogi in ljubezni.

Trgovski list v službi KDK. Nismo zagovorniki nettunskih konvencij. Da pa so se sprejele, je tirjal ugled naše države v inozemstvu, ugled, ki tudi v gospodarskem oziru tehta mnogo več kot znaša škoda iz konvencij. Kar pa hočemo ugotoviti, je tole. »Trgovski list« je svoj čas prinesel izpod peresa svojega najboljšega veščaka članek, da so nettunske konvencije izmed vseh pogodb z Italijo še najboljše in imajo zlasti za Slovenijo marsikatere ugodnosti. To je bilo takrat, ko so Pribičevičevi in Radičevi ljudje z Italijo sklepali in sklenili te konvencije. »Trgovski list« od 21. t. m. pa je zavzel docela nasprotno stališče in slika konvencije tako rekoč že kot začetek nasilne priključitve naše zemlje k Italiji. Ne gre za to, kdaj je imel »Trgovski list« prav, gre za to, da je ta »Trgovski list«, ki hoče veljati kot strokovno glasilo, postal prav za prav Žerjavova podružnica v Gregorčičevi ulici, in da mora celo v strokovnih stvareh samega sebe pretvarjati, samo da more služiti nemoralnemu, od zadnjega časa celo protidržavnemu SDSarstvu. Enkrat smo to že ugotovili, danes pa vse trgovce, ki hočejo imeti v »Trgovskem listu« res strokovno berilo, ne pa političnih šlagerjev KDK, na to izrecno opozarjamo.

Novosadska vremenska napoved: Tiho, vedro in lepo v celi državi. Dežja ne bo. Temperatura bo ostala visoka.

Velikemu geniju Rusije, slovanstva, človeštva

Ob stoletnici rojstva Leva Nikolajeviča Tolstega

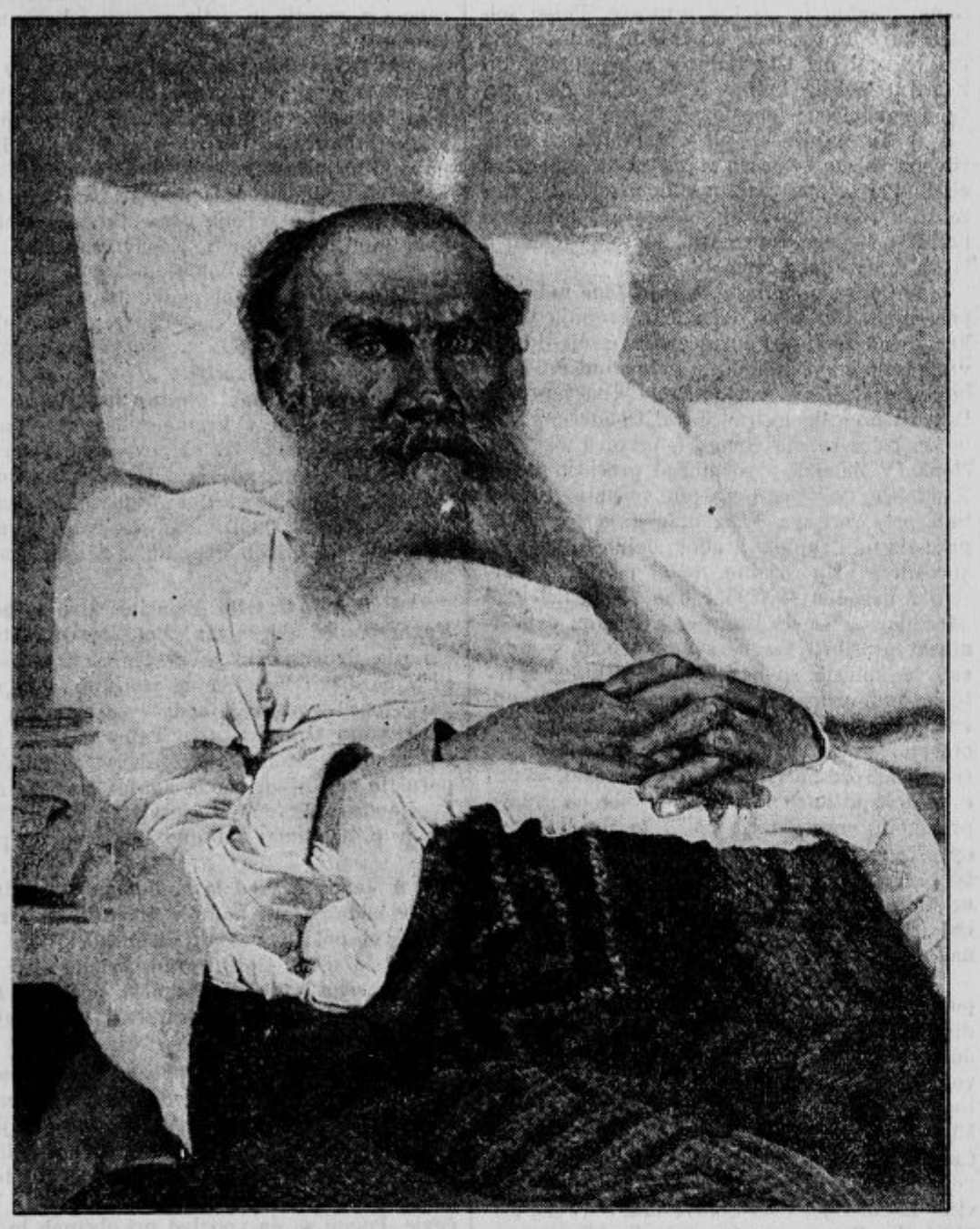

Lev Nikolajevič Tolstoj na smrtni postelji.

28. avgusta po pravoslavnem koledarju, po našem 9. septembra t. l. se dopolni sto let, ko se je rodil v Jasni Poljani grof Lev Nikolajevič Tolstoj, veliki pisatelj, modrec in kristjan izven cerkvene označbe — preoblikovavec ogromne caristične Rusije in njen najvernejši predstavitelj za zapadni svet. Primerjati bi ga mogli samo z njegovim velikim sodobnikom F. N. Dostojevskim, kakor je to storil že Merežkovskij v znani knjigi »Tolstoj in Dostojevski«. Za pomen Tolstega bi rabil še drugo primero. V mislih mi je veliki roman Boleslava Prusa v treh delih »Faraon«, ki v zgodovinski alegoriji kaže cezaropapistično Rusijo, njeno grozno konservativno, pagansko verno in neverno silo, ki je ne more premakniti noben človek, tudi vladar ne — to silo je močno premikal Tolstoj. Tolstega je sveti sinod 1881 izobčil iz cerkve, država je njegove prijatelje in somišljenike preganjala in pošiljala v Sibirijo — in vendar so bili to tisti ljudje, ki bi bili morda rešili Rusijo poznejšega gorjá.

* * *

Kakor čudna in neurejena legenda se bere življenje Leva Tolstega. Iz starega grofovskega rodu, ki je štel že državnike in pisatelje, je bil izšel. Zgodaj je izgubil starše, najprej mater, ki je nikoli ni poznal, potem še očeta. Stal je na lastnih nogah, bogat in krepak in skoraj bi bil postal eden izmed visokih plemiških postopačev in pustolovcev, ki jih je toliko imela tedaj Rusija. Pride na univerzo v Kazan, študira vzhodne jezike in nato pravoznanstvo in se vrne na svoje posestvo v Jasno Poljano. 1851 se odpravi v Kavkaz k vojakom in postane artilerijski praporščak. V krimski vojni sanja o redu sv. Jurija in kar doživi pred Sevastopolom, preoblikuje v pesniške zgodbe; vse jih bere in občuduje pisatelja in ganjeni car zapove, da morajo pisatelja vzeti iz vojne črte. V Petrogradu živi kot častnik v družbi s Turgenjevim, Gončarovim, Ostrovskim, Grigorovičem in Družininom, nato se odpravi prvič na zapad (1857), pa se razočaran vrne domov na Jasno Poljano, da bi živel mirno življenje s seljaki, kot ga je bil zasanjal v eni svojih prejšnjih povesti. Vnovič gre v Evropo, da bi spoznal šolske razmere, a ustanovi šolo na Jasni Poljani po svojih lastnih nazorih. Misel o usodi Rusije mu ne da miru in zataplja se v vzgojna in gospodarska vprašanja, sam piše poleg povesti učne knjige — toda ta vzgojna pot pelje do njega samega in do misli o njegovem lastnem življenju. Bolj in bolj se odpira spoznanje, da je vsa njegova velika lastnina krivica in vse njegovo življenje poganstvo. Verska vprašanja butajo vanj, trpi telesno in duševno, shujša in osivi, nato izda svojo javno Izpoved, v kateri se pred vsem svetom obtoži svojega življenja. Lev Tolstoj je postal spet kristjan. Legenda bi peljala v samoto in evangeljsko zadovoljno uboštvo — Lev Tolstoj pa se ne more odločno upreti svoji ženi, ki ne upošteva njegove volje in živi samotar ob svojem bogastvu, stanuje preprosto, se oblači preprosto, je preprosto, a vse to je skrbno higienično pripravljeno; med njegovo perilo devlje žena Zofija Andrejevna rože, da bi lepo dišalo; ker mož uživa le rastlinsko hrano, je ženi ta hrana največja skrb; mož igra z otroki sportne igre, sam pa orje in seka les; a žena prepisuje in pripravlja za tisk dela, ki hočejo preobraziti Rusijo; ta dela donašajo ogromne denarje, a Lev Tolstoj nima, da bi obdaroval prosjaka z denarjem, žena ohranje veliko posestvo in jemlje denar za spise — po njenem: radi otrok. Lev Tolstoj je samotar sredi bogastva; kmečki obraz, ki mu je bil nekoč neprijeten, se zdaj prilega njegovemu življenju; vse njegovo delo je izpoved in obtožba, a potem, ko je napisal katekizem, še toliko piše o umetnosti sami in ves svet ve, kako živi ta samotar; njegovo bivališče je kot tičnica, in svet gleda vanjo. Obiskujejo ga dostojanstveniki in mladina in Tolstoj ve, da mimo njega peljejo pota vsega sveta. — Šele na koncu se ta neurejena legenda dramatično zaobrne. Moderni samotar se zgrozi pred življenjem v svoji hiši — beži iz nje in ga zunaj Jasne Poljane dohiti smrt (1911).

* * *

Skoraj nepojmljivo **nasprotje** njegovega duha in telesa, nasprotje med spoznanjem in življenjem je bilo tisto gibalo, ki je vodilo iz komaj priborjenega miru v nov nemir. Zavestno življenje Tolstega, oklenjeno v trdno voljo, so vnovič in vnovič izpodkopali podtalni tokovi, nikoli pa se mu nista odklenila oba svetova; tostranski in onostranski, da bi se bila vdano pogledala iz oči v oči; moč volje in pomanjkanje razodetja sta se trla, ostala je samo zavest greha in bolečina nemilosti. Zato je Tolstoj v isti gosposko-samotarski sobi v Jasni Poljani segel po vrvi in se hotel obesiti. Ob skrivnostih rojstva in smrti ne občuti zavesti otroštva božjega, vdanosti do življenja, ampak vidi rojstvo in umiranje živega telesa, ki trpi, misli, spoznava in je zvezano s srečo ali nesrečo. Kajti sreča ni zgolj duhoven pojem, navezana je na urejenost telesa in duše. **Resnica** je spoznanje duševno-telesnih dejstev. Spočetka se je vdajal Tolstoj bolj volji telesa, pozneje je prevladovala volja duha. Zato je neurejenost med dušo in telesom iskala rešitve v tisti težki popolnosti, ki je slavna oznaka Tolstega, njegova samoobtožba, njegova izpoved. — Merežkovskij pravi, kljub temu, da je bila Tolstega duša »rojena poganka«.

* * *

Vse pisateljsko delo Tolstega je **izpoved** njegovega življenja, bodisi da piše kot umetnik, bodisi da piše kot duhovni reformator. Povsod vidimo široko odprto okno v njegovo lastno življenje in doživetje. Že v prvem delu trilogije Detinstvo — Deška doba — Mladeništvo pripoveduje, kako ga je bilo še otroka groza pred smrtjo. Strah pred smrtjo je bilo njegovo prvo spoznanje. Tega strahu ni mogel z ničemer pregnati, ker ni bilo vere v njem. S tridesetimi leti je videl umirati svojega brata Nikolaja, ki je trdil, da je največje gorje smrt — Lev Nikolajevič pa ni vedel, ali je hujše življenje ali smrt. Ko se ženi, dá nevesti svoj dnevnik, poln obtožbe radi mladostnih grehov; nevesta joka in postane njegova žena. To je tudi tisti Levin v »Ani Karenini«, ki ga bolj in bolj vznemirja razmerje med kmetom in gospodom, ki obrača bolj in bolj mestu hrbet in spoznava, da sta samo zemlja in delo vredna človeškega truda in ki ob smrti bratovi in rojstvu svojega otroka začenja misliti na vero. Prelista vse filozofe, a se vrne k veri svoje mladosti. »Jaz, ki so me vzgojili s predstavo o Bogu, kot kristjana, in ki sem napolnil vse svoje življenje s tistimi dobrotami, ki mi jih je dalo krščanstvo, in sem ves zvrhoma poln teh dobrot in živim od njih — jaz jih uničujem kakor otroci, ker jih ne razumem, to je, uničiti hočem tisto od česar živim.« Še huje se obtoži v »Izpovedi«: »Živel sem od znoja svojih kmetov, kaznoval sem jih, nečistoval sem, goljufal sem. Laž, tatvina, nečednosti vsake vrste, pijanost, nasilstvo, uboj — ni bilo zločina, ki ga ne bi bil napravil.« Vse življenje nima pravega prijatelja, in ko čuti, kako ga žena ovira, da ne more razdeliti svojega premoženja, toži: »Nobena žena ni vstanu, da bi mi nadomestila prijatelja. Le zakaj lažemo svojim ženam, da so naši največji prijatelji?« Zavest samote ga spremlja odslej. Potem ko se je sam javno izpovedal, se tudi vsi njegovi glavni junaki izpovedujejo. Nikita v Moči teme« priznava svoje grehe: »Čuj me, soseska pravoslavna...«, pravtako Nehljudov v »Vstajenju«.

* * *

Izpoved je Tolstemu obračun. Zmisel vsega tega pa je živo dokazovanje, radi kakšnega življenja je človek nesrečen. Človekov namen na zemlji pa je, da je srečen. Nered in greh vodita v nesrečo, delo in ljubezen v srečo. V pravo srečo vodi človeka izpolnjevanje **krščanskega nauka.** Človek spoznava Boga v sebi samem in v njegovih delih. Stremljenje po sreči, rast božje ljubezni ovirajo grehi telesa, ki so nečistost, brezdelnost, požrešnost, oblastnost, samoljubnost. V vseh delih Tolstega vidimo, kako ti grehi dobivajo bolj in bolj ostro označbo in kako se razgrinjajo pred nami ogromne slike propale ruske visoke družbe in tudi kmetištva, kadar seže mesto do njega. V zasebno nesrečo vodijo zasebni grehi, v splošno nesrečo vodijo državni grehi. Tako je Tolstoj sistematični sodnik vse caristične Rusije. Tudi Cerkev je vzrasla z zgodovinsko navlako in stremljenjem po moči. Zato odkloni tudi Cerkev in išče samo občestva v čistem evangeliju. Ta vera, ta krščanski nauk je končno vendarle samo morala o sreči, vera razuma in ostane na meji pred pravo religijo.

* * *

O Tolstem kot **umetniku** še posebej razpravljati, nam danes skoraj ne pristoja. Sodba o umetniku se je strnila v brezpogojno občudovanje, ki ga mu je dajala sodobnost in sedanjost. Tolstoj je pred Dostojevskim v verni podobi predstavil Rusijo zapadnemu svetu.

Ko pravkar zbirajo celoten njegov pisateljski tekst, ga cenijo na **sto zvezkov.** Iz ogromnega števila zgodeb, prilik, povesti, dram in romanov pa se dvigajo kot tri piramide romani »Vojna in mir«, »Ana Karenina« in »Vstajenje«, spomeniki treh miselnih dob, ki značijo mladeniča-moža, moža in starca, ali dejanje, pomislek in vest. »Vojna in mir« je ruska Ilijada, polna velikih podob iz Napoleonovih časov, »Ana Karenina« vzgojna enciklopedija ruskega življenja in avtobiografija Tolstega samega v dobi, ko je bil na razpotju, »Vstajenje« svareča zgodba za življenje in zapovedi ljubezni do bližnjega. V vsem tem ni samo Tolstoj in njegov nauk — je tudi Rusija, kot je živela v njegovi dobi, ne izvzemši »Vojno in mir«, pri kateri so že sodobniki opazili, da ji nedostaja pristnega zgodovinskega obeležja. Vsako izmed teh treh del ima svojo posebno kompozicijo. V »Vojni in miru« je duhovno središče Pierre, ki išče zmisla življenja, pa ga ne more najti, dokler mu preprost mož ne pove zgodbe o nezasluženem trpljenju trgovca; ob tej zgodbi se v Pierru vname novo življenje. V »Karenini« imamo dvodelno kompozicijo: Ana in Vronski duhovno padata, Levin in Kitty se dvigata. Končno išče Levin samo še zmisla vsega, kar vidi in spet mu kmet odpre oči: »I tako, veste — ljudje so različni; eden živi le za svojo potrebo, kakor tale Mitjuha, in si samo trebuh nabija, a Fokanič — to vam je pošten starec. Za svojo dušo živi. Na Boga misli.« V »Vstajenju« pogleda Nehljudov sam svojemu grehu v obraz in vidi pogubljeno življenje. — Nedosežna je uravnovešenost pripovedovanja pri Tolstem. Kljub ogromni razsežnosti romanov ni nobena beseda odveč, nobena premalo, vse je cel svet. Poznejši veliki nasprotnik umetnosti radi umetnosti — pomislimo samo na zmisel Kreuzerjeve sonate — je skoraj enako oblikoval v mladosti in starosti — s čudovito naravno vernostjo. Naravo, živali, ljudi je gledal v njihovi rasti, v skoraj goli telesnosti. Njegov človek diši po zemlji in telesu, pa naj bo seljak ali meščan, le s to razliko, da je eden brez kulture telesa, drugega pa oblikuje in sodi z očmi grškega kiparja. Moč telesnega videnja tako odločno prevladuje pri Tolstem, kakor pri Dostojevskem moč duševnega. V tajinstveni svet duše stopa Tolstoj samo z mislijo in videli smo, da so njegovi grehi in čednosti moč in slabost telesa, volje in razuma. Tudi v najlepših in najmočnejših prizorih se udejstvuje človek kot psihofizično bitje; duša se popolnoma spaja s telesom. Spomnimo se čudovitega velikonočnega jutra v »Vstajenju«, košnje, konjske dirke, smrti Nikolajeve, Kittinega poroda v »Ani Karenini«! Kaj je podobnega v svetovni književnosti smrti Ane Karenine? Le pripovedovanje kneza Miškina v »Idiotu«, a v »Idiotu« je strašna misel, v »Karenini« strašno dejstvo. »Hotela se je vreči pod prvi voz, čigar sredina je šla v tistem trenotku mimo nje; toda rdeča torbica, ki jo je hotela sneti z roke, jo je zadržala, in že je bilo prepozno: sreda jo je minila. Treba je bilo počakati drugega voza. Obšlo jo je podobno čustvo, kakor kadar se je pri kopanju spravljala v vodo, in pokrižala se je. Privajena kretnja, ko je napravila znamenje križa, je vzdramila v njeni duši celo vrsto dekliških in otroških spominov; tema, ki ji je zastirala vse, se je manoma raztrgala in za trenutek se ji je pokazalo življenje z vsemi svojimi svetlimi minulimi radostmi. Toda ona ni odvrnila oči od koles bližajočega se drugega voza. In natanko v tistem trenutku, ko je bil presledek med kolesi tik pred njo, je vrgla rdečo torbico od sebe, stisnila glavo med ramena, pala pod voz na roke in se lahkotno, kakor bi nameravala takoj spet vstati, spustila na kolena. In tisti mah se je ustrašila tega, kar je delala. »Kje sem? Kaj delam? Zakaj?« Hotela se je pobrati, vreči vse nazaj, toda nekaj ogromnega in neizprosnega jo je sunilo v glavo in jo za hrbet potegnilo s seboj. »Gospod, odpusti mi vse!« je zamrmrala, čuteč, da je odpor nemogoč..«

* * *

Tolstoj je stal s svojim delom sredi evropskega in ruskega pozitivizma, — sredi duhovne brezbožnosti in telesne nasilnosti. Obstal je na meji novega časa. Kar je pisal, je pisal za boj; tako je izpolnil svoje poslanstvo kot eden izmed velikih duhov. Vse, kar je oblikoval, je postavil kot duhovno podobo, kot zgled za velika vprašanja, Rusiji naravnost v obraz je skušal tudi vedno rešiti. V njem samem sta bila dva človeka, telesni in miselni. Nuhovnega in telesnega človeka ni izravnal, še bolje: pagana, ki je bil v njem, ni mogel zatreti kristjan. In tako je duhovna zapuščina Tolstega velik **humanističen program,** ki je lep in dober, kot literarna tendenca velik in blažilen, kot evangelij notranje neodrešilen. Čutni svet zanj ni nikoli umrl.

Pa čemu bi ob njegovi slavi in njegovem velikem delu, da bi osrečil človeštvo in Rusijo, dvomili? Sam je odrešil, »Živega mrtveca«, ko je zbežal pred grozo svoje lastne hiše, ki ni postala po njegovem čistem evangelju, — in je umrl. Pot preprostosti, življenje v ljubezni ne vodi k uničenju Cerkve in države, ampak k njunemu izčiščenju. Ni, da bi mislec Tolstoj moral biti razvratnik, za nas je hotel biti zdravnik.

Ista Jasna Poljana, ki je bila za Tolstega živa podoba neurejenega sveta, je danes kraj samih dobrodelnih ustanov, in vodi jih sama hči **Leva Nikolajeviča Tolstega.** F. K.

Gradič Leva N. Tolstega Jasnaja Poljana, kjer so nastala njegova največja dela.

Kaj je novega

KOLEDAR.

Sreda, 29. avgusta: Obglavljenje Janeza Krstnika. Sabina. — Solnce vzide ob 5.24 in zaide ob 6.37.

ZGODOVINSKI DNEVI.

29. avgusta: 1892. se je vršil v Ljubljani I. katoliški shod. — 1526. se je bila bitka pri Mohaču. Sultan Soliman je premagal ogrskega kralja Ljudevita II. — 1632. se je rodil angleški filozof John Locke. — 1779. se je rodil kemik J. J. v. Berzelius. — 1808. se je rodil v Delitschu ustanovitelj zadrug Herman Schulze-Delitsch. — 1929. je umrl botanik E. Chr. Hansen. — 1910. je umrl italijanski fiziolog Paulo Monte Gazza.

*

★ **Hujskarija na veliko.** Samostojni demokrati in radičevci nočejo, da bi zavladal mir v naših krajih. Spravili so se na to, da se izvrši hujskarija po vseh občinah in župnijah na veliko. Posebni odposlanci iz Maribora in Zagreba hodijo od župnije do župnije in na skrivnem pripravljajo velike »manifestacije« za Mačka in Pribičeviča. Nek gospod se vozi od kraja v kraj in organizira te »manifestacije«. Prihodnjo nedeljo bodo prišli hrvatski poslanci s Pucljem, Pivkom, Urekom in drugimi takimi velikaši in bodo vznemirjali naše ljudstvo. Pozivamo vse naše pristaše in prijatelje, da svetujejo našim ljudem, naj nihče ne gre na shode in prireditve naših nasprotnikov. Udeležujmo se povsod naših shodov, nasprotniki pa naj s svojimi maloštevilnimi pristaši ostanejo sami.

★ **Zopet en naš župan več!** V nedeljo 26. avgusta se je pri Sv. Juriju ob Pesnici vršila volitev župana. Izvoljen je bil naš odličen pristaš in daleč na okrog spoštovani veleposestnik in trgovec g. Ivan Leber. Za svetovalca sta bila izvoljena naša somišljenika gg. Franc Šerbinek in Alojz Majhenič, oba posestnika. Prvikrat ima ta važna in velika občina na naši severni meji župana, ki je zaveden pristaš SLS. Zavednim možem čestitamo! Nasprotniki pa menda sedaj vidijo, kako naša stranka »nazaduje«.

★ **Občinske volitve na Dvoru pri Žužemberku** 26. avgusta so izpadle sledeče: Oddanih glasov 240. Dobili so: SLS 134 glasov, stranka delavcev in obrtnikov (SLS) 29 glasov, gospodarska (SKS) 50 glasov, SDS 27 glasov; odbornikov dobi SLS 12, združeni nasprotniki pa 5. Od zadnjih občinskih volitev je SLS napredovala za 3 odbornike.

★ **Shodi SLS.** V nedeljo 26. avgusta sta se vršila zelo dobro obiskana shoda v Šmartnem v Tuhinju in v Zg. Tuhinju. Poročal je poslanec g. Štrcin. Zborovalci so soglasno izrekli zaupnico Jugoslovanskemu klubu.

★ **Pretresujoče politične dogodke v Jugoslaviji** zasledujejo pri sveti stolici z vsem zanimanjem, zlasti ker se bliža trenutek, ko naj bi se z našo državo sklenil obojestransko zadovoljiv konkordat. Težka kriza in zadržanje Hrvatov v teh okoliščinah povzroča kolikortoliko skrbi tudi sveti stolici, dasi ostaja v tej, kakor v enakih krizah zvesta svojemu principu: da se v notranjo politiko ne te ne druge države absolutno nič ne vmešava. Ne bo pa opustila, da bi se ne poslužila sredstev, ki so ji na razpolago, da bo nasvetovala jugoslovanskim katoličanom zmernost in mir, in da bo povabila episkopat in kler, naj opozore svoje vernike, da jih verstvo obvezuje ohraniti zvestobo in pokorščino do ustavne državne oblasti.

★ **V Kranjsko goro** je dospel na oddih načelnik ministrstva trgovine in industrije g. Milivoj M. Savič, znani naš gospodarski strokovnjak. Nastanil se je v hotelu »Slavec«. — V Kranjski gori ostane en do dva tedna.

★ **Duhovniške izpremembe v lavantinski škofiji.** Kaplan v Hočah Vinko Pivec pride k Veliki Nedelji; Martin Čepin iz Velike Nedelje v Hoče; Blaž Dvoršak od Sv. Antona v Slov. Goricah k Sv. Ilju pod Turjakom; Anton Šparl v Ljubno; Alojzij Verina pa iz Ljubnega v Vojnik.

★ **Imenovanja.** Pri tobačni tovarni v Banjaluki je imenovan za šefa oddelka Anton Freiberger; pri tobačni tovarni v Senju Ivan Dobrila; pri tobačni tovarni v Ljubljani Janko Babnik; za upravnika tobačnega skladišča v Trogiru Edvard Galaso in za blagajnika pri monopolskem skladišču v Senju Milan Jurkovič. — Za profesorja na državni trgovski akademiji v Mariboru je imenovan Alojzij Struna; na državni trgovski akademiji v Splitu Vekoslav Vrdoljak; na trgovski akademiji v Podgorici Novak Vuletič in na trgovski akademiji v Splitu Ivo Draganja.

★ **Birmovanje v lavantinski škofiji** se bo vršilo za ljutomersko dekanijo po sledečem redu: v nedeljo 2. septembra pri Sv. Križu blizu Ljutomera; v ponedeljek 3. septembra pri Sv. Mihaelu v Verženju; v torek 4. septembra pri Sv. Janezu Krstniku v Ljutomeru; v sredo 5. septembra pri Sv. Roku in Sebastijanu v Cezanjevcih; v četrtek 6. septembra pri Sv. Trojici pri Mali Nedelji; v soboto 8. septembra pri Sv. Juriju ob Ščavnici; v nedeljo 9. septembra pri Sv. Magdaleni na Kapeli pri Radencih; v ponedeljek 10. septembra pri Sv. Petru v Gorenji Radgoni, in v torek 11. septembra pri Materi božji v Apačah. Birmoval bo pomožni škof dr. Ivan Tomažič.

★ **Nov Parnik »Jadranske plovidbe«.** V Glasgowu v Angliji so te dni spustili v morje nov parnik »Jadranske plovidbe« z imenom »Predsednik Kopajtič«. Novi parnik bo popolnoma gotov 15. septembra, nakar ga prevzame glavni ravnatelj družbe Rismondo. Koncem septembra pride parnik v Split in pozneje tudi na Sušak, kjer se bo vršil svečan krst. Parnik ima 2000 ton nosilne moznošti, je 260 čevljev (65 m) dolg in 40 čevljev (10 m) širok. Opremljen je z najmodernejšimi stroji in tehničnimi pripomočki. Imel bo tudi potniške kabine z najmodernejšim komfortom.

★ **Vsak dvajseti človek — abonent na radio.** V tretjem letnem poročilu avstrijskega Radio-podjetja so zanimive zlasti številke, ki kažejo, kako ta stvar napreduje. Leta 1927 in 1928 se je priglasilo 45.875 novih odjemalcev. Meseca maja je bilo vseh skupaj 293.408 naročnikov na radio. K temu se mora pa prišteti še precejšna množica »kontrabantarjev«, ki skrivaj poslušajo, kajti med letom je bilo 570 obravnav pred sodiščem, ki je bralo litanije vsem tem zastonjkarjem radio-amaterjem proti primerni kazni in odškodnini.

★ **V naše državljanstvo** so sprejeti August Kravos, učitelj iz Vinice; Kazimir Mandič, mehanik iz Krapine; August Petrak, orožniški narednik iz Brežic; Srečko Kumar, učitelj glasbe iz Zagreba; Ivan Bajc, posestnik iz Mirne; Josip Šilhan, ekonom iz Sv. Lovrenca in Rafael Mozetič, železniški delavec iz Ljutomera.

★ **Nova založba v Ljubljani** na Kongresnem trgu in njena podružnica **Giontini na** Mestnem trgu ima v zalogi vse šolske potrebščine, pisalne in risalne priprave. Poleg šolskih knjig za vse šole, srednje in ljudske, ima antikvarijat pri Giontiniju v zalogi tudi antikvarične šolske knjige. Vsak dijak dobi pri večji nabavi eno leposlovno knjigo zastonj.

★ **Na uršulinski šoli v Mekinjah** bo otvoritvena šolska sv. maša v četrtek 6. septembra ob 8. Pri vstopu plača vsaka učenka 20 Din za zdravstveni fond. Siromašne naj prinesejo potrdilo svojega županstva, da so po členu 5 točka 6 tega oproščene.

★ **Cerkvene oblasti so oproščene tudi priporočnine.** Cerkvene oblasti na ozemlju bivše kraljevine Srbije so oproščene za svoje dopise v medsebojnem prometu z državnimi uradi in organi poštnine in priporočnine. Cerkvene oblasti na ozemlju tostran Save, Donave in Drine so pa v zmislu člena II, točka 8, oziroma člena IV Zakona o poštninski prostosti z dne 2. oktobra 1865 pač oproščeni poštnine, ne pa tudi priporočnine. Naša država je leta 1923 priznala tudi župnim uradom delno pravico do oprostitve priporočnine. Sedaj pa je ministrstvo z naredbo št. 4823 z dne 17. aprila 1928 odredilo, da so do izenačenja zakona o poštninski prostosti vse cerkvene oblasti v zadevah, v katerih so oproščene poštnine, oproščene tudi priporočnine in sicer tudi v medsebojnem prometu. Pod izrazom »cerkvene oblasti« se razumejo vse stopnje hierarhije (škofijski ordinariat, dekanijski uradi, župni uradi, ekspoziture itd.) in sicer vseh od države priznanih veroizpovedi. Vse te ustanove so oproščene poštnine in priporočnine v medsebojnem prometu in v prometu z državnimi uradi in organi. Slejkoprej pa se smejo pošiljati službeno priporočeno samo važni in nenadomestljivi spisi.

★ **Preureditev selske dostave kranjske pošte.** Pošta Kranj je selske dostave preuredila takole: Vsak dan razen ob nedeljah se dostavljajo poštne pošiljke v kraje: Primskovo, Gorenje, Britof, Orehovle, Predosle, Suho, Brdo, Kokrico, Bobovek, Tatinec, Srakovle, Mlako, Ilovko, Rupo, Prevalje, Huje, Klanec, Čirčiče, Hrastje, Prebačevo, Strževo; ob ponedeljkih, sredah in petkih pa v kraje: Bukovico, Zabukovje, Pševo, Javornik, Sv. Jošt, Čepulje, Zg. Besnico in Spodnjo Besnico.

★ **Preureditev selske dostave preddvorske pošte.** Pošta Preddvor je svojo selsko dostavo takole preuredila: vsak dan razen ob nedeljah se dostavlja pošta v kraje: Sr. Belo, Sp. Belo, Hraše, Gor. Belo, Bašelj, Mače in Novo vas; ob torkih, četrtkih in sobotah v kraje: Turn, Potoče, Hrib, Gmajno, Mošjanca, Olševk, Hotemaže, Tupaliče in Breg; ob ponedeljkih, sredah in petkih pa v kraje: Turn, Hrib, Gmajna, Olševek, Hotemaže, Tupaliče in Breg.

★ **Silen razvoj brezalkoholnega gospodarstva v Sloveniji.** V zadnjih letih zaznamuje brezalkoholna industrija pri nas silen razvoj, kar ima tudi ugodne posledice za najširše sloje ljudstva. Maline so se n. pr. pred leti prodajale po prav nizki ceni, sedaj se prodajajo na debelo po 10 Din kg in še dražje. Brez dvoma bodo tudi vinogradniki in sadjarji kmalu spoznali, da se more akutna kriza omiliti le s tem, da se proizvajajo naravni brezalkoholni sokovi iz grozdja in sadja za domač konsum in izvoz.

★ **Dolenjskim esperantistom!** Da se zainteresirajo za veliko idejo mednarodnega jezika Esperanto in njega svetovni pomen za celokupno človeštvo tudi dolenjski kraji, vljudno vabi podpisani novomeški esperantski klub vse interesente širom Dolenjske (Kočevje, Ribnica, Grosuplje, Višnja gora, Trebnje, Mokronog, Metlika, Črnomelj, Kostanjevica itd.), ki bi hoteli v svojem domačem kraju pričeti z akcijo za učenje tega jezika bodočnosti, naj pošljejo svoj naslov na: Esperantski klub v Novem mestu, odkoder prejmejo vse tozadevne podrobne informacije.

★ **Varaždin dobi mestno hranilnico.** Mesto Varaždin bo v kratkem osnovalo lastno mestno hranilnico. Za vloge zasebnih strank bo jamčila mestna občina z vsem svojim imetjem. Prvo vlogo bo vložila mestna občina sama z zneskom 800.000 Din. Ta denar je dosedaj ležal po zelo nizkih obrestih v raznih hranilnicah.

★ **Starši Gavrila Principa žive v bedi.** Kakor poroča beograjska »Politika« žive starši Gavrila Principa, ki je 28. junija 1914 ustrelil v Sarajevu Ferdinanda Habsburga in njegovo ženo, v največji bedi v vasi Oblaju pri Bosanskem Grahovu. Oče Peter in mati Marija imata le skromno kajžo, ki se bo vsak čas porušila nad njima, mala njivica pa jima rodi kvečjemu za kake tr. mesece živil. Peter Princip je prosil sedaj narodno skupščino za podporo.

★ **Javna dražba lova.** Potom javne dražbe se odda 6. septembra v občinski pisarni v Lučah ob pol 12 v zakup občinsko lovišče občine Luče, okraj Gornji grad. Izmera 5278 ha, izklicna cena 3000 Din. Natančni pogoji so razvidni pri okrajnem glavarstvu v Gornjem gradu.

★ **Avtopodjetniki** se opozarjajo na ponovno dražbo za oddajo prevoza pošte na progi Kočevje—Brod na Kupi. Vožnje se oddajo v zakup za dobo enega leta, eventuelno tudi za dobo treh let. Dražba se bo vršila 11. septembra ob 11 dopoldne pri županstvu občine Kočevje. Pogoji so na vpogled pri občinah in poštah ob poštni progi in v poštnem odseku poštnega ravnateljstva v Ljubljani.

★ **Moderna velemesta.** Berlin, novo pogansko mesto, premore nič manj kot četrt milijona psičkov, psov — sploh pasjih mrcin; dojencev pa ima samo 200.000. Torej več psov kot malih otročičev! Kje je junak, ki bi to nesrečo odpravil!

★ **Latinščina na realki.** Z novim šolskim letom se otvorijo na tukajšnji realki v 5. razredu paralelke za one učence, ki žele nadaljevati študije po realnogimnazijskem tipu. Učni načrt v nižjih razredih (1. do 4. razred) je bil že dosedaj popolnoma enak onemu na realnih gimnazijah, šele v višjih razredih so učenci študirali po učnem načrtu za realke. Z letošnjim šolskim letom pa se nudi učencem ugodnost, da v petem razredu izbirajo med gimnazijskim in realčnim tipom, da se po svojih zmožnostih, oziroma nadarjenosti odločijo za bolj jezikovni pouk (realnogimnazijski tip) ali za pouk, pri katerem prevladujejo realni predmeti (realčni tip), ne da bi menjali

DIJAŠKI KOLEDAR 1928/29 JE BOGATO OPREMLJEN - LEPE VSEBINE - RAZPISUJE VELIKO NAGRADNO TEKMO V STVARNI VREDNOSTI NAD 50.000 DIN.

Zastonj pijete SODO - VODO
ako uporabljate izvirno angleško
SPARKLET sifonsko steklenico!

Če v jed Ti muhe silijo,
in Ti bacile prineso;
če v spanju muči Te stenica
in bolha verna tovarišica,
ne srdi se, moj ljubi sin,
takoj si kupi »ZACHERLIN«!

Pavel Keller:

Lump

(Dalje.)

»Blizu 25 let bo od tega. Jaz sem takrat ravno prišel kot zelo mlad učitelj v ta kraj. To so bili žalostni časi. Dva taka slučaja sta se dogodila drug za drugim. Najprej je prišel učitelj moje vasi v ječo, kjer je umrl, in štiri mesece pozneje Werner, učitelj iz vaše vasi, lump.«

»V mojem kraju je bil nastavljen Werner?«

»Da! Šlo je tedaj za tri skoro štirinajstletne učenke. Ena še živi in je sedaj najbogatejša posestnica vaše vasi. Obe ostali sta po čudnem naključju umrli eno lepo po svoji poroki v prvi otročji postelji.«

»Zelo čudno!«

»To je bil strašen dogodek. Ko je umrla prva od obeh mladih žena, sem bil pri pogrebu. Mi tovariši se ob sličnih priložnostih po močeh podpiramo. Še sedaj me je groza, ko pomislim na oni pogreb. Krsta leži nad odprtim grobom, duhovnik izgovarja molitve. Zdajci stopi, ko iz zemlje skovan, poleg njega lump.«

»Štedi s svojimi besedami, mašnik,« zavpije; »tukaj hočem jaz izreči blagoslov!«

Brca zadene krsto, da omahne.

»Pojdi k vragu, prokleta ženska! Bog te je pustil zadaviti tvojega lastnega otroka ob rojstvu. Pojdi k vragu, krivoprisežnica!«

Svinčen, moreč strah se vleže na žalujočo množico. Nihče se ne gane; edini lopov gre počasi s pokopališča.

Dve leti ječe je dobil za svojo grozno kletev na grobu.

Medtem ko je sedel svojo kazen, je umrla druga izmed nekdanjih tožnic, prav tako v prvi otročji postelji. Ko je lopov prestal svojo kazen in izvedel za smrt te druge, je baje pokleknil sredi krčme in z dvignjenimi rokami zahvalil Boga za njegovo pravičnost. Potem je šel na pokopališče, oskrunil grob in moral nato za novo grozodejstvo zopet oditi v ječo.«

»In kljub vsemu temu prav nič ne dvomite o Wernerjevi krivdi?«

»Ne! Pri razpravi vsekakor ni ničesar priznal, tudi sedaj ničesar ne izda.«

»Kakšen mož je bil Werner prej?«

»Izredno usposobljen učitelj. Na učiteljišču je bil senior svojega tečaja, naše učiteljsko društvo ga je kljub njegovi mladosti izvolilo za predsednika radi njegove zmožnosti in zgovornosti, njegova šola je stala na najboljšem glasu.«

»Oženjen ni bil?«

»Ne, pač pa zaročen. Njegova nevesta je bila, ko je prišel iz zapora, žena drugega.«

Nastane pavza. Kdor gleda v prepad, ne govori mnogo, groza, ki se ga polasti ob pogledu v črno globino, mu zapira usta.

Črni, nesrečni prepad v učiteljskem srcu, ali naj me bolj groza obhaja pred tvojo zatohlo soparno globino, ali pa naj me bolj boli srce ob misli na mnogotero sladko, veselje obetajočo srečo, ki je zatonila v tebi? Ali naj se pridružim onemu »Anathema sit!«, kar je človeška družba za sodiščem ponavljala nad nesrečnikom, ali pa naj mi bo dovolj v tem, da izvržen, izobčen, žigosan, zasmehovan, preganjan tava od hiše do hiše, da si z nevoljno podarjenimi drobtinicami podaljša svoje od notranje in zunanje golazni načeto življenje? Kletev ali usmiljenje? Jaz mislim usmiljenje! Krivda je seveda grozna, toda sprava?

Zopet stoji pred menoj, in zopet slišim njegovo prošnjo: »Otrok, podaj mi roko!« Vem dobro, kaj iztisne ta prošnja tvojemu srcu, ubogi starček. Domotožje učitelja te je prijelo; vroče hrepenenje po sladki otroški ljubezni, po osrečujočem zaupanju otrok, ki so bili nekdaj tvoji, te je napolnilo; koprneče gledaš kakor izobčenec na raj, čigar vrata so zate zaprta, ker si se tako težko pregrešil v njem, in zaman prosiš za kapljico milosti, ki bi ti ohladila jezik:

»Otrok, podaj mi roko!«

Tedaj pač primeš za steklenico žganja, zdi se mi naravno; to je zadnja žalostna konsekvenca.

Razložim svoje misli tovarišu, on jih odobrava. Drug pogovor se za tem ne more več razviti. Tudi je že precej pozno. Posloviva se.

Nad samotno poljsko potjo, po kateri hodim, stoji luna. V poltemi zagledam ob robu gozda križ. Stopim bliže in se odkrijem. Očenaš hočem zmoliti — za lumpa. Tam — poleg križa, belo glavo naslonjeno na deblo, sedi lopov sam. Gledava si nekaj časa nemo v oči. Potem začnem:

»Vi hočete tu prenočiti?«

»Da, danes ne morem plačati prenočišča.«

»Zakaj se vsedete ravno sem? Ali verujete v Onega na križu?«

»Verujem vanj! Dopustil je, da sem postal nesrečen, gospod, zelo nesrečen, vendar me tudi maščuje. Kaj ne, Ti tam zgoraj, Ti me maščuješ?«

In ozre se na Kristusovo podobo. Groza me obide. Ne morem dalje gledati starca. Bankovec desetih mark se zasveti v luninem svitu, drobiž za ta mesec. Ponudim mu ga.

»Vzemite to! Dobili boste za to pri starinarju čisto obleko.«

Tedaj zakriči starec, da odmeva glasno v noč:

»Gospod, — gospod, — 10 mark — da, — da — tako je. Gospod, verujete v mojo nedolžnost?«

In iztrga mi bankovec iz roke in ga poljublja kot blazen. Jaz pa žalostno zmajem z glavo.

»V vašo nedolžnost žal ne morem verjeti, toda iskreno sočutje imam z vami.«

Takrat pa, kot bi okamenel starčev obraz.

»Vzemite svoj denar nazaj, ne maram ga; premalo dajete. Sočutje sem tu in tam že prejel, toda vere in zaupanja vseh 25 let še nikoli ne. Tu ne pomagajo nobene čiste obleke, gospod; čim prej te tu požro uši, tem bolje.«

In kljub mojemu klicanju izgine.

Tedni so minuli od tedaj. Jesen je prišla v deželo s svojimi motnimi, melanholičnimi, v meglo zavitimi dnevi. Lumpa nisem več videl, toda mislil sem mnogo nanj.

Prizor ob križu me je globoko presunil. Vedno znova se mi je usiljevalo vprašanje, če vendar le ne bi mogel biti nedolžen. Toda blizu dvajsetkrat je baje priznal v gostilni svoj zločin. Seveda je potem bil malone zmeraj pijan. In zakaj se je tedaj skoro ponosno branil, da bi sprejel moj dar? Ali je tako pokvarjen, da je igral komedijo pred menoj, da bi me prepričal o svoji nedolžnosti, da ga bom potem izdatno in redno podpiral? Ne, četudi bi bilo vse laž, eno je bilo gotovo resnično, strašni pogled, ki ga je uprl v križ in njegova prošnja za maščevanje. Tako ne more lagati noben človek. — —

(Dalje.)

Dr. Med. V. STACUL
zdravnik-specijalist za otroške bolezni
Gosposvetska cesta 2 (hiša Europa)
zopet ordinira

zavod. S tem je ugodeno zahtevi sedanjih učencev in absolventov realke, naj se tudi na realki poučuje latinščina. Na ta način bodo abiturijentom odprta vrata na vse fakultete univerze.

★ **»Odpoved nesrečne ženec«** je povest, ki se čita po vseh krajih Slovenije. Kdor jo začne čitati, se ne more ločiti od nje, dokler je ne prečita; tako je namreč lepa. Ali jo vi že imate? Naročite si jo takoj! Dobite jo v Jugoslovanski knjigarni in Novi založbi v Ljubljani, v Cirilovih tiskarnah v Mariboru in pri pisatelju kaplanu Fr. Kolencu, Sv. Miklavž pri Ormožu.

★ **Pregelj Ciril, Nageljčki,** nižja stopnja za I. in II. šolsko leto. Naše šole že porabljajo to ljubko pesmarico Cirila Pregeljna, srednji in višji stopnji. Prva stopnja je izšla še le sedaj, ker je imel izdajatelj mnogo več truda z nabiranjem za malčke primernega narodnega gradiva. Tu je zbranih 100 narodnih pesmic, ki so se porodile neposredno iz otroškega života, torej so otroške narodne in se tako lepo prilagajo otroškemu grlu: Fidli, fodli so prigodli, ajčka, tutajčka itd. Zbirka, ki je torej namenjena nižji stopnji naših osnovnih šol, ima tudi zelo nizko ceno, 100 pesmic velja komaj 26 Din, torej vsaka pesmica samo nekaj para. Založila bo zbirko Jugoslovanska knjigarna, izšla bo pesmarica do začetka šol.

★ **Državna dvorazredna trgovska šola v Ljubljani.** Vpisovanje za šolsko leto 1928-29 se vrši dne 1 in 3. septembra od 8. do 12. ure. Priglašenci(ke) za prvi letnik morajo prinesti k vpisu rojstni list, zadnje šolsko izpričevalo in vpisnino Din 100. Sprejemni pogoji: Dovršeni IV. razred srednje šole ali završni izpit na meščanski šoli. Starost 14 do 18 let. Priglašenci(ke) za drugi letnik morajo predložiti izpričevalo odvršenem I. letniku in vpisnino. Otvoritvena sv. maša bo 6. sept. v križevniški cerkvi. Po sv. maši se zbero učenci in učenke v svojih razredih.

★ **Čitanka za III. i IV. razred osnovnih škola u Sloveniji.** Pavle Saršon, učitelj, je sestavil knjigo »Čitanka za III. i IV. razred osnovnih škola u Sloveniji«, ki jo je odobrilo prosvetno ministrstvo. — Knjiga je izšla v Oblastni zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani, natisnila jo je pa Učiteljska tiskarna. Čitanka je urejena praktično in ima kot uvod vaje v srbohrvatski latinici in izgovarjavi, potem pa še-le vaje v cirilici. Nato slede berila, ki so po vsebini razdeljena na tri dele: I. dom, šola in življenje, II. domovina in narod in III. v prirodi. Na besedah katere se ne naglašajo slovenski, je zabeležen naglas neznane besede pa se tolmačijo sproti pod tekstom. Na koncu knjige je dve strani obsegajoč slovarček, v katerem so pojasnjeni srbohrvatski izrazi, ki jih v čitanki večkrat srečamo. V knjigi je poleg narodnih pesmi in pripovedk zastopanih okoli 25 najboljših srbohrvatskih pisateljev. Cena čitanki je 13 Din.

★ **Grafolog aretiran zaradi goljufije.** Osiješka policija je aretirala 32 letnega grafologa Mirka Kozmo, doma iz Vončine, ki je živel v Osijeku pod imenom Muri Khosana in se povsod izdajal za rojenega Indijca in pravega joga. Bavil pa se je grafologijo v raznih jugoslovanskih listih. Toda grafologija mu je bila le sredstvo za dosego cilja, to je, da je prišel do ljubavnih pisem mladih deklet in žen ter je s pomočjo teh pisem izsiljeval od poročenih žensk denar, deklicam pa je obljubljal ženitev. Sodišče ga je končno dalo aretirati. Kozmo je iskalo že več policij v naši državi, med njimi tudi zagrebška in sarajevska. Kozma je odsedel 6 let v neki ječi na Bavarskem. V njegovem stanovanju so našli mnogo ljubavnih pisem, ki so zanj zelo obtežilna. Kozma sam je precej izobražen človek in podkovan v filozofiji, losofiji in grafologiji. Imel je izvrsten nastop in je občeval le v najboljši družbi. Ker je bil v Osijeku zelo znan, je izzvala njegova aretacija seveda veliko senzacijo.

★ **Velika defravdacija v Podgorici.** Knjigovodja okrajnega glavarstva v Podgorici Vučkovič je poneveril 100.000 Din in pobegnil, ko so poneverbo odkrili. Baje je Vučkovič pobegnil »v gore«.

★ **Senzacionalen samoumor na Dunaju.** V ponedeljek popoldne se je pripetil na Dunaju senzacionalen samoumor. Ko je bila terasa kavarne v hotelu »Imperial« napolnjena do zadnjega kotička, je skočil iz 5. nadstropja hotela poljski bankir Stanislav Silbermann iz Varšave skozi okno in telebnil na teraso poleg mize, kjer je ravno sedelo nekaj inozemskih časnikarjev. Silbermann je obležal z razbitimi udi mrtev na tleh. Pri padcu je zadel ob stavbnega svetnika L. in mu zlomil roko na dveh mestih. Ranjenca so prepeljali v bolnico, truplo samomorilca pa v mrtvašnico.

★ **Poneverba v Gjurgjevcu.** Ljubljanska policija je dobila tiralico za nekim Stevom Kosanovičem, ki je 25. avgusta v družbi z nekim Nikico Jeličem poneveril v Gjurgjevcu 35.000 Din in pobegnil najbrže v Slovenijo.

★ **Strela ubila dve ženski in 75 ovac.** V bližini vasi Vrlike pri Splitu je divjala v nedeljo popoldne strahovita nevihta. Najprej se je vlila ploha, potem pa se je vsula toča, katere zrna so bila težka do 5 dkg. Strela je usmrtila kmetico Baro Cetiničevo in pa neko 17 letno deklico. V bližini pa je udarila strela v dve čredi ovac in pobila 75 ovac. Vsa žetev, kolikor je je še bilo na polju, je uničena.

★ **O sreči more govoriti** vsaka gospodinja, ki se jej nudi prilika, da pere z Radionom. Perilo pusti preko noči v vodi, drugi dan za časa pripravljanja zajtrka pol ure kuhaj z Radionom, in postane belo kot sneg.

★ **Hranilni in posojilni konzorcij javnih nameščencev in upokojencev v Ljubljani** se preseli s 1. septembrom 1928 iz Gregorčičeve (prej Hilšerjeve) ulice 7 v nove lokale Aleksandrova cesta 5-I. levo. Več glej v oglasu!

★ **M. Mušič, trgovina glasbil,** se je preselila iz Šelenburgove ul. 6 v paviljon za dramskim gledališčem.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

Drevi imata nočno službo: Trnkozy na Mestnem trgu in Ramor na Miklošičevi cesti.

•

⊙ **Olepšava in prenovljenje privatnih hiš v Ljubljani** je tudi letos napredovalo. V tem pogledu prednjači Gosposvetska cesta, kjer so se Knezove hiše, Jenkova in Slamičeva hiša zelo okusno prenovile, ako izvzamemo neokusno rumeno barvo na oknih in izložbah tvrdke Stupica. Tudi evangeljska cerkev je vsa prenovljena. Zelo potrebni prenovitve ste samo še hiši štev. 10 in 12. Lepo prenovljena je Platnerjeva hiša v Šubičevi ulici, Vodnikova v Kolodvorski ulici 32 (obenem popolnoma prezidana in dvignjena na dve nadstropji), dr. Pogačnikova na Kralja Petra trgu 8, Šavnikova v Tavčarjevi ulici 6, dr. Pirčeva v Cigaletovi ulici 1, dr. Smoletova v Dalmatinovi ulici 7, Verovškova na Dunajski cesti, Rojinova v Kolodvorski ulici 8, Krisperjeva na Mestnem trgu 26, Blasnikova na Bregu 10 itd. Na Resljevi cesti je direkcija državnih železnic prenovila fasado železničarskih hiš št. 25, 27, in 29, kar je bilo že zelo potrebno, v Komenskega ulici pa mestni magistrat poslopje osnovne šole na Ledini. V mestu je sedaj le še prav malo hiš in poslopij, ki bi ne bila prenovljena. Med njimi se neprijetno pojavljajo hiša št. 6 v Šelenburgovi ulici in hiše št. 7 in 9 na Dunajski cesti, last Tomažičevih dedičev. Popravila in obnove zelo potrebno je tudi poslopje drž. moškega in ženskega učiteljišča na Resljevi cesti in pa Operno gledišče, ki se s svojo osinelo, umazanorumeno barvo kar hudo odraža od obdajajočih ga novih in prenovljenih stavb, enako tudi poslopje Drž. realke v Vegovi ulici.

⊙ **Klici po popravi Šelenburgove ulice** kar nočejo prenehati in sicer jo zahteva časopisje vseh strank, dokaz, da mora biti stvar res potrebna in pereča. Zakaj pa se luknje in usedline ne asfaltirajo, kakor druga leta, ampak samo zelo površno s cementom zamažejo? Zakaj se ta popravila niso izvršila, ko je bilo najmanj prometa in najlepše vreme za taka dela? Šelenburgova ulica je poleg Aleksandrove najživahnejša ulica ljubljanska; tu je korzo, tu sem dohajajo tujci. Zato zasluži in zahteva v prvi vrsti in prav posebno brigo.

⊙ **Nova obločnica** sveti na križišču Knaflove in Beethovnove ulice, in sicer v pravilni višini drugega nadstropja. Obiskovalcem opere bo s tem jako ustreženo. Zelo lepo in velikomestno se v tem oziru poda Šelenburgova ulica, kjer so pred nedavnim obločnice povsod povišali. Ali bi se ne moglo isto zgoditi tudi v Prešernovi ulici, Pred škofijo, v Wolfovi ulici in posebno na Starem trgu in Sv. Jakoba trgu?

⊙ **Novo električno uro** so postavili na križišču Rimske in Tržaške ceste. Služila bo prav dobro, če bo tudi vedno — prav kazala. Taka ura bi bila zelo potrebna na Taboru, tam kje rstoji v okrogliščU ob Vojaški ulici sedaj drevo, ki se je najbrže iz zadrege tje usadilo, ki nima ondi prav nobenega pomena. Tje sodi ali ura ali pa obločnica na 6 m visokem drogu.

⊙ **Masarykova ulica** je za letos dotlakovana. Vsako leto lepo počasi eno četrtino! Upati je, da bo do l. 1931. vendar doregulirana. Hodnik od Kolodvorske ulice do Resljev eceste, ki je bil že lani gotov, bi se pa vendar lahko pospravil, uravnal in še letos asfaltiral.

⊙ **Lepo Marijino znamenje na Sv. Jakoba trgu** kazi že peto leto nepopoln napis, ki mu je polovica črk odpadla. Naj bi merodajni činitelji ta nedostatek čimprej popravili, ko se je za olepšavo celotę že toliko žrtvovalo.

⊙ **Mestni fizikat** opozarjamo na nered in nesnažnost, ki vlada po straniščih nekaterih sicer uglednih kavarn. Ni dovolj, da so stranišča higijensko zgrajena, treba je, da se ves dan drže vedno v redu in snagi. V tej zvezi opozarjamo fizikat na neznosno stanje javnega pisoarja v Zvezdi, kojega vrata so na stežaj odprta. Grmičje, ki naj bi zastiralo pogled pred vratmi, je tako redko, da je pogled v pisoar popolnoma prost.

⊙ **Novi park ob glavnem drevoredu,** med igriščem Atene in cesto ob mestnem ribnjaku, se baje še letos zasadi. Želeti bi bilo, da pregleda ureditev tega velikanskega kompleksa z umetniškega stališča kak vrtnarski arhitekt. V ta kompleks spada velik vodomet; tudi sicer naj bi se voda kot poživljajoč in estetsko lep činitelj upoštevala pri ureditvi umetnih slapov in malih ribnjakov, kar bi ne bilo težko, ker svet visi proti železnici. Ker nimamo domačih vrtnarskih arhitektov, bi nam morda naš prof. Plečnik pomagal napraviti kaj umetniško lepega.

⊙ **Regulacija Vrtače** je postala nujna. Nje zgornji del je zazidan z modernimi vilami. Dohod iz Bleiweisove ceste med plotovi Stavbne družbe je tako ozek in obdan od smrdečega jarka, polnega okužene vode in fekalij, da bi mestni fizikat moral že davno skrbeti za odpravo tega nehigijenskega stanja.

⊙ **Opereta.** Operna uprava objavlja te dni program opernih in operetnih del za bodočo sezono. Med njimi se nam obetajo zopet iste moderne plitvo-prazne operete, kot smo jih bili že lani do grla siti. Čuditi se je, da se po polomih in kritikah, ki jih je moderna opereta

Lepa Dubrovčanka

ceni lepo perilo in skrbi, da bo dolgo trajno in se vedno bleščalo od snage. Ona radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

doživela, zopet nameravajo spraviti na oder operete, ki nimajo prav nobene vrednosti in ki so vsebinsko neverjetno plitve in prazne. Na nerazumljiv način se zanemarja klasična opereta. Ko se je pred leti uvedla opereta, se je začelo s klasično. Da se je ta, če se je uvedla iz blagajničnih razlogov, opustila in prešlo na opolzko-plitvo, je pač več kot obsodbe vredno. Zlasti še, ko se poudarja sedaj, da je bil namen odtegniti občinstvo kinu in ga privesti v opero.

⊙ **Nagradno tekmovanje slovenskih harmonikarjev.** V nedeljo 9. septembra ob 9 dopoldne in ob pol 3 popoldne se bo vršilo na ljubljanskem velesejmu nagradno tekmovanje slovenskih harmonikarjev. Tekmovalci naj se javijo ocenjevalni komisiji, da dobe tekmovalno številko. Tekmuje se v dveh kategorijah, v lažji z navadno, diatonično harmoniko, in v težji s kromatično harmoniko. Izdelovateljem in trgovcem godbenih instrumentov ter njihovim nastavljencem je tekmovanje zabranjeno. Vsak tekmovalec igra pred komisijo dva poljubna komada, pri izbirni tekmi pa še en komad. Za zmagovalce so predvidene lepe nagrade.

⊙ **G. Tone Kralj** in njegova mlada soproga, gospa **Mara,** rojena Jeraj, ki je z odliko absolvirala našo pred tremi leti ustanovljeno keramično šolo in so njeni izdelki na moderni umetniški razstavi in ljubljanskem velesejmu doživeli največji uspeh in priznanje — nameravata ustanoviti lasten keramičen atelje. To moramo pozdraviti v interesu keramike, koje produkcija se nahaja danes v nuških rokah. Naš umetniški par jamči, da bomo Slovenci tudi na tem polju prvi v državi.

⊙ **Žena mu je ušla.** Krojaški pomočnik Janez Zupan, stanujoč v Aleševčevi ulici, je prijavil policiji, da mu je v soboto popoldne ušla njegova žena, 40letna Jera. Obupani mož je prosil policijo, da bi mu kmalu »prikomandirala« ženo nazaj.

⊙ **Pri Javni borzi dela v Ljubljani. — Delo je na razpolago:** M o š k i m: kotlarjem, 5 kovinostrugarjem, 1 mehaniku za pisalne stroje, 10 pleskarjem in črkoslikarjem, 2 mizarjem, 1 strojniku, 1 sedlarju za izdelov. torbic, 2 pilarjem, 1 kurjaču, 1 akordantu za str. opeko, 1 str. ključavničarju, 2 elektromonterjem, 2 kleparjem, 1 tapetniku, 12 čevljarjem za šivano delo, 3 mlinarjem, 1 kamnoseku, 1 slaščičarju, 3 minerjem, 2 hlapcem, 1 vodoinštalaterju, 4 zidarjem, 6 tesarjem, 1 mlademu kuharju, 2 navadnim delavcem, 1 mlinskemu skladiščniku, 9 vajencem; ž e n s k a m: 2 štepariсam, 1 pletilki, 2 špularicam, 1 orožniški kuharici, 2 kuharicam, 1 sobarici, 2 služkinjam.

Specijalist za žen. bolezni in porodništvo
med. univ. dr. LEO ŠAVNIK
zopet redno ordinira
od 11 do pol 1 in od od pol 2 do pol 4 popoldne.

⊙ **Kolesarska tatvina.** Kurjač kemične tovarne v Mostah Ivan Alič, stanujoč pri Dev. Mar. v Polju, je v nedeljo imel opravek v župnišču pri Sv. Petru. Zunaj pred župniščem pa je pustil svoje kolo, ki mu ga je seveda neznan zlikovec takoj odpeljal. Kolo je bilo vredno 1500 Din.

⊙ **Noč od ponedeljka na torek** je bila zelo nemirna in je ovadenih radi razgrajanja, kaljenja nočnega miru in izgredov kakih 14 moških, dva pa sta se nahajala celo v tako blaženem stanju, da jima je gostoljubna policija ponudila prenočišče na pričnah in ki sta ga morala hočeš nočeš morala sprejeti. Pravijo, da je poleg gostilničarjev imela pri tem lep dobiček občinska ubožna blagajna.

⊙ **Ukradeni dokumenti.** Mehanik Lajoš Geza Winkler je prišel dne 26. t. m. v Ljubljano iz Novega Sara in je prenočeval v Kocjanovem hlevu na Dolenjski cesti. Ponoči je trdno zaspal, ta čas pa mu je nekdo ukradel vse dokumente, kakor potni list, delavsko knjižico in drugo. Winkler trpi škode za okrog 800 Din.

⊙ **Zlobno maščevanje.** V stanovanje krojaškega mojstra Antona Vrbinca v Halzapflovi ulici se je pred dnevi prikradel neznan zlikovec in tam razpraskal nove slikarije, potresel tla s črno barvo in polil s firnežem, nato

ŠOLARJI
NAJBOLJŠE IN NAJCENEJŠE
ČEVLJE, OBLEKE, TORBICE
KUPIMO LETOS SAMO PRI
R. STERMECKI-CELJE

pa še odnesel 1 kg firneža. Verbinc ima občutno škodo. Baje gre za dejanje neke maščevanja željne sosede.

⊙ **Riziko dela.** Dne 27. t. m. se je v tovarni »Saturnus« na Selu hudo ponesrečil delavec Alojzij Kusold. Stroj mu je odtrgal na obeh rokah po dva prsta. Do nesreče je prišlo, ker je ključ padel na sprožilo in se je stroj sprožil. Neumljivo pa nam je, če trdi uradno poročilo, da je delavec nesrečo sam zakrivil in bi človek sklepal, kot da je delavec nemara sam vtaknil nalašč roki v stroj. Delavca so prepeljali s tovarniškim avtomobilom v bolnišnico.

⊙ **Ni zdravo metati ljudi v vodo.** Terezija Prešernova je ovadila ključavničarskega vajenca Cirila Černivca v Žabkarjevi tovarni, da je pri kopanju na Savi vrgel s 3 m visokega brega v vodo njenega 10letnega sina Alojzija. Deček se je pri padcu precej poškodoval in je bila tudi nevarnost, da utone, ker ni znal plavati. Mati trdi, da je Černivc storil to iz maščevalnosti. Hudega vajenca bo naučilo sodišče dostojnosti.

⊙ **Umrli so v Ljubljani** v času od 18. do 28. t. m.: Marija Govekar, poštarica v pokoju, 53 let, Cojzova ulica 1; Marija Progar, hči hlapca, 4 dni, Tržaška cesta38; Marija Koman, branjevka, 88 let, Gradaška ulica 14; Ivica Rešek, hči mestnega delavca, 2½ meseca, Velika čolnarska ulica 10; Matilda Debevc, soproga topnič. kapetana, 34 let, Gasilska cesta 15; Alojzij Höfler, tiskarniški ravnatelj, 61 let, Wolfova ulica 1; Jurij Marenče, trgovec, 53 l., Dolenjska cesta 20; Magdalena Trontelj, služkinja, 89 let, Mestni trg 11. — V bolnišnici so v istem času umrli: Alojzija Divjak, žena progovnega mojstra, 36 let, Hrušica 58; Marija Oman, občinska uboga, 66 let, Rateče pri Radovljici; France Roblek, bajtar, 32 let, Sv. Katarina 84; Marija Klešnik, dninarica, 45 let, Moste 64; Roza Lotrič, sobarica, 27 let, grad Habach pri Mengšu; Miha Setničar, užitkar, 87 let, Podsmreka 34; Helena Pušavec, hči cerkvenika, 4 mesece, Voglje 40; Ivan Pipan, posestnik, 77 let, Dunajska cesta 35; Fedor Zupanič, sin sodnika, 5 mesecev, Št. Vid pri Lukovici; Alojzija Pavlovčič, žena žel. uradnika, 27 let, Rakek; Ivana Ziherl, hči služkinje, 5 mesecev, Škofja Loka 51; Ana Japelj, žena hišnika, 41 let, Kongresni trg 9; Marija Stern, 2 leti, Zgor. Jezersko 1; Emil Zadravec, sin delavke, 3 mesece, Kodeljevo, baraka 6.

Maribor

□ **Hodnik** na levi strani Koroške ceste bodo v kratkem začeli popravljati. Na gornjem koncu pri Vodnikovem trgu že kopljejo v to svrho delavci mestnega gradbenega urada. Kakor smo že poročali prispevajo k popravilu hišni posestniki na levi strani Koroške ceste.

□ **Proslava 25-letnice kat. slov. izobraževalnega društva v Studencih** je praznik našega delavstva. Društvo ima velike zasluge za verski in prosvetni napredek naših delavskih družin v Studencih. Društveni jubilej je združen s proslavo 700-letnice lavantinske škofije in se bo vršil v nedeljo dne 2. septembra. Polovična vožnja je dovoljena.

□ **Potres.** V soboto ob tričetrt na 23. uro so se začutili v Mariboru čisto rahli potresni sunki v smeri sever — jug in trajajoči par sekund. Sunki so bili tako rahli, da so jih začutile le maloštevilne družine in sicer bolj na periferiji mesta. Ob istem času so se pojavili potresni sunki tudi pri Sv. Petru niže Maribora. Mariborčani, ki so potres čutili, se zelo čudijo, kako da časopisje o tem ničesar ne poroča. Pa smo se vsaj mi oddolžili temu pričakovanju, da ne bodo naši čitatelji hudi.

□ **Preminula** je zasebnica Jožefa Peršon, stara 48 let in stanujoča v Levstikovi ulici 9. Pogreb bo danes ob 15. uri iz mestnega pokopališča na Pobrežju.

□ **Dame in gospodje,** ki se zanimajo za dramatiko, se vabijo, da se zglasijo v četrtek dne 30. t. m. ob 20. uri na Koroški cesti g. Šolski upravitelj Luzman ob 10. uri dopoldne na III. deški šoli Ruška cesta. Predavanje bo zanimivo posebno radi tega, ker bo združeno s kuhanjem voska, kar bo zelo poučno. Kakor smo namreč izvedeli, naši čebelarji v mestu samem in okolici ne znajo ravnati z voskom in ga gre na ta način prav veliko v zgubo. In da se to prepreči, to je namen temu poučnemu predavanju, združenemu s kratkim praktičnim navodilom o kuhanju voska.

□ **Po dolgem času. Hvalabogu.** Dolgo smo čakali, učakali smo pa le končno. Merodajniki so se namreč vendar enkrat odločili, da bodo dali v popravilo uro na mestnem stolpu. In so jo popravili. Gre pa bojda še vedno ne; tako pripovedujejo ljudje, ki imajo v obližju Slomškovega trga obilo posla. Ura stoji že tako dolgo, da so ljudje že čisto pozabili na to, kdaj je neki funkcionirala.

□ **Streho popravljajo** na zvoniku cerkve Sv. Jožefa v Studencih. Grozila je namreč že nevarnost, da se bo streha udrla; zato je bilo popravilo nujno. Očetje kapucini pa se toplo priporočajo za eventuelne prispevke, ker bodo popravni stroški precejšnji.

□ **Policijske novice.** Tatovi koles so prenehali za nekaj časa s svojim poslom; na delu so sedaj berači, ki jih policija že par dni sem prav pridno odganja v domovinsko občino. Prehodna postaja je seveda kratek odmor pri Grafu. Včeraj so polovili kar tri berače-čudake: Blaža O., Alfonza S. in Andreja M. ter jih zaenkrat spravili h Grafu.

□ **Poljski čuvaj, ki je sila nevaren.** V soboto popoldne ob pol 5. uri je šel po poti Št. Peter — Maribor neki mariborski vrtnar, vračajoč se v mesto. Pri posestvu K. se mu približa poljski čuvaj; v istem trenutku se prikaže od nasprotne strani mlad kmetski fant. Čuvaj se z vso silo požene za fantom, ga ujame in fejst namikasti — menda stari računi. Sedaj se pa čuvaj lepo vrne k omenjenemu vrtnarju in ga začne kar na lepem obdelovati s kolom po glavi in rokah. Napadenca je oblila kri; v prvem hipu je bil tako nemilo presenečen, da revež sploh ni vedel, da udarci njemu veljajo. Kmalu pa se je zavedel resnosti položaja in se pognal v beg. Zadevo preiskuje orožništvo. Pravijo, da se dotični čuvaj rad pretepa. V interesu javne varnosti je, da se napravi red.

□ **Zanimiv dokument.** Odličen naš pristaš v Mariboru je prinesel pokazat v naše uredništvo nad vse značilen uradni akt, ki ga je l. 1891. poslal šef poštnega in telegrafskega urada v Celovcu deželnemu šolskemu nadzorniku v Celovcu. Med ovadenimi naročniki se med drugim nahajajo: stolni kanonik Lambert Einspieler, profesor Jakob Sket in redakcija »Mira«. Zanimivo pa je, da je bil omenjeni uradni akt izstavljen na ustmeno prošnjo takratnega deželnega šolskega nadzornika dr. Josipa P., ki ga šef navedenega poštnega urada v »zaupnem« aktu prav lepo prosi, naj ga pod nobenim pogojem in nikomur ne izda. Na drugi strani pa je šef omenjenega poštnega urada izdal tozadevno okrožnico svojim podrejenim organom v tem smislu, kakor da je tozadevni uradni odlok za sestavo seznama vseh naročnikov »Dom in Sveta« izdalo samo ministrstvo. Torej grda zloraba oblasti. Prepis omenjenega akta, ki se je ohranil čisto po naključju, se nahaja v našem uredništvu na Koroški cesti 5.

□ **Končalo pa se je s pretepom.** Po sobotnem koncertu so se rdeči bratci zbrali v restavraciji E. na Aleksandrovi cesti in prav pridno praznili kozarce rujnega vinca. Kako bi pa ne! Saj ob zvoku godbe gre to kakor po taktu. Razpoloženje je bilo sijajno, jeziki so se na vse pretege razvezali. To pa je bilo usodepolno. Bratci so se med seboj začeli obdelovati s psovkami, potem pa, ko je glas radi hripavosti odpovedal, kar s pestmi. Skupil jo je pri tem 26-letni elektromonter Franc S; neki P. je kar z nožem preizkusil trpežnost njegove glave. Rešilni oddelek je s krvjo oblitega Franca S. prepeljal v bolnico. — Ravno tako so se dragi sodrugi zbrali isti večer v gostilni P., kjer bi radi njihovega izzivalnega obrašanja skoraj prišlo do fizičnega obračuna. No ja, saj tako se zaključujejo vse prireditve rdečih bratcev.

VELIK DEKLIŠKI TABOR V GORNJEMGRADU.

V nedeljo dne 9. septembra 1928. se vrši v Gornjemgradu, velik dekliški tabor za ves gornji savinjski okraj. Spored tabora bo sledeč: Ob 10. uri dopoldan v dekanijski cerkvi sv. opravilo s primernim govorom. Takoj po končanem sv. opravilu otvoritev tabora v veliki škofijski dvorani. Glavna govornika bosta gdč. prof. Marija Štupca iz Maribora, ter č. g. Pater iz Nazareta.

Celje

Katehetsko zborovanje. Katehetski društvi za Lavantinsko in Ljubljansko škofijo sta sklicali za včeraj v Celje zborovanje katehetov, na katerem naj bi se razpravljalo o aktualnih in času primernih vprašanjih kateheze in šole v obče. Zborovanje je zbudilo med slovenskimi kateheti izredno mnogo pozornosti in je prišlo v Celje nad 70 katehetov. Takoj po sv. maši je otvoril zborovanje kan. dr. Vraber kot predsednik Društva katehetov za Lavantinsko škofijo ter sporočil iskrene pozdrave, ki sta jih zboru poslala ljubljanski in mariborski škof. Sledila sta zanimiva referata prof. dr. Demšarja in prof. Bogoviča. Prvi je govoril o novi šoli in katehetu, drugi pa poročal o vtisih s katehetskega kongresa v Monakovem. Zborovalci so referatom sledili z napeto pozornostjo in v debati stavili vrsto učinkovitih predlogov. Referatom je sledil občni zbor Društva katehetov za Lavantinsko škofijo. Predsednik društva dr. Vraber je med drugim poročal obširno o delu na novem katekizmu in zgodbah sv. pisma. Osnutki za oboje bodo v kratkem dotiskani in jih dobe gg. kateheti v svrho popravkov, nasvetov in predlogov. Po občnem zboru je prof. Pavlič podal živahen referat o treznostnem gibanju, kaplan Verbanjšček pa o krščanski dobrodelnosti. Zborovanje je trajalo vse do 13. ure.

Iz vrst hmeljarjev smo včeraj dobili ponovna poročila o podli kampanji proti Slov. ljudski stranki, ki jo vodijo neodgovorni ljudje radi polovične vožnje za hmeljske obiravce. Ponovno opozarjamo na naše včerajšnje pojasnilo v tej zadevi. Pozivamo vse naše somišljenike, da takoj poročajo tajništvu SLS v Celju o vsakem izrabljanju te zadeve v škodo naše stranke. Koliko je nasprotnikom na tem, da dobe hmeljski obiravci polovično vožnjo, sledi že iz dejstva, da nasprotniki dajejo javno duška radosti da lahko s tem vprašanjem agitirajo proti naši stranki. Oni naravnost želijo, da se to vprašanje tudi poslednji čas ne bi rešilo v prid obiravcem, samo da bi mogli demagoško in lažnjivo agitirati proti naši stranki. Ugotavljamo, da se tako obnašajo ljudje, ki imajo največ vzroka v tej stvari molčati ker so brezvestno zanemarili svojo dolžnost.

Državna dvorazredna trgovska šola v Celju. Vpisovanje v I. in II. letnik se bo vršilo za šolsko leto 1928-29. dne 1. in 2. septembra 1928, vsakokrat od 9. do 12. ure. Naknadne vpise more dovoliti do 15. septembra 1928 minister za trgovino in industrijo, če je kaj praznih mest. V I. letnik državne dvorazredne trgovske šole se sprejemajo gojenci in gojenke, ki so dovršili najmanj 4 razrede gimnazije ali 4 razredę meščanske šole. V II. letnik se sprejemajo oni, ki so dovršili I. letnik. Ob vpisu v I. letnik predloži gojenec(ka) prošnjo za vpis, ki ji priloži izpričevalo o prejšnjem šolanju in krstni (rojstni) list, s katerim dokaže, da dovrši v tem letu 14 do 18 let ter plača v fond za zdravstveno zaščito učencev Din 20. Te takse so oproščeni oni, ki predložijo ob vpisu potrdilo o siromaštvu v smislu zakona o taksah. **Popravljalni izpiti** za šolsko leto 1927-28 se opravljajo: **za I. letnik** dne 26. avgusta 1928 od 8. do 10. ure pismeno in dne 27. avgusta 1928 od 8. ure naprej ustmeno; **za II. letnik** dne 28. avgusta 1928 od 8. do 10. ure pismeno in dne 29. avgusta 1928 ustmeno. **Končni izpit v septemberskem roku 1928** se bo vršil na državni dvorazredni trgovski šoli v Celju od 5. do 9. septembra 1928 pismen in od 12. septembra naprej ustmen.

Iz celjske bolnice: Včeraj sta tukaj umrla: Ivan Lebič, 65 let star, brezposelni tesar iz Sp. Hudinje, in Mihael Tanšek, 56-letni dninar iz Kalobja.

Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo za Celje in okolico. Gremij trgovcev Celje naznanja vsem gospodarskim krogom v mestu Celje in njegovi bližnji in daljši okolici, da uraduje referent Zbornice v **torek, dne 4. septembra t. l.** od 8 do 12 predpoldne v ravnateljski sobi Prevozne družbe d. d. v Celju, Savinjsko nabrežje št. 7. — Stranke, ki žele kako pojasnilo ali svet v zadevah, katere zastopa Zbornica, se uljudno vabijo, da se pri njem v določenem času zglase.

V tovornem vraku iz Žalca v Celje. V ponedeljek zvečer je sprevodnik tovornega vlaka v Žalcu zapazil, da se skriva v enem izmed tovornih z lesom naloženih voz neki moški. Zapodil ga je z voza. Ko pa je vlak privozil v Petrovče, je sprevodnih našel istega moža zopet v vozu in to spečega. Ker je pri pregledu vlaka sprevodnik ugotovil, da manjka zalivka na vozu za prtljago, je začel sumiti v poštenje čudnega potnika in ga vzel s seboj v voz, v Celju pa ga izročil stražniku. Preje pa so v Celju v prometni pisarni možakarju predložili račun za vožnjo in mu naložili primerno denarno kazen, kar je vse takoj poravnal. Pri zaslišanju je povedal, da je v Žalcu popival in tako zamudil osebni vlak. Ker pa je moral biti na vsak način zvečer v Celju, se je poslužil tovornega voza. Da bi imel kake zveze z izginolo zalivko, odločno taji. Tudi pravi, da je celi stvari kriva samo pijanost.

»Vzorni« tovariš. Kot prijatelja sta odpotovala lani v septembru proti svojim domom delavec Ivan Lipovec ter hlapec Anton Planinc. Do Sv. Lovrenca na Drav. polju sta se peljala z vlakom. Pri mizarju tik ob kolodvoru je Planinc spravil svoj nahrbtnik, v katerem je imel razno obleko in potrebščine v vrednosti kakih Din 855.—. Nato sta se tovariški poslovila in odšla, Planinc na svoj dom na Ptujsko goro, Lipovec pa v Hermance. Že drugi dan pa je prišel Lipovec k mizarju in rekel, da prihaja po Planinčevem naročilu po nahrbtnik. Dali so mu ga in Planinc ga ni nikoli več videl. Tudi orožniki so Lipovca brez uspeha iskali. V ponedeljek zvečer pa je Planinc zagledal Lipovca na celjskem kolodvoru in ga takoj priporočil stražniku. Lipovec vse prizna in pravi, da je nahrbtnik ukradel zato, ker ni imel obleke in pa ker mu je Planinc dolgoval Din 50, ki jih je potrošil za vožnjo iz Celja do Sv. Lovrenca na Drav. polju. Nadaljevanje te zgodbe se bo vršilo pred sodiščem.

»Križev pot« s Kalvarijo na Jožefovem hribu v Sovodni pri Celju je ena največjih zgodovinskih posebnosti, s katerimi se ponaša Celje in celjska okolica. Sposobna je, da tujski promet silno pomnoži, ako se najde v to potrebna reklama, ki bo popolnoma kazala na to zanimivost in prinašala Celju čisto posebne dohodke. Privabi sigurno veliko število tujcev, ki se bodo divili tej stari umetnini iz dvanajstega stoletja.« Tako mi je govorila neka zelo izobražena gospodična iz stare patricijske družine v Celju, kateri leži blagor Celja posebno na srcu in sklicevala se je na nekega univerzitetnega profesorja zgodovine iz rajha, katerega je točno imenovala in ki se ni mogel dovolj načuditi, da Celjani tega vira dohodkov nič ne izkoriščajo in da se nič ne potrudijo, da ohranijo svoje zgodovinske znamenitosti. Rekel je, da se nahaja tam na Solnograškem neka razpadnina staroveških »Pfahlbauten«, ki jih pridejo gledat ljudje z vsega sveta. Slično bi imel tudi Križev pot v Celju veliko privlačno moč z ozirom na svoje originalne posebnosti in na veliko starost; izhaja namreč, tako trdi ta g. prosesor, iz 12. stoletja. Kalvarija na Jožefovem hribu je daleč vidna in s primernimi nasadi okoli in s primernim negovanjem bi nudila čisto poseben čaroben pogled. A sedaj je zanemarjena tako, da človek vidi bolj oba razbojnika nego Odrešenika. Posamezne kapelice tega križevega pota so tudi zanemarjene. Mnogim likom je odpadla glava ali sulica ali stopalo. Pot, ki je bila prvotno silno lepo okroglo na hrib zvita, v podobi dvojnega S, je kotičasto skvarjena, brez vsakega okusa. Ta-le Jožefov hrib bi moral postati za Celje to, kar so Vinohradi za Prago: vzvišen del mesta. Morale pa bi se staviti hiše v natančnem redu, ne tako, kakor da so čisto poljubno tja zasejane, s posebnim ozirom na Kalvarijo, ki bi dala vsej skupini stavb tam gori čisto posebno lep in zanimiv okrasek in večjo **vrednost.** Žalostno je, kar slišimo, da je Kalvarija že prodana kot stavbišče!? Opozarjamo **Zgodovinsko društvo v Mariboru** in pa **kompetentne oblasti** ter **Olepševalno društvo v Celju,** da posežejo rešilno vmes, da se ta namen prepreči in reši »Kalvarija«, tako, da bo še našim poznim potomcem v hasek in ponos.

Dr. Anton Schwab.

Dopisi

Kranj

Takega prometa, kakor je sedaj skozi mesto, še nismo imeli. Posebno državna cesta trpi mnogo od različnih vozil. Število voz pomnožujejo nebrojni avtomobili, ki vozijo neprestano skozi mesto. Seveda je temu primerno tudi prahu toliko, da se včasih z ene strani ceste komaj vidi na drugo stran. Sicer škropijo po mestu vsako jutro, vendar se temu posveča premalo pažnje, ker se cesta kmalu osuši in je zopet polno prahu posebno ob tem suhem vremenu.

Kranj brez vode. Ravno v najhujši vročini je po mestu zmanjkalo vode. Nekoliko srečnejši so meščani »Pod mestom«, kjer so imeli dalj časa dovolj vode. Sicer moreš zgodaj zjutraj naloviti nekoliko vode iz vodovoda, če pa ta čas zamudiš, jo moraš pozneje donašati iz vodnjaka.

Kranjska gora

»Hrvatu« povemo lepo tiho na uho, da je imelo Triglavsko okrožje svojo prireditev ali veselico pri nas 5. avgusta, Radićev pogreb v Zagrebu je pa bil 12. Torej se v tem oziru SLS v Kranjski gori ni pregrešila. Še celo črna zastava je visela v Kranjski gori v spomin žalosti ob priliki Radićeve smrti. Razobesila jo je Planinska kolonija ferialnog saveza Zagreb, ki je tu bivala na oddihu. Zvedeli smo tudi, da bi se bilo ustreglo i želji hrvatskih letoviščarjev, ki so hoteli imeti mašo zadušnico po pokojnem voditelju svojega naroda. Samo žal, da te želje niso razodeli na pristojnem mestu. Mi Kranjskogorci smo brez razlike strank mirni, uljudni in obzirni ljudje, ki ljubimo letoviščarje in imamo v čislih njih čuvstva.

Radio imamo že par let. Zdaj pa, ko bo v Ljubljani oddajna postaja in bomo imeli priliko slišati slovenske prireditve in koncerte si omislimo še enega, da ne zaostanemo v času in kulturi.

Vreme je bilo to poletje v Kranjski gori naravnost izvrstno: lepo in gorko. Od začetka je bilo nekoliko suše, potem smo pa imeli vsak teden ravno prav dežja, navadno ponoči. Zato bo tudi letina dobra: dovolj otave; koruza taka, kakor malokrat; veliko krompirja in fižola, ki sicer pri nas redkokdaj obrodi; tudi repe in drugih jesenskih pridelkov ne bo manjkalo; še nje bo v nižjih krajih, če ne pade v septembru prezgodnja slana.

Bolezni: ošpice, oslovski kašelj in druge so razsajale koncem junija, tako da smo se bali, da bodo odgnale letoviščarje. Zdaj je pa vse zdravo in čilo, mrličev je to leto silno malo. 22 nad 80 let starih ljudi se še veseli življenja in zdravja.

Litija

Krščanska ljubezen v pravi luči. Nedeljsko »Jutro« je prineslo iz Litije ostuden dopis, češ, da je litijski g. župnik v svoji divji trdosrčnosti odpovedal službo šolski postrežnici Mariji Logar. Informirali smo se in ugotavljamo, da je ves dopis od prve do zadnje vrstice deloma neresničen, deloma zlobno zavit. Dejstvo je, da se ni zavzemal župnik za nobeno družino v Litiji tako sočutno skozi 15 let kakor za imenovano. Dokler je delovala Zaščita dece, je kot njen tajnik podpiral vsa leta dva otroka mesečno z denarjem, obleko in čevlji. Lani ji je poleg mesečne plače 450 Din še izposloval od g. predsednika kraj. šol. od. nagrade 800 Din. Vsa družina ima prostor za drvarnico in farovški vrt na razpolago po mili volji. Nadalje jo že celo leto ščiti, da ji ni bila doslej služba odpovedana. In tudi sedaj ji je prijateljsko nasvetoval, kaj naj stori, da se ji služba ne bo mogla odpovedati. Skrajna budalost je tudi to, da bi mogel sploh vpokojeni župnik šolske postrežnice nastavljati in odstavljati. Ne, čestiti g. dopisnik, te pravice g. Lebinger ne odstopi nikomur ampak se je drži, jo brani in se je bo tudi najbrže poslužil. Taka črna nehvaležnost do vseh župnikovih dobrot je samo v napredni Litiji mogoča kakor je tudi višek hinavščine dopisnikova nežna skrb za sv. mašo; saj vendar sam že mnogo mnogo let pri nobeni maši več ni bil. Glede telovadnice in otroškega vrtca pa prihodnjič.

V slovo P. Hornu. Težak udarec je zadel litijsko šolo, ko jo zapušča vrli učitelj in pedagoški pisatelj g. Pero Horn, odhajajoč kot nadučitelj v Nevlje pri Kamniku. Dolžnost naša je, napisati mu par toplih besedi v slovo. Pred sedmimi leti je nastopil na naši šoli v najbolj žalostnih časih, ko je bilo ime kat. učitelja takorekoč prokleto in so imeli nasprotniki prvo in zadnjo besedo. Pa ni nikdar klonil. Vztrajal je v borbi za krščanske principe; ni bil samo učitelj v teoriji, ampak tudi vzgojitelj v praksi; na svojem mestu v šoli in doma, učeč z besedo in z vzgledom. Zadnji dve leti je zavladal na šoli krasen red in začelo se je živahno delovanje. Toda odtrgala ga je od nas stanovanjska kriza; vesoljna Litija mu ni dala primernega in mirnega stanovanja, zato obžalujemo, da se ni o pravem času zganila in si znala ohraniti tako izvrstno moč. Žalostno je to zlasti v očigled ponosni stavbi nemške topilnice z 10 sobami, ki že dve leti prazne stoje. Ali ima res tujec še vso moč na naši zemlji? G. nadučitelj odhaja, naše gorke želje in hvaležnost staršev ga spremlja v prijazne Nevlje, katerim čestitamo, da dobe tako izvrstno moč. Sicer pa upamo ga kmalu spet pozdraviti v svoji sredi.

Kočevje

Saje so se vnele v dimniku hiše nasproti gimnazije, ki postaja zdaj, ko so odstranili ono nastavo v Cankarjevi ulici, ena glavnih predstavnic hiš iz starega Kočevja. Nekateri — žrtve domače stanovanjske krize — celo tako »cenijo« to zgodovinsko ostalino iz starega Kočevja, da jo kljub vsem pretečim možnostim ne zapuste. V petek bi utegnil doleteti to slavno »hišo« žalosten konec. Plamen je že močno švigal in les se je že vnel. Kmalu se je zbralo krog 50 gledalcev. Le pridnim stanovalkam, ki so v škafih donašale vodo, — vode namreč ni v hiši — se je zahvaliti, da ni hiša navzlic svoji čestitljivi zunanjosti nasilno končala po dolgem bolehanju.

Kerubina na glavnem oltarju pod ciborijem mestne župne cerkve sta vsekakor lepo izpolnila preprostosti in skoro praznoto tega oltarja. Kerbina sta umetniško delo.

Olepšavanje mesta. Te dni podirajo v Cankarjevi ulici hišo nasproti gostilne V. Schleffner. Zadnji čas, da se odstrani ta skaza! Na njeno mesto, samo par metrov bolj iz ceste, bodo zgradili drugo, ki bo tvorila kolikor toliko ravno črto z ostalimi hišami in Gasilskim domom, ki ga tudi te dni postavljajo.

Velika gasilska veselica se vrši v nedeljo 26. t. m. v Kočevju. Prireditve se udeleže gasilci iz celega okraja. Blagoslovili bodo temeljni kamen Gasilskemu domu. Svira godba Dravske divizije.

Zagorje ob Savi

Smrtna kosa. V nedeljo so pokopali 74 letno Heleno Vozelj, posestnico iz Podkraja pri Zagorju. Ob tej priliki je omeniti, da je to prvi smrtni slučaj po 6 tednih, in to v fari ki šteje nad 8000 duš.

Konj se ustrašil ženske. Ko je v soboto v mraku peljal planinski voznik pivo in druge potrebščine iz Trbovelj za planinsko kočo na Sv. Planino, se mu je baš pod cerkvijo splašil konj. Zagledal je neko žensko in prevrnil voz, tako, da so se razbile skoro vse steklenice piva. Le slučaju je pripisati, da se ni napravila večja nesreča. Turisti, ki so prišli že popoldne na Sv. Planino, so zaman čakali žejni na pivo.

Dijaško zborovanje. Dijaško zborovanje, ki se je vršilo pretečeno nedeljo na Sv. Planini, je prav dobro uspelo. Med drugim so referirali jurist Guna, tehnik Mecilošek, in bogoslovec Snoj.

Izlet na Čemšeniško planino. Preteklo nedeljo je nad 70 planincev obiskalo Čemšeniško planino. Par drznih planincev se je spustilo po vrvi v znano še ne popolnoma raziskano Čemšeniško jamo. Lep govor na planince je imel starosta litijskih planincev predsednik podružnice g. Tomazin.

Št. Jernej na Dolenjskem

Sejmsko poročilo. Št. jernejski sejmi so znani daleč naokoli. Na zadnji sejm, 24. avgusta, je bilo prignanih skupno 1947 glav. Kupčija je bila srednje dobra. Se pač pozna suša. Volov je bilo 547, krav 178. Najvišja cena za vole po 8—9 Din, za krave pa po 5—6 Din za kg žive teže. Vkljub temu, da je cena živini tako nizka, prodajajo mesarji meso po 16 Din. Opozarjamo na to g. okrajnega glavarja. Razmeroma dobra kupčija je bila s prašiči. Prignanih je bilo na sejm čez 800 glav, cena se je sukala od 400—600 Din. Konj pa je bilo 298, srednja cena jim je bila 2500 Din. Sejmskih dohodkov za občino je bilo 5718.50 Din.

Premovanje živine. Živinorejska zadruga je oskrbela za 25. avgusta premovanje živine. Prignanih je bilo 218 glav živine. Podpore je bilo razdeljene 8200 Din. To vsoto je dobila zadruga od oblastnega odbora, okrajne blagajne, občine in posojilnice. 250 Din je daroval tudi g. poslanec Sušnik, ki ima največ zaslug, da se je zadruga sploh ustanovila. Samo kmečka (liberalna) posojilnica v Št. Jerneju se prošnji ni odzvala in ni niti pare prispevala, čeprav nosi lep naslov »Kmečka posojilnica« in so bili podpore deležni tudi samostojneži. Prvo premijo je dobil Globasov bik iz Šmarja v znesku 250 Din, krava pa Vidmarjeva iz Drame v znesku 200 Din. V komisiji so bili poleg odbora živinorejske zadruge še gg. obl. poslanca dr. Milavec in Brenčič ter okrajni ekonom g. Ambrož iz Krškega. Po premovanju je predaval g. živinozdravnik Rigler o prvi pomoči pri nezgodah.

Telefon. V »Slovencu« od 18. avgusta je glede števila brzojavov na pošti Št. Jernej pomotoma sporočeno, da je bilo lansko leto oddanih oziroma prejetih 150 brzojavk. Ugotovljeno je, da je bilo lani oddanih in prejetih brzojavk 1053, letos pa že 620. Županstvo je zaprosilo za napravo prepotrebnega telefona. G. poslanec Tomazin je obljučil, da bo pri poštni direkciji za to napravo posredoval.

Proslava

700.letnice ustanovitve prve župnije v Beli Krajini, ki se vrši v Črnomlju dne 7., 8. in 9. septembra t. l.

V petek, dne 7. septembra: Ob pol 6 slovesen sprejem gospoda knezoškofa. — Ob pol 8 zvečer slovesno pritrkavanje zvonov in po gorah gore kresovi.

V soboto, dne 8. sept.: 1. Ob 5. zjutraj budnica. 2. Ob pol 8. šolska slavnost: procesija, sv. maša. 3. Ob 10. v cerkvi govor in pontifikalna sv. maša. 4. Ob 3. popoldne slovesna akademija v Prosveti. 5. Ob 5. zborovanja odsekov: a) prosvetnega v Prosveti, b) gospodarsko-socijalnega v Prosveti, c) predstojništva tretjerednikov v župni cerkvi. — 6. Ob 7. procesija z Najsvetejšim iz cerkve sv. Duha v župno cerkev. Nato govor g. škofa in celonočno češčenje sv. Rešnjega Telesa. Spovedovanje celo noč.

V nedeljo, 9. sept.: 1. Ob 5. zjutraj budnica. 2. Ob 8. slavnostni govor in sv. maša s skupnim sv. obhajilom in sicer a) za može in fante v župni cerkvi, b) za žene v cerkvi sv. Duha, c) za dekleta v Vojni vasi. 3. ob pol 10. zbiranje ljudstva pred Jakličem. 4. Ob 10. slavnostni govor in škofova sv. maša. Nato posvetitev Belekrajine presv. Srcu Jezusovemu. Potem ljudski tabor. 5. Ob 11. prihod Orlov na postajo. 6. Ob pol 2. zbiranje Orlov pod Lipo. 7. Ob 2. litanije v župni cerkvi. Nato sprevod po mestu. 8. Ob 3. na Gričku velika javna orlovska telovadba.

Potres. V soboto 25. t. m. ob 20.05 zvečer smo čutili močan potresni sunek, ki je trajal 8 sekund. Tako močnega potresnega sunka že dolgo ni bilo.

Političen shod je imel v nedeljo 26. t. m. po prvi maši g. obl. odbornik g. dr. Milavec. Razložil je delo oblastnega odbora za kar je žel veliko odobravanje. Navzočih je bilo precej pristašev SKS, ki so tudi odobravali njegova izvajanja. Povedal je tudi, kaj je občina Št. Jernej od oblastnega odbora dobila — dvakrat več, kakor je plačala na oblastnih davščinah. Iz tega se vidi, da se je vsa hujskarija samostojnežev razblinila v nič.

Orlovska prireditev v Orehovici dne 19. t. m. je lepo izpadla. Zadovoljni smo v vsakem oziru. Tem potem se zahvaljujemo vsem, ki so k tako lepo uspeli prireditvi kakorkoli pripomogli, zlasti pa Orehovškim fantom in dekletom.

Letošnje Jernejevo (farno) žegnanje je poteklo brez običajnega vriskanja, petja in plesa po gostilnah. Hvala Bogu!

Rogaška Slatina

Cerkev Sv. Križa je prepleskana in zgleda povsem druga, ker je dobila moderno barvo, pri kateri pridejo konture, ki so bile sedaj pokrite, do pravega izraza.

Čatež ob Savi

V soboto 25. t. m. ob 10 zvečer smo doživeli hud potresni sunek od juga proti severu. Poslopja so zaškripala in zmajala, da so vsi ljudje planili na prosto, kjer jih je večina prebila vso noč. Posledice tega močnega sunka so se opazile drugi dan. V župni cerkvi je ležal na tleh omet, opeka je padla raz streho, v zvoniku je poškodovano okno. Na posameznih poslopjih se kažejo razpoke v zidovju, na nekaterih strehah so se porušili tudi dimniki. Potresni sunki so se čutili še celi dan v nedeljo. Sedaj je zopet mir. Takega potresa ni bilo že od leta 1917., ko je bil Čatež porušen.

Mozirje

V nedeljo 19. t. m. je naša Kmečka hranilnica in posojilnica slovesno proslavila svojo 20letnico. Na slavnostnem zborovanju je govoril g. nar. poslanec Vl. Pušenjak, za njim pa zastopnik Zadružne zveze v Ljubljani g. dr. Josip Basaj. Posojilnica je kupila hišo na lepem prometnem kraju, v kateri ima svoje poslovne prostore. Uraduje vsak četrtek in nedeljo; v njej ima svoje trgovske lokale tudi Gospodarska zadruga. Največ zaslug za ustanovitev posojilnice ima vpokojeni župnik g. Franc Gosak, bivši kaplan v Mozirju, ki se žal radi bolehnosti ni mogel proslave udeležiti. — Popoldne po večernicah pa je proslavilo 20letnico Kat. izobr. društvo. Govorila sta zastopnik Prosvetne zveze iz Maribora g. prof. Jeraj in pa dr. Josip Basaj o namenu prosvetnih društev, kat. tisku in kako naj se posebno mladina izobražuje v prosvetnih društvih.

Laško

Smrt. Zopet je neizprosna smrt pograbila mlado življenje g. Rado Blagatinška v starosti 26 let. Rajni je bil vzoren mladenič in dober pevec in tudi pevski zbor dekanijske cerkve je izgubil v njem izvrstnega tenorista.

Slovenska Krajina

Slabi mostovi. Mostovi na cesti iz Stare nove vasi proti Sv. Juriju ob Ščavnici so v skrajno slabem stanju. Zadnjič bi se na enem teh mostov skoraj zgodila nesreča. G. dekan iz Križevec pri Ljutomeru se je peljal s primicijanti k Sv. Juriju in na enem mostu se je pod konjem zlomila deska. Le prisotnosti kočijaža se je zahvaliti, da se ni zgodila nesreča. Konja so s težavo dvignili in hvala Bogu nemoteno nadaljevali pot. Dobro bi bilo, če bi si okrajno glavarstvo ogledalo omenjene mostove.

Moč KDK v Slovenski Krajini. Po usodnem dnevu v narodni skupščini so mislili gospodje od KDK v Prekmurju, da bodo takoj razpisane volitve. Pa so kar na hitro začeli izdajati »Glas naroda«, tednik »seljačko demokratske koalicije za Prekmurje«. V začetku se ga je baje tiskalo 1500, kmalu pa je prišel na 300. Naročnikov je imel menda okrog 100. Ker so pa gospodje misel na volitve opustili in ker tudi med našim ljudstvom niso našli »razumevanja« — so položili »važno glasilo za Prekmurje« prejšnji teden k večnemu počitku. — No pa še naj kdo reče, da Slovenska Krajina ni v KDK rokah!

Čemu to? »Düševni list«, glasilo prekmurskih protestantov, se razburja, ker je mariborski oblastni odbor nakazal dijaškemu zavodu »Martinišče« 25.000 Din, protestantovskemu »Diaškemu domu« pa samo 5000 Din. Ne vemo, kje se je učil »Düševni list« zemljepisja, pravi namreč, da je protestantov v Slovenski Krajini dve tretjini. Zakaj zavijate resnico? — Stvar je pa čisto drugačna. »Diaški dom« je dobil, ko so zidali poslopje, 10.000 Din. Sedaj ko se zida »Martinišče«, je dobilo 25.000 Din in »Diaški dom« zopet 5000 Din. »Martinišče« je veliko večje, sprejme dvakrat toliko dijakov kot »Diaški dom«. Ali je tukaj res krivica, kakor se razburja protestantski mesečnik?

*

Velika Nedelja. 8. septembra se vrši ob vsakem vremenu shod Slovenske ljudske stranke po rani sv. maši v veliki dvorani. Govori narodni poslanec Franjo *Žebot* iz Maribora in več drugih. Še enkrat vabimo vse domačine in sosede.

Pri Sv. Križu na Murskem polju bo v nedeljo 9. septembra po rani sv. maši poročal volilcem podpredsednik oblastne skupščine in okrajni načelnik g. Jakob Rajh iz Ljutomera o delovanju oblastne skupščine in okrajnega zastopa ter o načrtih za bodočnost. G. Rajh vabi vse prebivalstvo, posebno gg. župane, odbornike in zaupnike od Sv. Križa in okoliških župnij, da sigurno pridejo v nedeljo 9. septembra po rani sv. maši k Sv. Križu. Povabljeni so tudi drugi poslanci.

Raka. V soboto 25. t. m. ob 10.12 zvečer smo čutili precej močen potresni sunek, ki je trajal par sekund. Postelje so se zazibale in tramovje je nekoliko zaškripalo.

Brezno b Dravi. Dne 2. septembra ob 10 dopoldne se vrši v gostilni Rebernak shod Slov. ljudske stranke ter občni zbor krajevne organizacije. Kot govornik nastopi obl. poslanec g. Kores ter še odposlanec tajništva SLS iz Maribora Udeležite se shoda mnogoštevilno!

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. V nedeljo 2. sptembra bo pri nas po rani sv. maši shod Slov. ljudske stranke. Govoril bo narodni poslanec g. Vesenjak. Možje in fantje vsi na shod!

Podbrezje. Vesele dneve smo doživeli ta mesec v Podbrezjah. Dne 19. t. m. smo imeli velik tabor Marijinih družb in ob tej priliki se spominjamo g. kumice naše Marijine zastave, soproge višjega uradnika iz Ljubljane, ki si je toliko prizadevala in vsa njena družina za olepšavo cerkve. — Dne 26. t. m. je uprizorilo naše Katol. prosvetno društvo s sodelovanjem naših vrlih dijakov »Divjega lovca«. Med odmori je igral dijaški orkester. Posebna zahvala bodi g. n. Al. Jeglič, ki je s toliko požrtvovalnostjo vežbala igralce. Le doma nam manjka za razne prireditve. Tudi ta ovira mora pasti!

Na Vačah je v nedeljo 26. avgusta po jutranji sv. maši priredila »Sveta Vojska« treznostno predavanje v kaplaniji. Obravnavalo se je treznostno vprašanje zlasti v vzgojnem in gospodarskem smislu. Govoril je zastopnik »Svete Vojske« Fran de Cecco, ki so mu poslušalci hvaležni za pouk navdušeno pritrjevali. Naša želja je, da bi se taka predavanja večkrat vršila, ker ljudstvo je potrebno pouka in vneto za dobro stvar.

—c —c:

Gradbena politika mariborskega oblastnega odbora

Maribor, dne 25. avgusta 1928.

Na programu je veliko obnovitveno delo; z vso energijo se izvaja obsežen gradbeni načrt, ki obsega celo mariborsko oblast. Najboljši sinovi ljudstva delajo na obnavljanju nečesa, kar se je zanemarjalo skozi desetletja. To vsestransko delo bi se kvečjemu dalo vzporediti z nedoseženimi prizadevanji, ki jih je že pred vojno uveljavljal za blaginjo slovenskega ljudstva kranjski deželni zbor, čigar vspehov polne samoupravne tradicije nadaljuje z vso učinkovitostjo ljubljanski oblastni odbor. To štori edino sila ljudske samouprave.

V prav visoki meri posveča mariborski oblastni odbor svojo pažnjo javnim zgradbam. Lepih vspehov ne more nihče tajiti. V trojni smeri se izvaja prekoristni gradbeni program: etapno, upoštevajoč potrebe vseh delov mariborske oblasti in pa obsegajoč tri najvažnejše panoge javne gradbene delavnosti — vodne, cestne in visoke zgradbe.

VODNE ZGRADBE.

Predvsem se je tu vzela v obzir reka Mura in sta se v to svrho osnovala v Beltincih dva gradbena odbora, ki imata nalogo, da organizirata tozadevno delo. — Medjimurje! Za regulacijo reke Trnave so se že nabavili tozadevni načrti iz Madjarske in se bo izvršila regulacija od njenega izliva v Muro. — Pričelo se je z regulacijo Pesnice in ravno tako Žičnice v konjiškem okraju. — Izvršena pa bo v kratkem regulacija Mislinje in sicer od Sv. Jederti do Št. Janža pri Slovenjgradcu; v načrtu je tudi regulacija Meže med Farno vasjo in Guštanjem. — Velikanskega pomena pa bo regulacija Savinje in njenih pritokov v območju Celja in okolice. Osnutek tozadevne uredbe se je obravnaval že na zadnji seji poletnega skupščinskega zasedanja. Sprejela se je že resolucija, ki jo je predlagal oblastni poslanec dr. Ogrizek in s katero se oblastni odbor pooblašča, da čimpreje začne z regulacijo Savinje od prvega železniškega mostu do Grenadirjeve brvi. V to svrho naj se uporabijo že razpoložljivi krediti. Na razpolago je namreč državna dotacija v znesku 400.000 Din, znesek 500.000 dinarjev, v kolikor ni ta znesek izčrpan pri regulacijskih delih Hudinje — in pa tozadevni prispevek celjske občine, ki ga je sklenila na svoji seji dne 11. junija in ki znaša 1,500.000 Din. Mora se pa še določiti prispevni ključ posameznih prizadetih občin. Za izvedbo tega široko zasnovanega regulacijskega načrta znašajo posamezne proračunske postavke približno tele vsote: **Za Savinjo 10 milijonov, za Ložnico 1,050.000, za Voglajno 4 milijone 440.000, za Hudinjo 800.000, za Sušnico 945.000 ter za Koprivnico 1,545.000 Din. Skupno 19,690.000 Din.**

Tudi je mariborski oblastni odbor v zadnjem času podelil več

podpor za popravilo posameznih mostov.

Za popravilo mostu čez **Ložnico v Bečkah** se je dovolil znesek 10.000 Din, za štiri mostove v **Medjimurju** in sicer na cesti Mursko Središče — Razkrižje ter Čakovec—Strigova 105.000 Din in za popravilo mostu čez Bolsko 10.000 Din.

Toda tudi gradbena podjetnost v pogledu

cestnih zgradb

je prav živahna. V svrho ekonomične organizacije za nabavo enakomernega gramoza je oblastni odbor nakupil dva kamnoloma in sicer v Gornji Bistrici in v Cerovcu pri Rogaški Slatini. Tudi so se nabavili drobilni stroji in kompresorji za vrtanje. S tem je dana možnost cenejše gradnje odnosno preurejevanja cest. Za zgradbo predvsem sledečih cest: 1. **Lesično—Prevorje—Sv. Urban,** ki bo do konca leta že gotova; 2. dogotovljena bodo v kratkem dela na okrajni cesti Luče—Solčava; 3. gradi se cesta Stoperce—Čermožiše; 4. planirana je zgradba cestnih prog Polzela—Sv. Andraž—Št. Ilj pri Velenju, Radmožanci—Turnišče, Sv. Jernej—Preloge (konjiški okraj) ter Sv. Jernej—Ličnica—Žabjek—Križ in vrh v slovenjebistriškem okraju; 5. otvorile so se cestne zveze Lomanoše—Sv. Benedikt v okrajih Gornja Lendava — Sv. Lenart ter nova cestna zgradba Belo—Stranje. Zibika v šmarskem okraju; 6. začne se graditi cesta Sv. Rupert—Sv. Jurij in se je v to svrho takoj nakazal kredit 50.000 Din.

Tudi je oblastni odbor dovolil posameznim okrajnim zastopom denarne podpore za popravilo in preurejevanje posameznih cest in sicer: slovenjebistriškemu okrajnemu zastopu za tlakovanje ceste Slov. Bistrica—Hošnica—Laporje—Pekel 15.000 dinarjev, ljutomerskemu okrajnemu zastopu 15.000 dinarjev za cesto Boreci—Veržej, konjiškemu okrajnemu zastopu 22.500 Din za popravilo ceste Konjice—Oplotnica, marenberškemu okrajnemu zastopu 15.000 Din za popravilo okrajne ceste Marenberg—Radl in 30.000 Din za ceste v občini Črna.

In končno še visoke zgradbe.

Zgradila sta se v Rogaški Slatini Švicarija in letno kinogledališče. — Ravno tako je že izvršena adaptacija dvoriščnega poslopja pri palači oblastnega odbora in se bodo v kratkem preselili tjakaj gradbeni, kmetijski in morda še drugi oddelki. — Tudi se oblastni odbor v polni meri zaveda perečnosti stanovanjskega vprašanja in bo gradil na vogalu Gregorčičeve in Strossmajerjeve uliče oblastno stanovanjsko hišo za svoje uslužbence. Proračun in tozadevni načrti so že sprejeti. — Prav posebno skrb pa posveča oblastni odbor razvoju naših zdravilišč. Gotovo je predvsem njegova zasluga, če dobiva ravno zdravilišče v Rogaški Slatini vsebolj mednaroden značaj. Izkazalo se je, da je naval gostov v obe zdravilišči tako velik, da dosedanje zdraviliške zgradbe niti zdaleka ne ustrezajo več svojemu namenu. Zato se bo v dobrnskem zdravilišču postavil nov hotel. Stavbni stroški bodo predvidoma znašali približno 3,500.000 Din. V to svrho bo najelo potrebno posojilo zdraviliško vodstvo. — Ravno tako se je sprejel gradbeni program za razširjenje zdravilišča v Rogaški Slatini. Najprej se bo gradil nov vodovod, ker sedanji ob razširjenem zdraviliškem obratu pač ne zadostuje. In tudi kopališči Styria I. in II. ne zadoščata več potrebam; zato je oblastni odbor sklenil, da se bo gradilo novo kopališče. Naval v letošnji zdraviliški sezoni pa je bil tolik, da je lansko leto zgrajeni novi hotel vse premalo zalegel. Zato se bo zgradil do prihodnje sezone nov velik hotel. Izvedba tega vsekakor velikopoteznega gradbenega programa se bo izvršila postopoma in se bo s tozadevnimi deli pričelo že letos. Gradbeni stroški se računajo na približno 15 milijonov dinarjev. Tozadevno posojilo bo najelo zdravilišče samo.

Tiho in brezšumno vrši mariborski oblastni odbor to veliko obnovitveno delo. Kdo bo mogel to pred narodom zakriti ali celo tajiti?

EVHARISTIČNI SHOD V KRŠKEM Z EVHARISTIČNO TRIDNEVNICO ZA DEKANIJI VIDEM — LESKOVEC.

Dne 7. septembra (prvi petek): V domači župniji običajna pobožnost v čast presv. Srcu Jezusovemu.

Dne 8. septembra (Mali Šmaren): V domači župniji božje službe z evharističnimi govori in sv. obhajilom; popoldne molitvena ura pred Najsvetejšim. —Zvečer po Ave Mariji po vseh župnijah, pri vseh cerkvah slovesno zvonjenje in zažiganje kresov.

Dne 9. septembra (nedelja): Dopoldne: Ob 6. v vseh župnih cerkvah pridiga, sv. maša in skupno sv. obhajilo; od 6. do 10. v župni cerkvi v Krškem izpostavljeno presv. R. T.; ob 10. slavnostni cerkveni govor in slovesna sv. maša pred župno cerkvijo v Krškem, nato:

Manifestacijsko zborovanje pred župno cerkvijo v Krškem.

Popoldne: Od 13.—14. v župni cerkvi v Krškem izpostavljeno Najsvetejše; ob 14. pred župno cerkvijo sklepni govor, potem slovesna procesija z Najsvetejšim po Krškem mestu iz župne cerkve in nazaj, pred cerkvijo posvetitev presv. Srcu Jezusovemu, zahvalna pesem — blagoslov z Najsvetejšim. Povsod Boga. Kot govorniki so naprošeni sledeči gg.: arhidijakon dr. Tomaž Klinar, eden kanonikov iz Maribora, prosvetni šef ljubljanske oblasti dr. Karol Capuder in predsednik oblastnega odbora ljubljanske oblasti dr. Marko Natlačen. Sodelujejo združeni pevski zbori obeh dekanij in ...estna godba iz Krškega. V slučaju dežja se vrši nedeljska izvencerkvena slovesnost v krških cerkvah.

Pripravljalni odbor.

Sport

S. K. Jadran. Danes training v Koleziji, — obvezen za vsa moštva, v četrtek training na Ilviji. Vsakokrat ob 18. Opremo prinesite s seboj. — Načelnik.

Članstvu SK Ilirije! Opozarja se celokupno članstvo, da bo klub odslej izdajal nove legitimacije s sliko. Člani se naprošajo, da pošljejo čimprej svoje slike na naslov tajnika II: Mirko Šircelj, Jenkova ulica 15, ali pa naj se zglase osebno v klubovem tajništvu kavarne Evropa v četrtek 30. t. m. od 15 do 18.30 in v soboto 1. sept. od 9 do 12, kjer se bodo izstavljale legitimacije. Predložiti je sliko in znesek 5 Din za izstavo.

Kolesarsko in motociklistično društvo »Sava« v Ljubljani naznanja, da je vstop za treniranje na igrišču SK Ilirija dovoljen vsak dan od 11.—3. ure popoldne. Vsak dirkač, ki plača vstopnino za dirko, dobi posebno legitimacijo.

I. KOLO TEKEM ZA POŠKODBENI FOND LNP.

V Ljubljani so se pričele v nedeljo pokalne tekme za poškodbeni fond nogometne podzveze. Odigrale so se tri tekme I. kola, ki niso mogle privabiti občinstva v večjem številu; poleg tega, da traja še kopalna sezona, si občinstvo menda ni mnogo obetalo od srečanja treh parov zelo neenakih nasprotnikov. Ilirija je z lahkoto zmagala nad Slavijo z 11:0, Hermes prav tako lahko nad Jadranom z 10:1, slabo sestavljeno moštvo Primorja je imelo nekoliko več dela z Reko, kakor kaže to rezultat 5:1. V prihodnje kolo pridejo Ilirija, Hermes, Primorje ter zmagovalec v tekmi Slovan:Svoboda, ki se bo šele odigrala.

FINALE JUNIORSKIH TEKEM ZA POKAL SK ILIRIJE.

Juniorji mariborskega SK Železničar so v nedeljo v odločilni tekmi za prehodni pokal SK Ilirije podlegli juniorjem Ilirije šele po trdem boju in z nadvse častnim rezultatom 0:1. Ta tesni rezultat, ki v ostalem ne odgovarja popolnoma kvalitativni razliki med obema finalistoma, je v prvi vrsti zasluga talentiranega vratarja Železničarjev Mahajnca, ki je znal tudi v najtežjih situacijah preprečiti ilirijanskim napadalcem nadaljnje uspehe. Sicer so Železničarji kot celota igrali dobro in izredno požrtvovalno. Juniorji Ilirije so igrali boljši nogomet v taktičnem pogledu, zlasti pa so tehnično zelo nadkriljevali mariborskega juniorskega prvaka. Ob večji odločnosti forwarda bi mogla končati tekma z večjim rezultatom za Ilirijo. Igro je vodil v vsestransko zadovoljstvo zvezni sodnik Ahčan.

Letošnji juniorski turnir za prehodni pokal SK Ilirije je s tem zaključen. Pokal so si zasluženo priborili juniorji Ilirije. V petih tekmah, ki so jih morali absolvirati, so pokazali absolutno dobro igro in stalno formo — to v večji meri kot katerokoli izmed ostalih enajst sodelujočih klubov. Nedeljsko odločilno tekmo so odigrali v sestavi Urbančič-Rihar, Strehovec-Franzot, Varšek, Pogačnik-Tomažič, Košak, Svetic, Bergles, Sluga. Rezultati, ki so jih dosegli v letošnjih pokalnih tekmah so: 5:0 proti Marsu, 2:1 proti Reki, 4:2 proti Slaviji, 2:2 in 1:0 proti mariborskim Železničarjem.

V moralnem pogledu se ponaša letošnji turnir lahko z večjim uspehom kot turnirji prejšnjih let. Zaposlil je nekoliko tednov nad 160 nogometnih naraščajnikov, nudil jim vrsto rednih tekem pod strokovnim vodstvom in na pravilnem igrišču. Na ta način je bilo mogoče vplivati na sodelujoče ne samo v strogo tehnični, temveč tudi v vzgojni smeri. Dvanajst sodelujočih juniorskih moštev je pokazalo, s kakšno voljo in idealizmom se mladina oklepa nogometnega sporta, ki utrjuje v njej smisel za disciplino, organizacijo in skupnost v večji meri kot morejo to druge vrste sporta. Skratka, juniorske tekme so znova dokazale, da je nogomet lep, mladini koristen sport, ki ne uživa zastonj polnega vpoštevanja v vseh kulturnih državah širom sveta. Principijelno nasprotovanje sportu in posebej nogometu, ki se ga pri nas semtertja še sreča zlasti med starejšo generacijo pedagogov, gotovo ni na mestu. Namesto tega bi bilo potrebno, da bi složno z drugimi poklicnimi faktorji tudi šola sodelovala pri sportnem udejstvovanju naše mladine ter skrbela, da ostane to udejstvovanje v pozitivni smeri. Organiziran, pravilno izvajan sport more prinesti samo koristi.

ČEHOSLOVAŠKA : JUGOSLAVIJA.

8. septembra se odigra peta meddržavna reprezentančna hazena tekma med našo državo in Čehoslovaško. Dve tekmi sta se doslej odigrali v Belgradu, dve pa v Pragi. Sedanja, to je peta tekma, se vrši v Ljubljani, kjer se trenutno nahaja tudi sedež zveze. Za Ljubljano pomeni to sportni dogodek prvega reda, ki je velikega pomena za nas tudi v nacijonalnem oziru. Trdne nacijonalne vezi, ki družijo oba bratska naroda že stoletja, naj pridejo v polni meri do izraza tudi na sportnem polju. Upamo, da bo naša prestolica bela Ljubljana, ki je znana po svoji gostoljubnosti, sprejela reprezentantke bratskega naroda tako, kot je vselej sprejemala brate Čehoslovake, kadar so prihiteli v našo sredo. Častna dolžnost Ljubljane, ki ima v tem važnem momentu zastopati našo državo je, da v polni meri podpre Jugoslovanski Hazena Savez, da organizira in izvede to velepomembno prireditev tako, da bo v ponos ne samo njej, temveč tudi naši celokupni državi. Apeliramo na našo celokupno javnost, da posveti v dneh 8. in 9. septembra vso svojo pozornost sestram Čehoslovakinjam.

Radio

Četrtek, 30. avgusta.

Zagreb: 20.35 Večer francoske glasbe. — **Breslau:** 20.30 Simfoničen koncert. Schumann: Uvertura k »Manfredu« — Wagner: Idila iz Siegfrida —Beethoven: Simfonija, A-dur. — **Praga:** 20.40 Koncert. — **Leipzig:** 21.15 Koncert. — **Stuttgart:** 20.15 Plesna glasba. Valčki. — **Bern:** 20.30 Wagnerjev večer — 22 Wagnerjeve in R. Straußove skladbe. — **Brno:** 19 Koncert — 21 Prenos koncerta iz brnske razstave. — **Rim:** 21. Opereta. — **Langenberg:** 20.15 Koncert. Petje s spremljavo klavirja. — **Berlin:** 17 Koncert — 20.10 »Modri Mazur«, opereta v 3 dej. — 22.30 Plesna glasba. — **Daventry:** 20 Koncert. — **Dunaj:** 11 in 16.15 Koncert kvarteta — 20.05 Poljuden orkestralni koncert — **München:** 19.35 Koncert mandolin. orkestra — 20.10 »Stari München«, veseloigra. — **Milan:** 20.50 Prenos iz opere: »Fedora« (Giordano). — **Budapest:** 17.45 Vijolinski koncert — 20.45 Orkestralni koncert.

Petek, 31. avgusta.

Zagreb: 20.35 Ruski večer. Sodeluje pevski zbor ob spremljavi balalajk. — **Breslau:** 20.30 Vijolinski koncert. — **Praga:** 19.30 Koncert godbe na pihala. — **Leipzig:** 20.15 Plesna glasba v različnih časih. — **Bern:** 20.30 in 22 Orkestralna glasba. — **Katovice:** 20.15 Prenos simfoničnega koncerta iz Varšave. — **Frankfurt:** 21.15 Klavirski koncert. — **Brno:** 19.30 »Mignon«, opera v 3 dej. — 22.15 Prenos koncerta iz razstave. — **Rim:** 21 Instrumentalni in vokalni koncert. — **Langenberg:** 20.15 Romantična glasba — 21.40 Koncert. Nadaljevanje Romantične glasbe. — **Berlin:** 17 Koncert godbe na pihala — 20.30 Zborovski koncert. — **Dunaj:** 11 in 16.15 Koncert — 19.45 Komorni koncert — 21 »Polet preko Oceana«, igrica v 11 slikah; nato lahka glasba. — **München:** 19 Angleške in irske balade in narodne pesmi — 20.10 Simfoničen koncert. — **Milan:** 20.50 Simfoničen koncert. — **Budapest:** 17.45 Ciganska glasba — 20 Simfoničen koncert — 23. Vokalni koncert. Solo petje.

Izpred sodišča

Gospodična Malči.

Poleg tega, da je gospodična Malči sploh zelo inteligentna in da torej zahaja tudi v kavarne, jo diči še ena hvalevredna lastnost, da namreč silno rada pomaga ubogim. Le to je, da ta njena dobrota pride navadno tistim, ki jim je namenjena, vedno in vedno le v škodo. Zadnjič je Malči dotekla staro mamico, ki se je vsa sključena vračala s trga, pa se je mamici takoj ponudila v pomoč. Mamica ji je res izročila ročno torbico, ko je bila vendar Malči izgledala tako prijazna in dobrega srca. Toda Malči je s torbico kar ušla naprej in je mamico kar pustila samo. Ko pa se je prepričala, da v torbici le ni tolike vsote, kakor je ona pričakovala, je mamico spet počakala in ji torbico vrnila. No, drugačno smolo je pa imela Malči dva dni kasneje. Inteligentna, kakor je, se je podala v kavarno na črno kavo. Ko pa je poskrkala svojo skodelico, se je jela ozirati po kavarni in je res tam na steni opazila malo ročno torbico. Kar brž se je požurila, pa je torbico snela in jo pobasala v svojo, nekoliko večjo. Toda glej ga spaka: opazil je to reč plačilni natakar... Malči je morala na policijo, od tam pa so spis oddali sodišču. Te dni so Malči poklicali k sodišču na razpravo, toda nje ni bilo. Nego je gospodu sodniku vljudno sporočila, da se nahaja v Gradcu in da gre še nekoliko na Semering; počitnic da ji je zelo treba! Sodnik je Malči kar prisodil 1 teden zapora, ker je pač ne more čakati, da se povrne s počitnic.

Zarubljeni gozd.

Posestnik France in njegov brat Tine, kakopak! Francetu je bil zarubljen gozd, tako sijajno je znal voditi posestvo. Pa si France tega ni ravno preveč k srcu jemal. Briga njega ves svet in vsi zakoni! Naprosil je kdaj svojega brata Tineta, pa sta napregla in šla v gozd, pravzaprav v svoj lastni gozd, ampak zarubljen je bil že. Kar pa je zarubljeno in ocenjeno, se ne sme več spreminjati niti od gospodarja. Kljub temu sta France in Tine nasekala precej drv iz tistega gozda. Zaprta bosta vsak po 1 teden.

Naše dijaštvo

Dijaški koledar za leta 1928-29 bo izšel prihodnji teden. Vsebina: Vsa predavanja (vsebina temata) na univerzi v preteklem letu za vse fakultete. Navodila za vpis na univerzo. Geografski pregledi o SHS in o svetu sploh. Dalje o merah, poštnih določbah zlasti pa matematične formule pravi vademecum za vsakega dijaka. Iz aritmetike: potenciranje, binomični stavek, radiciranje, logaritmiranje, enačbe, postopnice, kombinacije in iz geometrije spet vse o planimetriji stereometriji, trigonometriji, analitiki itd. Razen te za vsakega dijaka neizogibno potrebni vsebini pa ima koledarček aktualne članke: O narodnosti, o občestvenosti, o novem dekletu, o osebnosti, o vzhodnem vprašanju itd. Koledar je ves v platno vezan, stane samo 10 Din. Dobiva se pri založnici Novi založbi in v Jugoslovanski knjigarni. Organizacije, ki ga naročajo skupno, ga dobijo pri Novi založbi.

Orel

Ljutomersko orlovsko okrožje ima svojo prireditev 8. septembra. Pri sv. maši bo imel cerkveni govor v Florjanovi kapeli g. prof Živortnik iz Maribora. Po maši sprevod po mestu. Popoldne ob 4 javna telovadba na letnem telovadišču za Kat. domom. Po telovadbi ljudska prosta zabava ob godbi, šaljivi pošti in prvovrstni prleški postrežbi v šotorih za okrepčila. Pri prireditvi sodeluje izvrstna godba glasb. društva v Ljutomeru. Za udeležence po železnici je zaprošena polovična vožnja in upamo, da bo ugodno rešena. Vsi somišljeniki in prijatelji iskreno vabljeni!

Prireditve in društvene vesti

Vsaka objava pod tem naslovom se mora plačati in sicer prvih 15 besed po 25 par, vsaka nadaljna beseda po 3 Din.

Hrastnik. V nedeljo 2. septembra ob 4 pop. se vrši setanek vojnih invalidov in vdov za Hrastnik-Dol in okolico v gostilni g. Avgusta Dolinška pod Skalo. Invalidi in vdove, udeležite se sestanka gotovo, ker gre za vaš interes. — Poverjenik za Hrastnik-Dol: Ivan Rešek.

Občni zbor Podružnice kmetijske družbe v Konjicah se vrši 2. septembra t. l. v prostorih društvenega doma.

Maribor.

Telovadci — Orli! Za skok v višino je pripravljena nagrada! Vežbajte pridno! Za vse odseke obvezno!

Ljudski Oder ima 30. avgusta svoj občni zbor ob 20 na Koroški cesti 1. Pridite!

Za občni zbor društva za zidanje Mladinskega doma dne 8. septembra je dovoljena polovična vožnja.

Sveta življenje in vrvenje

Pri Fordu

Fordovo ime je danes eno najbolj znanih imen na svetu in njegove avtomobile poznajo že vaški paglavci širom sveta. Do njega priti ni lahko. A kogar že sprejme, je z njim zelo ljubezniv. Tholma Cazalet pripoveduje v »The Empire Rewiew«, London:

Kellog vpisuje svoje ime v Zlato knjigo v Le Havre.
Ob prihodu na francoska tla v Le Havre so pozdravili ameriškega državnega tajnika Kelloga zastopniki francoskih oblasti. Prosili so ga, da je vpisal svoje ime v havresko Zlato knjigo. Levo od Kelloga sedi Kellogova žena in zraven nje kanadski ministrski predsed. dr. W. L. Makenzie King.

Ford je po zunanjosti visokoraščen mož, zelo vitek, skrbno blečen, a po obrazu Lincolnovega tipa. Njegova soba v glavnem uradu v Dearbornu (Detroit) se nahaja na koncu dolge vrste sob in ima ravnotako steklene stene kakor vse druge sobe.

Fordova tovarna ob River-Rouge ima 11 juter obsegajoče ozemlje, ki je določeno kot garaža za avtomobile v tovarni zaposlenih delavcev in uslužbencev. Na tem ozemlju stoji avtomobil pri avtomobilu. V tej tovarni se izdelujejo rezervni deli in surovine se izpreminjajo v gotove izdelke. Tovarna sama pokriva 1100 juter sveta in nudi s svojimi visokimi dimniki in ogromnim ustrojem mogočen pogled. Edini izdelek, ki se tu popolnoma izgotavlja je Fordsonov traktor. Tu so plavži, koksove peči, livarna, elektrarna, papirnica, steklarna — in Fordsonov traktor. Le-ta predstavlja najkrajši produkcijski krožni tok v avtomobilski industriji. Pripovedovali so nam, da je mogoče izvršiti Fordsonov traktor iz surovine v popolnoma gotov izdelek v 30 urah in 40 minutah; traktorji se odpošiljajo tako rekoč še topli. Vsak traktor sestoji iz 3000 do 4000 delov.

Highlandske Fordove tovarne leže nedaleč od Detroita. Kar se tiče produkcije, so to največje avtomobilne tovarne na svetu in pokrivajo 278 juter. Tu Fordove avtomobile sestavljajo. Park, kjer spravljajo svoje avtomobile začasa delovnih ur delavci in uslužbenci, obsega sedem in pol juter.

Produkcijo pri Fordu kažejo naslednje številke: L. 1908.-9. so izvršili 10.660 avtomobilov po 950 dolarjev, l. 1913.-14. 264.972 avtomobilov po 450 dolarjev in l. 1923. 2,090.959 avtomobilov po 295 dolarjev.

Najzanimivejši in najpresenetljivejši v celokupnem Fordovem obratu je pogled na sestavljanje avtomobilov. V ogromni veži stoje na obeh straneh nepretrgano tekočega pasu delavci; na enem koncu veže se sestavljanje začne in sestavljeni deli prehajajo nato iz rok v roke, vsaka roka doda nov del in ob koncu veže je avtomobil popolnoma dovršen ter ga odpeljejo skozi vrata naravnost v odpošiljalnico. Čas je tako natančno preračunjen, da ima vsak ravno dovolj časa, da opravi svoje delo.

Neglede na dejstvo, da je bilo med delavstvom opaziti le malo takih, ki bi se jim bila na obrazu brala skrb in utrujenost, smo ugotovili, da je velik del vseh 130.000 delavcev v Fordovih tovarnah že mnogo let pri eni ter isti industriji in da je vsak mož, ki zavzema danes katerokoli važnejše mesto, začel prav od začetka, to je kot navaden delavec in se potem z lastno pridnostjo in sposobnostjo povzpel kvišku. Vsi predstojniki v Fordovih tovarnah so že po 10—20 let pri Fordu in so vsi brez izjeme s svojim stališčem kar najbolj zadovoljni.

Najmanjša delavska plača pri Fordu znaša pet dolarjev dnevno, a se avtomatično zvišuje, tako da znaša po prvih 60 dneh šest dolarjev dnevno. — Če se kak delavec svojega dela naveliča, mu je treba le pri vodstvu naznaniti, da bi rad prišel v drug oddelek. Vprašanje šematično se ponavljajočega dela je Ford skrbno proučil in dognal, da si 70—80 odstotkov delavstva, ki to delo izvršuje, ne želi izpremembe.

V highlandskih tovarnah je Ford ustanovil ogromno prodajalno, v kateri si morejo Fordovi delavci in njihove družine kupovati življenjske potrebščine. Ko je začel Ford prvič svojim delavcem plačevati visoke mezde, je opazil, kako so po vseh okoliških trgovinah na nepošten način zvišali cene; zato se je odločil, da delavcem sam oskrbuje življenske potrebščine po pošteni ceni. V Fordovi prodajalni prodajajo vsak teden samo mesa po več milijonov funtov.

Vsak delavec dela polnih osem ur in pričakuje se od njega, da v tem času zastavlja vso svojo delovno moč. In to se tudi godi, saj izvrše delavci pri Fordu dvakrat toliko, nego kjerkoli drugod na svetu.

Pred nekaj leti je kupil Ford Lincolnovo avtomobilno tovarno, ki je bila skrahirala; reorganiziral je podjetje in danes prospeva kar najboljše.

Osebno napravlja Ford vtis čudovitega miru in pokoja. Sam izjavlja, da ga pri njegovem prizadevanju ni vodila želja po dolarju, marveč misel, kako bi pomagal splošnosti. Za umetnost se po lastni izjavi ne zanima, samo glasbo ljubi; ima lasten orkester ter se zanima za obnovo starih plesov.

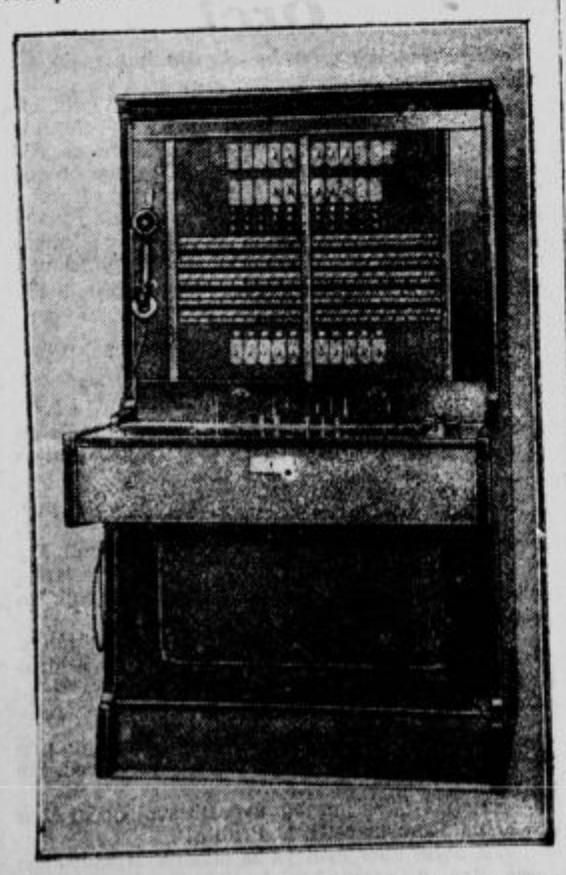

Papeževa avtomatična telefonska centrala, ki jo je izvršila neka berlinska tvrdka. Centrala je urejena za sto zvez.

Za tremi zidovi

Trije močni, visoki zidovi ločijo maloštevilno sovjetsko skupino na ruskem poslaništvu v Pekingu od ostalega sveta: predvsem stari zid iz tatarske dobe, ki obdaja celi Peking, potem zid, ki obdaja poslaniški mestni del in slednjič tretji in najmočnejši zid, ki je zgrajen okolu ruskega generalnega konzulata. Za temi zidovi žive svoje enolično življenje možje, žene in otroci ob delu in igri. Z »belimi Rusi«, ki jih zelo mnogo čisto svobodno in neovirano živi v Pekingu, ki pa istotako ne uživajo posebnega zaupanja pri ostalih inozemcih, seveda skupina za tremi zidovi nima nobenih zvez. Po napadu na sovjetsko poslaništvo za časa kitajske meščanske vojne, je sovjetski poslanik z vsem osobjem zapustil Peking in se vrnil v Moskvo. Sedaj se nahaja na poslaništvu samo ruski generalni konzul s približno 40 osebami, med katerimi je več časnikarskih poročevalcev z družinami. Zastopnik ruske vlade uporablja zase le dve priprosto opremljeni sobi in nič ne spominja več na sijaj, ki se je prej razvijal na ruskem poslaništvu v Pekingu — razen zlate in srebrne namizne posode, ki se je poslužuje generalni konzul. Tako je stanje danes, toda jutri, kdo ve?

Samomorilec v levji kletki

Obiskovalci zoološkega vrta v Rio de Janeiro so bili pred kratkim priča izredno razburljivm dogodkom. Začelo se je tako, da se je v kletki dveh mladih, še neukročenih levov pojavil mladenič popolnoma golih rok, to je brez vsakega orožja; celo biča ni imel s seboj. Ljudje so menili, da gre za dresuro ter so se v velikem številu zbrali pred kletko. Mladi mož je mirno sedel med oba leva, ki sta bila očividno presenečena in nikakor nista kazala kake razdraženosti nasproti vsiljivcu. Celo s sunki se leva nista dala razdražiti, marveč sta mladeniču lizala obraz in roke. Občinstvo je začelo navdušeno ploskati, ker je še vedno menilo, da je mladi mož krotilec. Tedaj so od vseh strani prihiteli uslužbenci in razburjeni povedali, da to ni nikak krotilec, marveč čisto neznan človek, najbrž blaznik. Fant je v nevarnosti, da ga leva vsak hip raztrgata. Toda o tem navidezno ni bilo govora; kajti leva sta tudi udarce na smrček sprejemala kot ljubeznivost in se hotela igrati. Uslužbenci so pozvali čudnega gosta v levji kletki, naj takoj gre iz kletke; toda mož se je naredil, kakor da ne sliši. Prihitel je sam ravnatelj in nujno rotil mladeniča, naj se odstrani iz kletke. Zaman. Tedaj sta udrla v kletko dva strežnika z drogovi, da bi nepoklicanca siloma odvedla. V tem trenotku je mladi mož potegnil revolver in prisilil strežnika, da sta se umaknila. Ljudje so se začeli prestrašeni umikati, meneč, da je to res norec, ki utegne začeti slepo streljati. Mladi mož pa je stopil naprej in rekel, da nima morilnih, pač pa samomorilne namene. Upal je, da ga bodo levi raztrgali. Ker pa so ti iz neznanega vzroka kakor krotke mačke, si mora pač na banalen način pomagati. Pri teh besedah je dvignil revolver na sence in sprožil. Strel je slednjič vznemiril zveri; leva sta se vrgla na mrtvega mladeniča in ga raztrgala. Kasneje se je zvedelo, da je bil samomorilec šele 18 let star in je šel v smrt zato, ker mu starši niso dovolili postati filmski igralec.

Interparlamentarci v avtomobilih na ogledu po Berlinu.

Hjalmar Procope,
finski zunanji minister, ki bo predsedoval bodočemu 51. zasedanju Sveta Društva narodov v Ženevi. Zunanji minister je že štiri leta.

Še en spomenik Lindberghu

Američani se kar ne morejo naslaviti Lindbergha. Sedaj so sklenili, da izpremene letališče na Loug Islandu pri Newyorku, na katerem je Charles Lindbergh dne 20. maja 1927. startal na polet v Evropo, v krasen narodni park. Denar za nakup zemljišča, ki obsega 10 juter, so zbrali med seboj nekateri bogataši z Rockefellerjem na čelu. To ozemlje bodo sedaj nasadili z najrazličnežšim drevjem in oskrbeli, z umetnimi jezeri za namakanje. Tudi bodo uredili v njem zverinjak po zgledu slovitega Yellowstoneparka. Za vse čase bo park nosil ime »Lindberghov spominski park«. Dela bodo tako pospešili, da se bo vršila slovesna otvoritev že dne 20. maja 1929.

V Grčiji divja kužna mrzlica

V zadnjem času se je v Grčiji pojavila mrzlična epidemija, ki zahteva velike žrtve. Samo v Ateni je 50.000 bolnikov. Mnogo je smrtnih slučajev. Zaprli so 300 trgovin in 72 tovarn. Lekarnam so pošla zdravila.

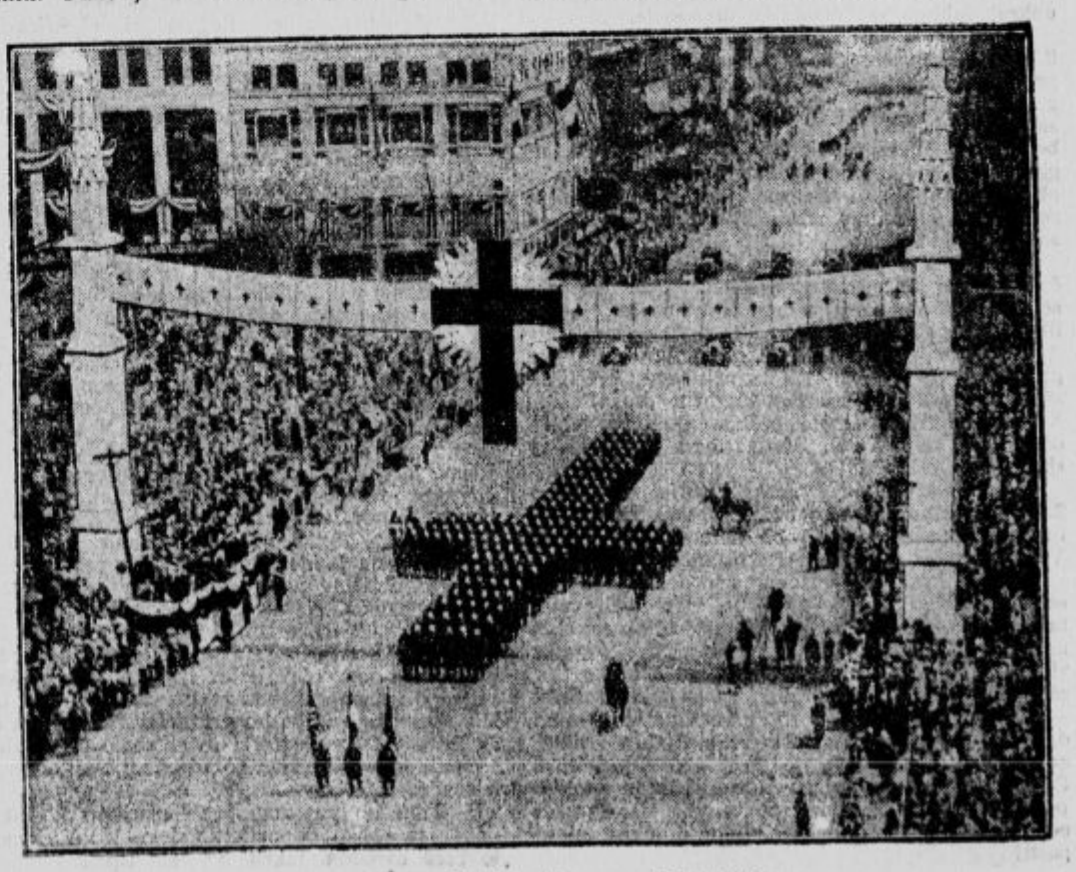

Parada »Tempeljskih vitezov« v Detroit-ju.

Gospodarstvo

Anton Cvenkel:

KAKO NAPREDUJE NAŠE PLANŠARSTVO.

Mnogoštevilne planine so bile nekdaj dika in ponos Gorenjske, obenem pa velikanskega gospodarskega pomena za našega kmeta — živinoreja. — V poletju, času največjega poljskega dela, košnji je naš Gorenjec imel skoro vso živino na paši, na lepih sočnatih planinah, kjer je uživala sveži gorski zrak in se svobodno pregibala na prostem. Neizmerno veliko krav se prehrani vsled tega za dolgo zimsko dobo — živina s planin pa pride zdrava, krepka, utrjena, dobra za pleme in molžo, prava planinska, plemenska in kupčijska živina. Taka živina ima vsekakor in povsod v plemenskem oziru in kupčiji večji ugled in seveda tudi višjo ceno in to po vsej pravici. V hlevu, v ječi, se sicer da zrediti velika, težka, na oči lepa živina — toda za mesarja.

Naši predniki so že v davnih časih umeli velikansko važnost in vrednost planin ter so povsod, kjer je bil zato primeren svet, napravili in ogradili planine, gradili številne planinske stanove, tamore. To nam živo pričajo danes naše planine, toda žal tudi mnogi razpadajoči planinski stanovi.

Pred dobrimi 50 leti pa je začel pihati vedno mrzleji nasprotni veter. Vsled le prevelike mehkote in strpnosti našega ljudstva — priznajmo pa tudi: vsled veliko premajhne brige in veselja za planine — se je začelo forsirati gozdarstvo vse preveč na škodo našega planšarstva. Ko so se zgradile železnice, je les vsled naraščajočega izvoza postajal vedno dražji. Gozdarstvo se je le preveč enostransko podpiralo od vlade same, za planine ni bilo smisla nikjer. Planine so se krčile, zasajevale in zaraščale vedno bolj, vedno bolj je minevalo veselje do planin in planšarstva. Ker je planine treba pravilno čistiti, izsekavati, grmovje in mlado drevje, ter se je to zanemarjalo, podpirala je to delo še narava. Nikogar ni bilo, ki bi bil ljudstvo bodril in vzpodbujal pojemajočo ljubezen in skrb za planine. Gozdni zakon je izvrševal svoje delo temeljito dolgo vrsto let. Šele planinski zakon za bivšo kranjsko deželo l. 1912. je deloma zajezil to protiplaninsko gibanje in vsaj deloma ustavil brezmiselno krčenje naših planin.

Drastičen primer, kako je propadalo naše planšarstvo, so baš planine na Jelovici, katere obkrožajo gozdovi državnega gozdnega kompleksa. Na Jelovici so sledeče planine: Vodice, Kocijanarca, Bodlajka, Vrtača, Dežmanka, Lipenška, Mošenjska, Radolška, Leška, Grofova, Martinček, Kupljenška, Ribenška, Selška, Bitenška. Vse te planine skoro povsod obkrožajo državni gozdovi ter imajo svoj planinski svet, obenem pa pašo v obmejnih eraričnih gozdovih. — V prvotnih bukovih gozdovih z mnogoštevilnimi kopišči je bilo dovolj dobre paše. Pozneje pa se je bukovje vedno bolj umikalo zasajenim in gojenim smrekovim gozdovom — gostemu črnemu gozdu, v katerem ni nobene paše. — Gozdni zakon je krepko podpiral in pospeševal krčenje planin. V novo zasajenih gozdovih se ni smelo pasti več let, v sklenjenih smrekovih gozdovih pa paše itak ni nobene več. Vrhutega se je še posebej omejevalo število dovoljene pašne živine in to tem lažje, ker so živinorejci sami pri teh razmerah in vednih denarnih kaznih in sitnostih z gozdarji opuščali planine in pašo. Tako so popolnoma propadle in se zarastle planine Bodlajka, Vrtača, Kocijanarca, velika večina drugih pa je skrajno skrčenih, zaraščenih in nimajo nobenega pomena več za živinorejo, ker so same premajhne, ter jih obkroža sedaj popolnoma sklenjen črn gozd ali pa prepovedane, izsekane in zasajene goljave, mladi gozdovi. — Škoda je tem večja, ker se nahajajo te planine ravno v onih okoliših, kjer je živinoreja glavni vir dohodkov, ter paše in planin baš v teh krajih zelo primanjkuje.

(Dalje sledi.)

LETINA V MARIBORSKI OBLASTI.

Kakovost žitaric je prvovrstna. Vkljub izvanredno dobrim klim. razmeram je denos nizek. V južnih delih države imajo letos 15 stotov in celo 18 na ha, a naprednejše države celo nad 25 stotov. Avstrija ima v posameznih plodnih ravninah tudi preko 30 q pšenice, ječmena in celo rži na ha.

Predhodni rezultati žetve za l. 1928. so:

Pšenice ozimine je bilo posejane 37.707 ha. Žetev znaša 436.054 stotov ali 11.5 na ha. **Pšenice jare:** posejane 1001 ha, žetev 6894 stotov ali 6.8 na ha. **Ječmen ozimni:** 8612 ha, žetev 108 315 ali 12.5 na ha. **Ječmen jari:** 2488 ha, žetev 33.942 ali 13.6 na ha. **Rž ozimna:** 27.085 ha, žetev 285.767 ali 10.6 na ha. **Soršica**, pšenica, rž mešana: 1320 ha, žetev 16.270 stotov ali 12.3 na ha. **Oves:** 14.198 ha, žetev 168.333 ali 11.8 na ha. **Pira:** 247 ha, žetev 2936 ali 11.8 na ha.

STANJE VINOGRADOV.

1. V splošnem se obeta izvanredno dobra letina in zadnji dnevi po dežju prav dobro prijajo. Žlahtnina že v posebno dobrih legah zori. — Cene vinu iz leta 1927. za enkrat še ne padajo. Tudi trgovina se še ne začenja živahneje zanimati za vino, ker pričakuje znižanja cen. Blago bo dobre kakovosti, ako vzdrži sedanje toplo vreme še nekaj tednov.

2. **Sadna letina** bo letos v celoti srednje slaba. V nekaterih okolicah, posebno okolica Maribora pa obeta precejšno množino dobrega zdravega sadja.

Zanimanje za naše blago je veliko, posebno Češka in Nemčija prideta za naš trg v poštev, kajti Nemčija se hoče znebiti italijanskega importa. — Glavna naloga naših sadjarjev bi bila za letos začeti pravilno odbirauje in moglo bi se na ta način doseči zelo lepe cene. Konsum v Nemčiji zahteva prvovrstno blago in je zelo razvajen, kajti Švicarji imajo zakonodajo tako urejeno, da ne more nihče iz Švice eksportirati sadja drugače kakor selekcionirano, imajo pa v Nemčiji zelo dobro organizirano trgovino in 1 kg dobrih jabolk stane preko 1 Mk (okrog 15 Din).

3. **Sedanja letina:** Sadeži (krompir, koruza) so se po zadnjem dežju zelo popravili, a fižol je začel nanovo cveteti in visokih rezultatov ni mogoče pričakovati.

4. **Otava** je v splošnem zelo slaba in paše bo tudi malo. Zato bodo morali posestniki zmanjšati stan živine in pričakovati je splošnega obnižanja cen. Za prvovrstno mlado živino (voli in telice) je veliko zanimanje med avstrijskimi veletrgovci, ki našo živino potem pitajo in kot avstrijsko prodajajo na Dunaju.

*

Vinska razstava na Ljubljanskem velesejmu. Jesenska vinska razstava, ki jo priredi Kmetijska družba za Slovenijo v času Jubilejne kmetijske razstave od 1. do 10. septembra, bo po obsegu in po udeležbi s strani razstavljalcev-vinogradnikov iz cele Slovenije, znatno presegala lansko jesensko vinsko razstavo. Sedanje razstave se v večji množini udeležijo osobito dolenjski producenti s svojimi izvrstnimi cvički in drugimi izbranimi vini. V razstavnem velesejmskem pavljonu »Ge« se bodo točila tam razstavljena vina le v steklenicah odnosno po kozarcih kot pokušnje v reklamne svrhe, na veseličnem prostoru pa tudi drugače. Posetniki bodo imeli ugodno priliko pokušati na enem mestu preko 100 različnih vrst od namiznega do najfinejšega buteljskega vina raznih letnikov in raznih slovečih goric. Te pokušnje bodo trajale od začetka do zaključka razstave, t. j. od 1. do 10. septembra, vsak dan dopoldne in popoldne.

Dobave. Gradbeni oddelek ravn. drž. žel. v Ljubljani sprejema do 31. avgusta t. l. ponudbe glede dobave žice, žičnikov, cevi, pločevine, železa, dimnih kolen, medenih obročkov za zastore, vijakov, zakovic, ključavnic, krtač, čopičev, želatine, barv, terpentina, emajl-laka itd. — Ravn. drž. rudnika v Brezi sprejema do 5. septembra t. l. ponudbe glede dobave jamskega lesa. — Delavnica ravn. drž. žel. v Mariboru sprejema do 4. in 5. septembra t. l. ponudbe glede dobave plošč za kurilne skrinje, nosilnih vzmeti; do 6. in 7. septembra t. l. glede dobave elementnih cevi. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.

Borza

Dne 28. avgusta 1928.

DENAR.

Promet je bil danes bolj slab. V Curihu, Londonu in Pragi ga je bilo največ. Privatno blago je bilo v devizah Trst in Newyork.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

28. avgusta 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 27. avg.
Amsterdam	—	2281.60	—	—
Berlin	1355.75	1358.75	1357.25	1356.80
Bruselj	—	791.47	—	791.51
Budimpešta	—	992.44	—	—
Curih	1094.10	1097.10	1095.60	1095.60
Dunaj	800.70	803.70	802.20	802.21
London	275.76	276.56	276.16	276.21
Newyork	56.815	57.01	56.915	56.91
Pariz	—	222.24	—	222.29
Praga	168.27	169.07	168.67	168.67
Trst	296.85	298.85	297.85	297.75

Zagreb. Berlin 135[illegible].50, Curih 1095.60, Dunaj 802.25, London 276.20, Newyork 56.90, Pariz 222.75, Praga 168.625, Italija 297.75.

Curih. Belgrad 9.1275, Berlin 123.80, Budimpešta 90.52, Dunaj 73.20, London 25.20, Newyork 519.35, Pariz 20.38, Praga 15.39, Italija 27.20

Dunaj. Devize: Belgrad 12.47.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljubelj. kreditna 128 den., Kred. zavod 170—175, Vevče 105—110, Ruše 265—285, Stavbna 56 den., Šešir 105 den.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 84.40, Hipo 7.30, Alpine 45.40, Trbovlje 59.25, Gutmann 25.65.

Zagreb. Drž. pap.: Vojna škoda at. 434.50—435, kasa 434.50—435, termini: 8. 434—435, 9. 437—439, 12. 447—448 (447), 7% inv. pos. 8775—8850, agrari 54 den. Bančni pap.: Poljo 17—18, Jugo 88.50—89 (88.50), Ljublj. kred. 126 d., Medjun. 57.50 den., Nar. 66.50, Prašted. 95 d., 930 (930), Srpska 150—155 (149), Zem. 125—130, Obrt. 38—39 (38), Ind. pap.: Gutmann 208—210 (208—209), Slavonija 5—7.50, Slaveks 102—105, Danica 138—143, Drava 450—460, Šećerana Osjek 485—500, Osj. ljev. 145—155, Brod. vag. 85—90, Union 204 den., Isis 28—35, Ragusea 470—490, Trbovlje 482.50—487.50, Vevče 105—106 (105), Nar. šum. 16 den., Piv. Sar. 300—310 (300).

Radi pravoslavnega praznika velike maše novosadska in belgrajska borza nista delovali.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Eksekutivno je bilo kupljenih 9156 kub. m. škoret, 12 mm, I., II., III., 4 m dolž., 10—30 cm šir po 590, 43.578 kub. m desk, 23 mm, I., II., III., 4 m dolž., 10—33 cm širine po 530 in 33.784 kub. m plohov 48 mm, 4 m dolž., I., II., III., 17—33 šir. po 525, vse zdravo blago, očeljeno, popolnoma suho, fko Straža, plačljavo takoj. Drugih zaključkov ni bilo. Tendenca nespremenjena.

Dež pridelki. (Vse samo ponudbe, slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt.) Pšenica baš. nova 79—80 kg, 2%, 292.50—295, pšenica za september 305.50—307.50, za oktober 310—312.50, moka nova 0 g, bl. fko Ljubljana, plač. po prejemu 455—465, koruza 350—352.50, oves, novi za avgust 265—270, ječmen baški 70—71 kg, nov, rešetan, fko Ljubljana, plač. po prejemu po 325—327.50, rž, uzančno blago, mlevska tarifa 300—302.50. Zaklj. je bilo 10 vag. moke in 1 vag. pšenice. Tendenca nespremenjena.

Budimpešta. Tendenca medla. Pšenica okt. 27.80, 27.65, zaklj. 27.64—27.66, marec 30.44, 30.24, zaklj. 30.24—30.26, maj 30.60—30.96, zaklj. 30.96—30.98, rž okt. 26.56, 26.34, zaklj. 26.26—26.30, marec 28.74, 28.44, zaklj. 28.42—28.44, koruza maj 28.90, 28.36, zaklj. 28.34—28.38.

HMELJSKA TRŽIŠČA.

Nürnberg, 28. avg. Današnji dovoz hmelja 70 bal, prodanih 60 bal, in sicer tržni hmelj po 120—180 mark, hallertauski po 195, Ziegel 215—220, tetnanški 240—245. Razpoloženje mirno.

KOVINE.

v **London,** 28. avg. (Tel. »Slov.«) Baker: Tendenca komaj stalna, standard kasa 62.5625—62.625, tri mesece 62.9375—63, prosto 62.625, elektrolit 68.75—69.25, Best selected 65.25—66.5- Strong selected 94, elektro Wirebars 69.25. Cin: Tendenca stalna, standard kasa 210—210.25, tri mesece 206.25—207, prosto 210. Banka 217, Straits 213. Svinec: Tendenca stalna, inozemski prompt 22, oddaljene obale 21.875. Cink: Tendenca mirna, navadni prompt 24.625, oddaljene obale 24.6875. Aluminij za tuzemstvo 95, za inozemstvo 100, antimon regulus proizvajalna cena 59.5—60, kitajski 36.75—37.25, živo srebro 23—23.5, platina 17. Wolfram 16.125, nikel za tuzemstvo in inozemstvo 175, bela pločevina 18.5, Cleveland lito železo III. 66, srebro 26.8125—27, zlato 84, 11.5.

Za duha in srce

C. PREGELJ: TROGLASNI MLADINSKI ZBORI

Knjigarna Kleinmayr & Bamberg je založila Preglju novo knjižico troglasno prirejenih narodnih pesmi, namenjenih višji stopnji osnovnih šol, meščanskim in srednjim šolam. Njegova prva pesmarica, »30 troglasnih mladinskih zborov« je v obeh delih že pošla in tu je Pregelj izdal novo, pomnoženo z nekimi harmonizacijami Fr. Marolta ml. in R. Matza. Tako imamo tu nadaljevanje »Nageljčkov«, ki so namenjeni začetni stopnji — celota je nekako pedagoški progresivno zaključena. — Zbirka je lično litografirana, ima okusno naslovno stran in šteje 49 triglasnih zborov, priredb narodnih pesmi iz Slovenije, Hrvatske in Srbije. V zbirko so sprejete tudi nekatere ponarodele (Aljaževv »Triglav«), v ostalem je Pregelj prirejal pesmi za tri glasove i po Mokranjcu (II. in VII. rukovet), Adamiču, Malatu, Riharju, Pavčiču, Vavknu, Devu, Aljažu, Prelovcu in Ipavcu. Svojo nalogo je solidno izpeljal — ni bila šala ohraniti harmonski značaj v troglasnosti, če je šlo za priredbo večglasnega originala — imajoč pred očmi pedagoško progresijo, jasnost in točnost. Zbirka je prav lična in bo lepo služila svojemu namenu, zato jo prav toplo priporočamo. V.

SCHUBERTOVA NAJLEPŠA SIMFONIJA V ROGAŠKI SLATINI.

(Iz Rogaške Slatine.)

Muzika Dravske div. oblasti je že od srede maja pri nas, od prvega julija dalje pa je tu tudi nje veliki oddelek pod vodstvom višjega kapelnika g. dr. Jos. Čerina. Vsak dan priredi orkester dva do tri koncerte z izbranimi programi. Čuli smo že odlične kose Wagnerja, Dvořaka, Smetane, Meyerbeerja, Regerja, Korngolda, Beznička, Vladigerova, Karganofa, Wolf-Ferrarija, Francozov Gounoda, Allierja, Missa-Maya, Desarmesa, Favana, Colmà, Tremisota in hrvatskih skladateljev Zajca in Lisinskega; mnogo je na programu jugoslovanskih komadov, večinoma obdelav narodnih pesmi in plesnih motivov. Orkester 28 godbenikov ima nastudiranih okrog — 800 komadov!

V nedeljo 26. t. m. pa je dal dr. Čerin v zdraviliški dvorani simfoničen koncert v večjem stilu. Dominirala je najlepša Schubertova simfonija, ona v h-molu, s katero smo tudi v Rogaški Slatini proslavili jubilej velikega skladatelja. Tvorila je jedro koncerta, ki je imel na programu še Jenkovo uverturo »Kosovo«, Thomasovo uverturo k operi »Mignon« in Michelijevo »Tretjo suito« v štirih stavkih (I. Solnčni zaton, II. Serenada ob luninem svitu, III. Jutranja zora, IV. Triumf solnca).

O Schubertovi simfoniji in nje visoki kvaliteti, toplem in sočnem žaru romantike je odveč govoriti. G. dr. Čerin jo je podal eksaktno nastudirano v mojstrski interpretaciji, bila je to res vsa dosegljiva popolnost. Micheli je mlajši italijanski skladatelj nemške šole, efekten, moderen, suita je programskega, poetičnega značaja in zunanje blesteče instrumentirana. Najlepši je pač tretji stavek, ki slika »Jutranjo zoro«. Fagotovemu uvodnemu mirnemu tematu odgovori živahno žgolenje ptičic, kar se dvakrat ponovi; tedaj prinese gozdni rog v f nov tema, iz katerega se po nekih genialnih domislekih povzpne ves orkester do najmočnejšega ff, ki slika prodiranje solnca, ki zasveti končno v polni, zlati luči v svet! Sijajen zaključek je mogočni zadnji stavek, ki slika triumf solnca.

Koncert je bil glasben dogodek prve vrste in dr. Čerin je gromoviti aplavz za svojo umetnost v polni meri zaslužil. Čeprav se bliža konec sezone in gostje že odhajajo iz Slatine, je bila dvorana skoro polna. Med gosti smo opazili armijskega generala, bivšega ministra Zečeviča, diviz. generala Obradoviča, brig. generala Stanojeviča in več drugih visokih oficirjev, ljubljanski in štajerski Slovenci, kar jih je tu, so bili pa menda prav vsi navzoči.

Hvaležni smo dr. Čerinu za njegovo delo pri nas. Njegovi koncerti presegajo po visokem programu in pa po brezhibni izvedbi vse »Kurmusikkonzerte«, kar priznavajo vsi tujci iz inozemstva.

* * *

Staroslovenska Misa. Hrvatski skladatelj Krsto Odak je baš izdal svojo najnovejšo skladbo za mešan zbor in orglje op. 13. pod gornjim naslovom. O delu odličnega skladatelja bomo v kratkem obširneje poročali.

*

19. internacionalni kongres proti alkoholizmu se je vršil od 20. do 25. avgusta v Antwerpnu pod predsedstvom prof. Dunz-a iz Bruslja. Med predavanji so bila med drugimi: o alkoholizmu in dednosti, alkoholu in sportu, alkoholizmu v Rusiji in amerikanski prohibiciji.

*

Turška akademija. V zvezi z uvedbo latinske pisave v Turčiji se ima ustanoviti akademija, ki bo imela nalogo, da ustvari nov slovar turškega jezika.

Socialni vestnik

Nov pravilnik o voznih ugodnostih za potujoče in delo iščoče delavstvo.

Pred kratkim je izšel nov pravilnik, ki urejuje na novo, pod kakimi pogoji morejo dobiti delavci vozne olajšave, če se selijo v drugi kraj, da bi dobili delo.

Pravico do polovične vožnje po državni železnici in vseh drugih državnih prometnih sredstev imajo telesni in duševni delavci obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in njim podobnih podjetij v slučaju brezposelnosti pod sledečimi pogoji:

1. Da so v resnici vsaj tri dni brezposelni v kraju dosedanjega bivališča ali da predlože dokazilo, da jim je zaposlitev v kraju, kamor hočejo potovati, zagotovljena.

2. Da se ne more dobiti zanje dela v sedanjih njihovih bivališčih.

3. Da so našli delo v drugem kraju bodisi sami, bodisi potom javnih borz dela ali potom tretje osebe — ali pa da obstoja verjetnost, da bodo delo dobili.

Dovoljenja za polovične vožnje se dajejo ali poedincem ali pa tudi večjim transportom poljedelskih, gozdnih, stavbinskih, opekarskih, težaških in njim sličnih delavcev. Pravico do polovične vožnje imajo tudi žena in otroci nad 10 let, če potujejo zajedno z delavci družinskimi poglavarji. Toda delavci, ki potujejo v večjih skupinah, morajo odpotovati iz iste postaje in izstopiti v isti postaji. Preselitvena razdalja mora znašati najmanj 100 km.

Tuji državljani delavci imajo iste ugodnosti na potovanju v novi državi, kakor naši državljani, če uživajo naši delavci v njihovih državah glede prevoznih stroškov iste ugodnosti kakor domačini.

Kdor ima zgoraj naštete pogoje in če hoče potovati, dobi za potovanje posebne izkaznice. Na teh izkaznicah more biti zabeležen priimek in krstno ime delavca, poklic, stalno bivališče, vstopna in izstopna železniška postaja in namen potovanja.

Če potujejo delavci v skupinah, se izstavi za celo skupino eno potrdilo. Na tem potrdilu morajo biti označena imena članov skupine, njihov poklic, njihovo bivališče, vstopna in izstopna železniška postaja.

Ako potujejo delavci v skupinah, ki štejejo nad 30 članov, se mora njihov odhod javiti postajenačelniku odhodne postaje vsaj 24 ur prej;

Izkazilo je veljavno 14 dni ter velja le za enkrat in za kraj, ki je na njem označen. Izkaznica se mora oddati na izstopni postaji.

Izkaznice izdajajo: 1. Javne borze dela ali njihove podružnice in ekspoziture. 2. V krajih, kjer te, ni, odseki za socialno skrbstvo pri obl. upravah ali okrajna glavarstva in samoupravne oblasti (občine) in to prvenstveno na predlog organov socialnega zavarovanja in delavskih zbornic.

Izkazi se izdajajo na posebnih obrazcih, katere preskrbi v svrho enotnosti »Centralni odbor za posredovanje dela« v Belgradu. Dosedanje tiskovine so veljavne le do 1. novembra 1928, od tedaj dalje pa le nove tiskovine. Poleg izkazila mora imeti potujoči delavec tudi delavsko legitimacijo s fotografijo, ki jih izdajajo pristojne oblasti ali pa delavske organizacije v smislu § 120 zakona o zaščiti delavcev.

Dokler se pa ne uvedejo te legitimacije, so veljavne dosedanje delavske knjižice, katere izdajajo policijske, ali pa občinske oblasti ali pa strokovne organizacije. V slučaju, da pa ne bi bilo takih legitimacij, zadostujejo potrdila državnih, občinskih ali strokovnih organizacij odnosno legitimacije o brezposelnosti, izdane od javne borze dela. Te legitimacije morajo obsegati vse potrebne podatke: Krstno ime, priimek, poklic, dan, mesec, leto rojstva, stalno bivališče itd. Poleg tega morajo biti opremljene s fotografijo.

Naš tujski promet

INOZEMSKA PROPAGANDA NAŠEGA TURIZMA.

Malo kdo ve, da poleg naših poklicnih faktorjev delajo obširno reklamo za poset naših zdravilišč, letovišč, gora in morja tudi posamezna inozemska književna podjetja. Seveda ne delajo inozemci propagande za nas samo zato, da bi se pri nas tujski promet dvignil na kolikor mogoče visoko stopinjo, marveč v prvi vrsti radi tega, ker imajo sami od tega zaslužek. Tako imamo pred seboj dva propagandna vodnika, ki sta izšla letos, enega izdanega v Budimpešti v madjarskem jeziku, drugega izdanega v Curihu v nemščini. Prvi nosi oficijelni naslov: »Fürdök és gyógyhelyek nemzetközi értesitöje. — Jugoszláv Fürdök és cyócyhelyek«, drugi »Führer durch Jugoslavien«.

Glede prvega moram naglašati, da je že format nepriročen. Razen tega je poleg neodpustljivih anahronizmov popolnoma nesistematično urejen. Na slike, ki datirajo še iz predpotopne naše tujskoprometne dobe, se niti ne oziram. Ureditev vodnika po alfabetnem redu posameznih zdravilišč in letovišč mesto po pokrajinskih, nikakor ne morem odobravati. Da se v slikah Plitvička jezera zamenjujejo z Bohinjskim itd., je pripisati nepoznanju naših krajev in površnosti urednika. To inozemsko reklamno podjetje je bilo sicer oficijelno priporočano in so se ravno iz Slovenije plačali precej težki tisočaki za izdajo, vendar moram za bodoče odsvetovati prispevke k takim izdajam, ker jih lahko sami cenejše in boljše izvedemo. Toda: »Nemo propheta in patria.« —

Vse kaj drugega je drugi vodič kljub temu, da vsebuje kot prvi poskus tudi gotove anahronizme. Oblika priročna, papir izvrsten, slike naravnost očarljive. Zato se ne čudim, da je prva naklada tega vodiča v desettisoč izvodih že pošla in da se pripravlja sedaj že druga, ki bo tem popolnejša. Ravno s tem vodičem so nam pokazali Švicarji, ki so priznani strokovnjaki na tujskoprometnem polju, kako je treba prirejati vodnike. Ta vodič naj bi bil vzgled za naše domače publikacije te vrste, katere bi kot boljši poznavalci naših razmer lahko še tem točneje izvedli.

V koliko sta oba vodiča dosegla materijalni uspeh za turizem na slovenskem ozemlju, bo razvidno šele iz uradne statistike. Takrat bomo videli točne račune. Vendar že danes lahko trdim na podlagi mojih zasebnih beležk, da se pravi pomagati Budimpešti k izdaji takih prospektov, nositi vodo s škafom v Savo, dočim se v Curihu investirana glavnica že danes dobro amortizira.

Več tisoč parov čevljev

smo pripravili za jesensko sezijo. — Še bolj, kot kdaj prej, bodo sedaj odjemalci »Doko« čevljev zadovoljni. Vsi, ki so se prepričali o trpežnosti in eleganci »Doko« čevljev, naj priporočijo to obutev vsakomur. — Dobi se jih samo v trgovini

„DOKO" v Prešernovi ul. 9, dvorišče.

Naznanilo

Cenj. občinstvu dajem v vednost, da sem

otvoril trgovino

z meš. blagom v hiši g. Julija Forte (pod Dimnikovo gostilno), Loke 176, Trbovlje II.

Jamčim za solidno ter točno postrežbo in zmerne cene. — Se priporočam za cenjeni obisk.

Ivan Forte, Trbovlje II.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 1·50 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglase strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček. račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28.

Službe iščejo

Učenka

z abs. 3. mešč. razr. želi stopiti v trgovino z mešanim blagom na deželi. Ponudbe na upravo Slovenca pod **št. 7831.**

Elektromonter

išče dela. - Naslov pove uprava Slov. pod št. 8034. uprava Slov. pod š. 8034.

Samostojna vdova

bivša restavraterka in hotelirka, išče mesto voditeljice event. uradniške menze, sanatorija, instituta, penzije ali drugega večjega sličnega podjetja. Naslov se izve v upravi Slovenca pod št. 8018.

Službe išče

za vsa hišna dela in popravila v hotelu ali gostilni, trezen in pošten mož, z dobrimi spričevali. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod **»Pošten št. 8080«.**

Učenka

za trgovino v mestu ali na deželi, ki je dovršila osnovno šolo s prav dobrim uspehom, išče mesta. Učna doba štiri leta, če dobi poleg hrane in stanovanja še obleko. — Cenj. ponudbe na upravo pod »Pridna št. 8066«.

Službo dobe

Kuharica

katera opravlja tudi druga hišna dela, se sprejme. Vicel, Maribor, Glavni trg štev. 5.

Dva mizarska pomočnika

sprejme Vinko Vipotnik, mizar, Zagorje ob Savi.

Tri mizarske pomočnike

za stavbeno delo sprejme Tomo Jeglič, mizarstvo, Radovljica.

Deklica

poštenih staršev, prijazne zunanjosti, nad 17 let stara, se sprejme takoj kot začetnica v pošteno gostilno. Predstaviti se je osebno. A. Müller, Janševa 15, Ljubljana 7.

Mestna občina v Sloven. Bistrici razpisuje službo **sluge na mešč. šoli** **v zvezi s službo obč. cestarja.** Oženjeni reflektanti naj vložijo predpisano kolkovane prošnje z navedbo zahtevane plače in s prilogami najpozneje do 10. sept. 1928 pri mestnem uradu v Slovenski Bistrici. - Nameščencu se nudi poleg službenih prejemkov prosto rodbinsko stanovanje, razsvetljava in vrt. Mesto se bo oddalo 1. X. t. l.

Gospodična

se sprejme v trafiko. Kavcije zmožne imajo prednost. Nastop takoj. - Naslov se izve v upravi Slovenca pod št. 8068.

Iščem služkinjo

katera razume kuhati in opravljati druga hišna dela. Starost 25 do 40 let. Vstop takoj. - Naslov v upravi Slov. pod št. 8070.

Denar

Čevljarski mojster

vrne tekom 15 mesecev 6000 Din **za posojilo 5000 Din** proti primer. jamstvu. **Proda** tudi 15 parov raznih novih čevljev po lastni ceni. - Ponudbe pod »Takoj 8059« na upravo.

Stanovanja

Meblovano sobo

lepo, išče mlad samski zasebni uradnik v sredini mesta. Ponudbe s ceno na upravo lista pod **»Centrum«.**

Stanovanje

treh sob se išče v bližini Križank. - Ponudbe pod **»Valvasor«** upravi Slov.

Soba

lepo meblovana, v centru mesta, se odda gospodični. — Naslov pri upravi Slov. pod št. 8067.

Dijaki

Dijakinjo

nižjih šol sprejme vdova na hrano in stanovanje. Plačilo po dogovoru. Naslov pove uprava Slov. v Mariboru.

Dijakinje

sprejme profesor na stanovanje in hrano. Učiteljišče in gimnazije v bližini. Klavir na razpolago. — Naslov pod »Profesor št. 8057« pri upravi Slov.

Dijak ali dijakinja

meščan. šole, se sprejme na hrano in stanovanje. Oskrba dobra. - I. Toporiš, Cegelše - Tržič.

Štiri dijake

sprejme uradniška družina na stanovanje in hrano. V bližini je učiteljišče in realna gimnazija, sobe zračne in svetle. Naslov v upr. Slov. pod št. 8069.

Dve dijakinji

sprejmem. Električna luč. V bližini učiteljišča. Naslov v upravi štev. 8082.

Dijaka-sostanovalca

sprejmem na stanovanje in domačo hrano. Vprašati Gallusovo (Sv. Jakoba) nabr. 7/II. pri Hribar.

Kupimo

Lepa bukova DRVA in lep KROMPIR

kupim vsako množino. - Ponudbe pod »Zagreb št. 8073« na upravo Slov.

Prodamo

Konj

dober za vožnjo, naprodaj za 800 Din. Naslov pove uprava »Slovenca« pod štev. 8054.

»Katoliški misijoni«

se proda nekaj izvodov, letniki 1926/27 in 1927/28. Cena izvodu 12 Din. Naslov: Joško Anžner, Zavodna 28, Celje.

Prodaja vina

Večje množine zajamčeno naravnih VIN proda **Ravnateljstvo nadbiskupskih dobara, Zagreb,** Vlaška ulica 75.

Zaslužek

Zastopnike

prvovrstne, iščem v vseh večjih krajih Slovenije! Prodaja državnih vrednot na obroke! **Najvišja provizija!** Uradniki, upokojenci prednost! Ponudbe na upravo Slovenca pod **»Jorastr« — 8000.**

Obrt

Za pletenje stolov

in popravila se priporoča **Nekovar,** Breg 14.

Pozor! Slike za legitimacije

izvršuje najhitreje in ceno Franc Kunc, fotograf, Ljubljana, Wolfova ulica.

Pouk

Klavir in nemščino

pravilno poučujem. - Ponudbe pod »Učiteljica« na upravo Slovenca.

Razno

Darujte

Podpornemu društvu slepih, Ljubljana, Wolfova ulica št. 12!

Žičnati posteljni vložki

najceneje pri tvrdki **Fr. Stupica,** Ljubljana, Gosposvetska 1.

Izkopani materijal

večja množina, pri zgradbi **hotela Miklič,** se odda brezplačno, in sicer vrtne in gramozne zemlje.

Volna in bombaž

za strojno pletenje in ročna dela dobite po najnižjih cenah pri **PRELOGU, LJUBLJANA Stari trg 12 - Židovska 4.**

POZOR p. n. graditelji novih vil in hiš!

Kdor hoče imeti lep in solidno izdelan **štedilnik,** naj ga naroči pri domači tvrdki **Franc Kosmač,** Jeranova ulica 5, Ljubljana. **Splošno ključavničarstvo. Delo solidno! Cene konkurenčne!**

Vijoline

kitare, citre, strune in potrebščine kupite najbolje pri M. Mušiču. Paviljon za dramskim gledališčem. Prepričajte se!

Drva

bukove in hrastove odpadke od parketov. dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga

V. SCAGNETTI

v Ljubljani, za gorenjskim kolodvorom.

Živinsko **krmilno sol**

oddaja na debelo A. Volk, **Ljubljana, Resljeva c. 24.**

SENO sladko in polusladko v balah ter **SLAMA**

le v vagonskih nakladah dobavlja se franko postaje v Sloveniji

po ugodnih cenah.

Naročila sprejema in daje informacije **Slovenia-Transport** **Ljubljana** Miklošičeva cesta 36

Telefon 2718 Telefon 2718

Hranilni in posojilni konzorcij javnih nameščencev in upokojencev

r. z. z o. z.

Ljubljana, Aleksandrova c. 5/I. levo

Ustanovljen leta 1874.

Uradne ure dnevno od 3 do 5 popoldne, razen sobote in praznikov. — Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 5 do 7½%. — Daje kredite (tudi ranžijske) po 9% proti poroštvu in zaznambi.

Preselil

se je s strugarsko delavnico

FRANC ROJINA

iz Wolfove ulice 6 - v **Kolodvorsko ulico 8** ter se p. n. občinstvu za nadaljno naklonjenost priporoča.

Pravkar sem dogradil deseto

novo hišo

dvodružinsko, z vsemi pritiklinami in jo poceni prodam. Hiša stoji na lepem prostoru ob Dunajski cesti v Stožicah pri Ljubljani.

Franc Jerko, Črnuče 10, p. Ježica.

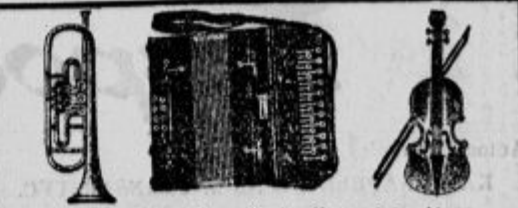

Do sedaj najcenejša tvrdka v državi! Skladišče **MEINEL & HEROLD** Tovarna glasbil, gramofonov in harmonik. **R. LORGER, MARIBOR št. 107-A.** Violine od Din 95·—, ročne harmonike od Din 85·— tamburice od Din 98·—, gramofoni od Din 345·— **Zahtevajte naš veliki katalog, katerega Vam pošljemo brezplačno.**

Delovodjo

za pohištveno mizarstvo

sprejme večja tovarna na Gorenjskem. Zahteva se večletna praksa, zmožnost samostojnega detajliranja načrtov za pohištvo ter popolno poznanje vseh mizarskih ročnih in strojnih del. Nastop čimpreje. Ponudbe z navedbo izobrazbe ter dosedanjega praktičnega službovanja in zahtevkov plače naj se naslove na upravo lista pod št. 7920.

Cudovito nizke cene! Izbira velika! Dvokolesa nova od Din 1000·— naprej. Šivalni stroji od Din 1400·— naprej. Otroški vozički od Din 240·— naprej. Motorji prav poceni. Pred nakupom si oglejte zalogo. — Prodaja na obroke — Ceniki franko.

„TRIBUNA“, F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta številka 4.

Tridesetletna izkušnja dokazuje, da so čaše in aparati znamke **WECK** za vkuhavanje najzanesljivejši in radi tega najcenejši.

Tovarniška zaloga **»WECK«** pri tvrdki ***„FRUCTUS“, Ljubljana, Krekov trg 10/I. Celje: Josip Jagodič. — Maribor: Karl Lotz.***

Dunajski velesejm

(Wienermesse)

2. do 8. september 1928 (v rotundi do 9. sept.)

Posebne prireditve:

Tehnične novosti in iznajdbe. — Mednarodna pristaniška razstava. — Reklamna razstava. — Dunajski modni salon za kožuhovino. — Razstava živil in naslad. — Vzorčna razstava poljedelstva in gozdarstva.

Prvi avstrijski živinski sejem

(4. do 6. septembra 1928.)

Razstava plemenske živine. — Razstava klavne živine. Razstava konj.

Brez vizuma!

S sejemsko izkaznico in potnim listom prost prehod čez avstrijsko mejo. Ogrski prehodni vizum se dobi proti predložitvi sejemskih izkaznic na meji.

Znatno znižane voznine na vseh jugosl., avstr. in ogrskih železnicah, na Donavi, Jadranskem morju in zračnih progah.

Pojasnila vseh vrst kakor tudi sejemske izkaznice (po 40 Din) se dobe pri

WIENER MESSE A.G., WIEN VII.,

kakor tudi — dokler traja lipski jesenski sejem — pri informacijski pisarni v Leipzigu, Österr. Messhaus in vseh častnih zastopništvih:

v Ljubljani: **Avstrijski konzulat, Turjaški trg štev. 4**

Zveza za tujski promet za Slovenijo, Aleksandrova cesta štev. 8

Josip Zidar, Dunajska cesta štev. 31

Henrik Sienkiewicz:

Na polju slave

80

Povest iz časa kralja Jana Sobieskega.

Oče se ga je précej oklenil:

»Živ si! si živ?« je zaklical v izbruhu divjega veselja.

Toda Marcian še ni mogel odgovoriti. Ležal je kakor velik obstreljen sovjak, ki se zgrudi znak z odprtimi perotmi in lovi sapo. Vendar pa se mu je vračala zavest in ž njo vred tudi spomin. Njegov pogled je švignil od očetovega obraza k obrazu pana Serafina, se ustavil na Bukojemskih in postal tako strašen, da bi morala brate prešiniti groza od glave do peta, tudi če bi bilo v njihovih srcih še tako malo prostora za strah.

A Bukojemski so stopili le korak bliže k njemu kakor štirje biki, ki bi se radi bodli, in Matevž je vprašal:

»Kaj? Imaš še premalo?«

ENAINDVAJSETO POGLAVJE.

Nekaj ur pozneje je odpeljal stari Kšepecki Marciana v Belčončko, dasi ta še ni mogel stati in je sploh le malo vedel, kaj se godi ž njim. Sluge so ga prej skopali, umili (kar je šlo jako težko od rok) in ga preoblekli v sveže perilo. A baš ko so vse to izvršili, je obšla Marciana silna slabost. Večkrat je omedlel in se je zopet zavedel le s pomočjo zdravilnega žganja pani Dzvonkovske, ki je bilo pripravljeno z angeliko in sedmeroprstnico. Pan Serafin je svetoval, naj ga spravijo v postelj in tako dolgo počakajo z odhodom, dokler popolnoma ne okreva. A ves besni stari Kšepecki ni maral pristati na to. Ni hotel, da bi bil dolžan hvaležnost človeku, s katerim se je nameraval pravdati radi zadrževanja panne Sieninjske. Zato je velel postlati voz s senom, položil Marciana na plahto kakor v posteljo in odrinil v Belčončko med neprestanimi grožnjami Bukojemskim, pa tudi gospodarju samemu. Bilo je naravnost smešno, da je neprestano blebetal o maščevanju, istočasno pa se sam moral posluževati Ciprianovičeve pomoči ter si pri njem izposoditi perila, obleke in krme. Toda od gneva zaslepljeni starec tega sploh ni čutil in tudi panu Serafinu ni šlo na smeh: dejanje štirih bratov ga je jako skrbelo in vznemirjalo.

Medtem se je pripeljal župnik Vojnovski, ki so mu bili poslali hlapca s pismom. Bukojemski, ki so bili sedaj v veliki zadregi, so tičali zunaj v stranskem poslopju in se niso niti za hip prikazali. Zato je moral pan Serafin sam pripovedovati, kaj se je zgodilo. Župnik pa ga je poslušal in poslušal, se od časa do časa tleskal z dlanmi po krilih talarja, vendar pa ni bil tako hudo ogorčen, kakor bi bil to pričakoval pan Serafin.

Naposled pa je dejal:

»Če Marcian umre, bo Bukojemskim pač trda predla. Če pa se izmaže, kakor mislim da se, potem se jim bo po mojem mnenju najbrž kar na svojo roko maščeval, ne da bi jih terjal pred sodnijo.«

»Zakaj tako?« je vprašal pan Serafin.

»Ker pač ni prijetno izpostaviti se zasmehovanju vse Poljske, neglede na to, da bi potem moralo priti na dan tudi njegovo ravnanje s panno Sieninjsko, kar ga tudi ne bi pripravilo v dober glas. Nikakor ni živel neoporečno in zato mu bo bolj kazalo ne tvegati, da bi morale priče vse coram publico (javno) povedati, kaj vedo o njem.«

»To bo nemara res,« je rekel Ciprianovič, »a vendar je težko Bukojemskim oprostiti tako samopašnost.«

A župnik je le zamahnil z roko:

»Bukojemski so pač Bukojemski!«

»Ka-aj?« je začudeno vprašal pan Serafin,« mislil sem, da boste bolj ogorčeni, prečastiti.

»Dragi gospod,« mu je odvrnil župnik, »tudi vi ste služili pri vojakih, a ne tako dolgo, kakor jaz. Jaz pa sem se tekom svojega življenja nagledal toliko teh vojaških samopašnosti, da me ne spravi vsaka s tira. Hudo je pač, da se je to zgodilo, in Bukojemske za to tudi oštejem. Vendar pa sem videl že vse hujše reči, tembolj, ker se tiče ta stvar sirote. Ba! Odkrito vam povem, da bi bil vse bolj ogorčen, če ne bi bil Marcian za svoja dejanja ničesar izkupil. Stara sva že, na to morate pomisliti, gospod. A če bi bila mlada, bi tudi nama zavrelo srce. Zato, glejte, ne morem Bukojemskih vseskozi obsojati.

»I no, seveda, a Marcian nemara ne učaka jutrišnjega dneva.«

»To pa kakor je božja volja. Sicer ste pa rekli, gospod, da ni ranjen? Ni, a ves je v podplutbah — in vedno je omedleval.«

»No, potem se že izmaže. Omedleval je zato, ker je bil zmučen. A iti moram k Bukojemskim poizvedovat, kako je kaj bilo.«

Šel je k njim in bratje so ga z veseljem sprejeli. Upali so namreč, da jih bo branil pred panom Ciprianovičem. Takoj so se pričeli prepirati, kdo naj poda poročilo. Odnehali so šele, ko je priznal prošt prednost Matevžu. Ta je torej povzel besedo in tako-le pripovedoval:

»Prečastiti gospod! Bog je videl našo nedolžnost... Ko smo namreč zvedeli po pani Dzvonkovski, da ima sirotica ves životek v podplutbah, smo prišli v ta prostor tako potrti, da bi nam bila nemara srca počila: še dobro, da je nas gospodar tega očuval; poslal nam je namreč vrč vina. In povem vam prečastiti, da smo pili in jokali, samo pili in jokali... Zavedali smo se pač, da to ni navadno dekle, temveč gospodična iz senatorske rodbine... Saj je naprimer znano, da no, konj? — čim plemenitejše krvi je, tem tanjšo kožo ima. Če oplaziš z bičem navadno kljusé, tega skoro ne čuti, čistokrvnemu žrebcu pa takoj zacvete marega... Zdaj pa pomislite, prečastiti gospod, kakšno kožico mora imeti šele tako-le dekletce na ramencih in povsod? mar ne tako kakor oblati? Pa povejte, ali ne!«

LJUDSKA KNJIŽNICA iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: 23 zvezek: A. Sheehan, Nodlag. Povest irskega dekleta, 24 Din, vez. 32 Din. — 24 zvezek: A. Marby, Hanka. Lužiško-srbska povest, 22 Din, vez. 30 Din. — 25 zvezek: Haggard, Hči cesarja Montezume, 32 Din, vez. 42 Din. — Stortek in njegovo burkasto življenje, 14 Din, vez. 22 Din. — 27 zvezek: Pregelj, Otroci solnca, 24 Din, vez. 32 Din.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Terseglav.